

AUGUSZTUS 1.
BUDAPEST, 1929

XIX. ÉVFOLYAM
22. SZÁM.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Csendőrök az utcán.

Nem hisszük, hogy lenne valaki, aki a mi csendőrbajtársaink kiválóságát, kis és nagy érdemeit nagyobb örömmel, készségesebben és teljesebb mértékben elismerné és hirdetné, mint mi. Szívesen ragadunk meg minden alkalmat a testület krónikájában, amelyet teljes tárgyilagossággal bajtársaink dicséretére fordíthatunk, de éppen ezért nem szabad tőlünk rossz néven venni, ha tollunkra tűzzük néha azt is, amit semmiképen sem találunk jónak és helyesnek.

Mostanában például csendőröket láttunk az utcán, akiket akkor és úgy, ahogy láttuk őket, egyáltalán nem nevezhetünk a jó csendőr mintaképeinek. Egy-néhány pillanatfelvételt készítettünk róluk.

Egy járőr volt az egyik. Valamelyik távoli örsről akadt dolguk Budapesten. Lehet, hogy nyomoztak s a rendőrségre igyekeztek a tanut vagy a gyanúsítottat előkeríteni. Tudjuk jól, hogy nyomozás közben a járőr a tereptárgyak között nem jár aszfalton s hogy szolgálatban bizony a csendőrnek is sáros-poros lesz a csizmája, meg a ruhája. De ez még nem jelenti azt, hogy ha útjuk a városba vezet, ott is azonmódon, sárosan és porosan menjenek végig az utcákon. Pedig a mi járőrünk így csinálta. Meg is fordult utánuk mindenki, mert a sáros, piszkos csendőr nem mindennapi látvány. Aki látta őket, persze nem tudta, hogy mi az oka a sáros cipőnek, meg a piszkos ruhának, csak megállapította magában, hogy piszkos csendőr is van a világon. Pedig egy kis kefe, amellyel a vonatról való leszállás után a járőr rendbehozhatta volna magát s amelynek a járőrtáskában talán mégis csak helyet lehetne mindig szorítani, megkímélte volna a járőrt az ilyen véleményektől.

Kirakatokat nézegetett a másik járőr. Ugy látszik, túlkorán ért ki a pályaudvarra, volt még ideje a vonat indulásáig s ezt az időt valóban ártatlan szórakozással, kirakatnézegetéssel akarták agyonütni a mi bajtársaink. Talán nem is tudták, hogy milyen lehetetlenül furcsa látványt nyújt két szuronyos csendőr, aki egyik kirakattól a másikig ácsorogva, cipőket, divatcikkeket, hangszereket és utazóböröndöket bámulgat. Hiszen igaz, a kirakat arra való, hogy nézegessék, — de nem szolgálatban lévő csendőrök. Ez után a járőr után is megfordult mindenki.

Hatalmas iktatókönyvet, ötszáz iv fogalmazópapírt és félméteres vonalzót cipelt a harmadik járőr, az egyik legforgalmasabb útvonalon. Természetes, hogy hivatásunk árnyoldalának eme szimbólumait a járőr

tagjai csak szemmel láthatólag kényelmetlenül tudták cipelni, balfelől a kard, jobbfelől pedig a puska volt nagyon útban. Lehet, hogy megtakarítottak vele egy-néhány fillérnyi postaköltséget, de ha pénzürtékre lehetne váltani azt a sok mosolyt, amely ezt a járőrt is kísérte, azt hisszük, hogy takarékos bajtársaink alaposan ráfizettek volna a zsebükben maradt postaköltségre. Az meg aztán éppen humoros lett volna, ha ennek a járőrnek valahol szolgálatilag is fel kellett volna lépnie, s nem tudta volna, hogy magára vigyázzon-e jobban vagy pedig a drága iktatókönyvre.

Négy másik bajtársunkról, akik utunkba estek, sehogy sem tudtuk megállapítani, hogy szolgálatban vannak-e vagy sem? Messziről úgy látszott, mintha szolgálatban volnának, mert kalap volt a fejükön, de közelebb érve ámulva láttuk, hogy a kalaphoz a jel-sipzsinórt még csak felvették, de egyéb szolgálati felszerelést aztán semmit. Még kardot sem. Csodálkozó érdeklődésünkre megadták a felvilágosítást: áthelyezés alatt állanak, az x-i gazdasági hivatalnál leszereltek s most mennek felszerelni az n-i osztályhoz. De már arra a kérdésünkre, hogy miért nem utaznak hát akkor sapkában, ők vágtak csodálkozó arcot: hogyan vehettek volna sapkát, mikor szolgálatilag utazni csak kalapban lehet? Mi nem mosolyogtuk meg őket, mint a járőrelők, hanem megmagyaráztuk nekik, hogy a kalaphoz puska vagy legalább is kard jár és történytáska, de fegyvertelenül kalapot tenni nem szabad.

Szolgálaton kívül volt a következő bajtársunk. Talán éppen szabadságon volt s a szép nyári napot élvezte egy park virágágyai és hűs fái között. Szépen, csinosan, rendesen volt öltözködve, mégis valahogy úgy érezte az ember, hogy az öltözködése nincsen befejezve, hogy valami hiányzik róla, amit első pillanatra talán nem is mindenki vesz észre, csak a hozzáértő katonaszem keres. Nem volt rajta kesztyű. És ez a hiányzó kesztyű, a csendőr egyéniségének ez a külső disze és megkülönböztetője, lerontotta a jól fekvő zubbony és a kivasalt nadrág kellemes összhangját és benyomását, amely sokszor sokkal kisebb dolgokon múlik, mint az ember gondolná.

Nem tudjuk, kik voltak ezek a bajtársaink, akiket itt most hirtelenében papírra vetettünk, nem is kutattuk. Nekünk mindenik csak egy-egy csendőr volt — s ez elég, nemcsak nekünk, hanem a közönségnek is, amely hamar és szívesen veszi észre a rosszat, lassan és nehezen a jót. Pedig lehet, hogy az illető ismeretlen bajtársaink mind nagyon jó csendőrök, szorgalmasak, törekvők, jó tanulók, jó nyomozók, talán egyetlen fenyegetésük sincsen s mi, meg a nagyközönség mégsem vagyunk jó véleménnyel róluk, mert az utcán nem nézhettük meg a minősítvényeiket, csak abból ítéltünk, amit pillanatnyilag láttunk rajtuk. Az pedig, ugyebár, nem váltott dicséretükre?

A lábnyomokról.

Irla: POSSZERT JAKAB százados.

A bűncselekmények helyszínén található és a nyomozásban értékesíthető nyomok között fontos szerepük van a lábnyomoknak. Ezek elárulhatják a tettes jövetelének vagy távozásának irányát, menekülési helyét, a tettesek számát, azt a néposztályt, melyből a tettes származik, a tettes természetét s nemét, végül pedig eszközül szolgálhatnak a tettes azonosságának a megállapítására is.

Hogy a nyomozásokban csak elvétve szerepel a lábnyom, annak többféle oka van:

1. A nyomozók a helyszínelés kezdetén sokszor figyelmen kívül hagyják a lábnyomokat, azokat nem kutatják fel s mire a lábnyomok felkutatása eszükbe jut, akkor azokat mások vagy a nyomozók maguk már eltaposták, megsemmisítették.

2. Nem minden talajban keletkezik használható lábnyom (sár, száraz föld, száraz homok).

3. Kíváncsiságuk addig, amíg a nyomozó a helyszínre érkezik, a lábnyomokat össze-visszatapossák s nem lehet már megállapítani, hogy melyik nyom ered a bűntettől s melyik nem.

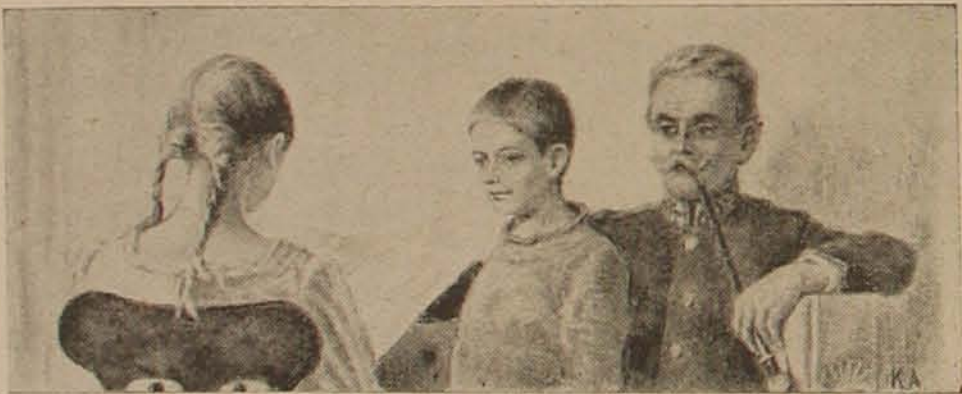
4. A képességek hiánya, minélfogva a lábnyomok nyújtotta előnyt nem minden nyomozó tudja felhasználni.

Nem elég a lábnyomokat csak észrevenni, látni, a csendőrnek ismernie kell a lábnyomok különböző keletkezési módját, a keletkezésüknél közrejátszó körülményeket, ezek különféle mérvű hatásait, a lábnyom nagyságát, alakját és az esetleges észlelhető elváltozásokat, ismernie kell a nyomok rögzítési módját s

végül tudnia kell azokból célszerű következtetéseket levonni.

Mindehhez a nyomozónak bizonyos rátermettséggel kell birnia, ezt a rátermettséget azonban csak egy úton-módon lehet megszerezni: alkalmat kell keresni és találni minél gyakrabban és minél több lábnyom tanulmányozására, — erre pedig a portyázó csendőrnek ugyancsak bő alkalmá van — mert a nyomnak pusztá megnézése mit sem ér.

Menjünk ki a poros, sáros országútra, melynek felületét össze-vissza borítják a különböző kis és nagy embereknek, cipős és meztelen lábúaknak, valamint állatoknak és kocsiknak a nyomai. Először semmit sem látunk, elég eredmény, ha csak annyit tudunk észlelni, hogy az országúton különféle cipős és meztelen lábak után maradt kisebb-nagyobb fajta nyomok vannak. Idővel, többszöri szemlélődés után, majd többet is fogunk látni. Így észrevesszük majd, hogy a nyomok a cipők szerint igen különböznek egymástól; különböző azok mérete, alakja, különböző a szegelés, a talp és a sarok alakja, kopása stb.; észrevesszük, hogy pl. egy minduntalan szemünk elé kerülő lábnyom valami különösen nagy és széles lábtól származik; néha eltűnik szemünk elől, majd újból szemünkbe ötlük. Ha idáig jutottunk, akkor már többé-kevésbé megismertük, mit jelent *nyomot követni*. Kövessük hát tovább ennek a nagyon széles lábnak a nyomát. Egy helyen különösen éles, erős nyomát látjuk. Álljunk meg és nézzük meg fokozott figyelemmel. Pontosan meg lehet olvasni a szegek számát, alakját és észrevehető, hogy a jobb láb cipőjének talpa egy darabon foltozva van. Ez már elég ahhoz, hogy ezt a lábnyomot további útunkon el ne veszítsük, — a foltról mindig rá fogunk ismerni. A nyomon tovább megyünk. Egyszerre észre-

Árpád, te alszol?

Árpád, te alszol? Hazád rab megint!
Nem volt, ki gyújtson veszély-tüzeket,
Mikor jött a rém s nyomán csűrhe-had.
A te szép hazád Mohács-üszke lett!

Kik csak térdelve mertek szólani:
Kacagnak rajtunk minden nemzetek!
Nyeszlett rongyaink nevetni válnak,
S erős karjaink fegyvertelenek!

Hadúrunk nincsen bálványos-tüze,
Nincsen táltosunk s fehér szent lovunk,
Dögmirigy pusztít dicső népeden,
Búzánk más szedi, más issza borunk.

Elégeld meg ó ezt a szörnyű-tort,
S Attila kardját suhintsd szerteszét:
Hadd hördüljön föl minden rab magyar,
S őc-virtus zengjen riadó-zenét!

Mondd: »kardra« és a néma föld alól
Kikel minden hős, kit a rög takar,
S fegyvert ragad egy nagy csontvázcsereg,
Ha nem akad már eleven magyar!

Egyetlen roham, egy »szuronyt szegezz«
Csapásol szörnyűn, mint száz fergeteg.
Kárpát-páncélján szét köröskörül
Zsolozsmát zeng a magyar hiszekegy.

Nem sirunk többet, mint Máriusok
A rom-Carthagó felszántott helyén.
Nyugodtan alhatsz nagy Árpád apánk:
Csorba nem csúfol hazád címerén!

Dr. vitéz Gereőffy Géza csendőr százados.

Csárdabeli szép asszonynál...

Irla: SOMLAY KÁROLY.

Rekkenő nyári délután volt. Éppen tejbe száradt a kukorica, mikor két pandur Csetnekről Pelsücre kísérte Bacsó Berát, a vármegye tömlöcébe.

Valami kis tinólopásba keveredett Bera; hát azért verték bilincsbe kezét-lábát, hogy törvényt álljon a tinóért. A pásztori életben bizony megtörténik, hogy egyik kézről a másra szakad egy-egy üszöcske vagy tinócska. Az e fajta kis lopogatás azonban a puszták erkölcsstana szerint nem nagy bűn: inkább virtus. A napsült legény tehát ezért lépegetett olyan keményen a pandúrok előtt és ezért lóbálta vállán a fűrtös gubát olyan kevélyen. Pedig ugyancsak nyakába pörzsölt a forróság az embernek. A gulyakúton lévő szélkelep lomhán

vesszük, hogy a nyomon követett ismeretlen ember lábnyomai mellett mindenütt egy botnak a beszúrása van, emberünk tehát elfáradt és az eddig valószínűleg hóna alatt vitt botját vette segítségül. A botnak a földbe szúródása azonban nem rendes gömbölyű vagy tompa végű, hanem kihegyezett botra enged következtetni. Megállunk, körülnézünk, közvetlenül az út mellett egy bokrot látunk, amellel fadarabkákat és hancsot. Tisztán áll, hogy emberünk a botot nem a hóna alól vette elő, hanem itt vágta magának a bokorból. Tovább követjük a nyomokat. Emberünk egy helyen átment az országút tulsó oldalára és ott ide-oda topogott. Vajjon ennek mi lehetett az oka? Egy oldalútról egy meztelen gyermek lábnyomai húzódnak be az országútra, majd hirtelen ugyanerre az oldalútra visszavezetnek. Valamivel tovább az országúton, szemben a gyermekláb nyomaival, egy kutya lábainak nyoma látszik, — egy bizonyos pontnál azonban ezek is visszafordulnak. A kérdés meg van oldva. Az oldalútról egy gyermek jött az országútra. Alig haladt azonban néhány lépést, visszafordult, mert egy kutya jött vele szemben, amely valószínűleg megugatta és megijesztette. Emberünk látva ezt, átjött a tulsó oldalról és a kezében lévő bottal elkergette a kutyát, amely ugyanazon irányban futott vissza, ahonnan jött.

Az általunk követett lábnyomok továbbiakban egy korcsmaajtóig vezetnek, emberünk oda térhetett be. — Keressük a lábnyomnak folytatását, melyet a korcsmától odább pár lépéssel újból feltalálunk, de rövidesen feltűnik nekünk a nagy különbség a régi és ezen új lábnyomok között: a lépések bizonytalanok, hol rövidebbek, hol hosszabbak, az irány ingadozó, amiből azt következtethetjük, hogy az atyafi jól beborozhatott.

Mennyi mindent lehet szinte kiolvasni a lábnyo-

mokból. Es minderre a szükséges képességet megszerzeni csak egy mód van: a tanulmányozás. lehetőleg sok lábnyomnak a megfigyelése, és az azok alakjából, helyzetéből és mellékjelenségeiből levonható következtetések gyakorlása.

Természetes, hogy ilyen sokoldalú megfigyelést nem minden nyomnál lehet végezni, de ha a csendőr figyelmes és a lábnyomokból tanulni akar, bizonyos következtetéseket mindig le fog vonni s végre is olyan gyakorlatot szerez magának ebben, hogy azt komoly esetben is hasznosan értékesítheti.

A lábnyom tanulmányozásnak egy másik helyes módja az is, hogy több lábnyom közül igyekezzünk egy és ugyanazt a nyomot kiismerni s abból meghatározni, vajjon női, férfi, gyermek nyommal van-e dolgunk, alacsony, magas termetű, milyen járású, lábtartású embertől, milyen fajta lábbelítől ered? stb.

A helyes (vagyis a tettestől eredő) lábnyom megállapítása.

Legritkább eset az, hogy a helyszínen csak a tettes lábnyomát találjuk, mert a tettes lábnyoma rendszerint mások lábnyomaival együtt szokott előfordulni és pedig nem ritkán úgy, hogy a tettestől eredő lábnyomok egészben vagy csak részben eltaposottak. Ez ne csüggesse el a helyszínelő csendőrt, mert az ilyen csonka lábnyomok részei is elég támpontot szolgáltathatnak az azonosításra, mert a tettestől eredő több nyomból hol a sarok, hol a talprész lesz biztosítható, s így az egyes nyomrészekből összeállíthatjuk a lábnyom teljes méretét, alakját, sajátosságát, mint a bizonyítás adatait. De ha nem sikerül is mindig teljes lábnyomot megállapítani, összeállítani, sokszor egy-egy jellegzetes nyomrész: folt, szegelés, kopás stb. lesz az azonosítás megbízható adata.

pihent; a kaszálókon tikkadt emberek kelletlenül takarták a szénát rendekbe.

— Kimarjúlt a lábam a lánc alatt, hallják-e kigyelmetek? A kezem is megsajdult a vasperechen. Tovább egy lépést se... Lefekszem ide a vackorfa alá pihenni. Kigyelmetek is elszíjnak addig egy pipa duhánt, — morogta láncait csörgetve a legény.

Az egyik pandúr, a potrohos Canga, a másik pandúrra, a hosszú Tandorkára pillantott és így szólt hozzája:

— A nagy hévségben ugyan meggyámoltalanodik az emberfia.

A szikár Tandorka azonban kitért az árnyékba heveredési indítvány elől. Kék vászoningének bornyúszájú ujjával letörülte homlokáról az izzadást és puskáját jobbvállról a balra cserélve, ekképen intézte el a sort:

— Mán pedig a Nagyhegyig, a Kicskáné kocsmájáig nem léssen raszt. Addig megyünk, ha abban halunk is. A Kicskáné kocsmájánál aztán megállunk egy italra. Mert én is szomjas vagyok. Fáradtság? A' semmi. Éhség? A' semmi. Hideg? Meleg? Az is semmi. Hanem bezzeg a szomjúság!... A szomjúság kifordítja az embert az emberségéből. A szomjúság a legveszedelmesebb állapot. Hát a Kicskánénál lesz a raszt.

— Csak van kendnek nagy esze, Tandorka komám. Hát csak menjünk! Hát csak kázmálódjunk szaporán, Bera fiam, míg a Nagyhegy tövét be nem érjük, — felelte a potrohos Canga és biztatás gyanánt fegyvere agyával tomporon lökte a rabot.

Máskor talán összekülönbözött volna a tinólopó legény a két jogdmeg-gel; de most, a Kicskáné nevének hallatára, megjuhászodott benne az indulat. A Kicskáné tudniillik messze Gümörbenszép asszony hírében állott és édes, illatos

furmintból meg gohérból préselt bort mért a kocsmájában. A saját termését mérte a Nagyhegy alatt. Ezért ül el most a dac a Bera szívének legalsó fiókjába.

A két pandúr is szedte-vette lábait a bokáig érő porban. Hol a ballábukkal ütötték meg a jobbat, hol meg a jobbal a balt. Alig-alig cammogtak, pedig még csak ághegyen járt a nap és még vagy három stáció választotta el őket a híres kocsmától.

Mentek hát és mendegéltek. Már hosszúra nyúlott a fa árnyéka, mikor megpillantották a Nagyhegyen a bodros-hajtású venyigéket.

— Mán alig győzöm nyállal, a szárazságot komám, — nyöszörgött Canga, mikor a sistergő szalonna illatát orra alá billentette a messziről jött szellőcske.

— Tüstént ott leszünk a helyszínen, — felelte fuldokolva a hosszú Tandorka. — Már hallom is a Kicskáné kutyáinak az ugatását. Már idehallik a Muszkának, meg a Pennásnak a csaholása. Ismerem a szavuk járását. Tüstént a kocsmában leszünk.

— Még ezer lépés cselőre, ezer lépés hajsza, aztán a csap alá fekhettek kigyelmetek, — dörögte Bera és a fűrtös guba alá csavargatta a hosszú acélláncot.

Miért lássa a Kicskáné, hogy a csetneki gulyásbojtár, a Bera láncon van, mint a dühös szelindek? Miért tudja meg a Kicskáné, hogy a csetneki híres legényt, most viszik a megyére, vicispánnak, főbírónak elébe?!... Azért hát guba alá a láncsal.

Az özvegy menyecske a konyhában éppen a laskanyújtón dolgozott a sodrófával, mikor a két pandúr a rabbal betoppant a csárda pitarába. A meszelt tüzhelyen parázs piro-sodott. A parázson mázas lábasban hagyma süldögélt a sistergő zsírban.

A lábnyom ideiglenes biztosítása.

Ha sikerült a tettetől eredő valószínű lábnyomot megállapítani, akkor azt a későbbi szakszerű kezelés, illetőleg rögzítés érdekében ideiglenesen biztosítani kell. Legcélszerűbb a nyomokat ládikával, deszkával, valamilyen edénnyel (mosdótál) ideiglenesen *letakarni*, a nyom irányát pedig faágakkal kitűzni.

Szakértők igénybevétele.

Ha a lábnyomot illetően kételyeink vannak, célszerű szakértőt igénybe venni. Ilyenek lehetnek:

a) az *orvos*, különösen rendellenes lábnyomok esetében (sánta, bicegő, görbe lábak stb.);

b) a *vadász*, akinek a nyomkövetésben jó képessége és gyakorlata szokott lenni;

c) a *cipész*, aki a lábbeli sajátossága tekintetében adhat előnyös felvilágosítást. A cipész meg tudja mondani, hogy vajjon a lábnyom falusi vagy városi emberé-e, régi vagy új cipőtől ered-e, nem volt-e a nyomot előidéző lábbeli túl kicsiny, vagy túl bő, ő ismeri fel a szegelés, kopás, foltozás, talpalás esetleges különlegességeit is.

A keletkezést illetően megkülönböztetünk:

Lábnyom-lenyomatokat. Ezek kemény talajon keletkeznek, mely a láb, lábbeli nyomásának (testsúly) nem enged. A lenyomatok *pozitívek*, ha véres, sáros, piszkos, festékes lábbal, sima felületű tárgyra lépünk, melyen a láb, cipő, véres, festékes stb. nyoma lerajzolódik. *Negatívok*, amikor a poros, festékes, kormozott talajra lépett tiszta láb felveszi a talajt borító réteget, festéket, vért, kormot, port s ennek hiánya a láb, a cipő alakját fogja mutatni.

Lábnyom-benyomatokat, melyek puhább talajon keletkeznek, melybe a test súlyánál fogva a láb, vagy

lábbeli benyomódik s a benyomott hely a láb vagy lábbeli alakját tünteti fel.

A lábnyomokból megállapíthatjuk:

a) a lábnyom méretét, alakját, sajátosságát;

b) a mozgást (menés, futás, rohanás, ugrás, megállás, taposás);

c) a járást (rendes, szétterpesztett, keresztező);

d) a lábfejnek a járás közben elfoglalt állását (egyenes, befelé, kifelé fordított lábhegy).

A lábnyom méretéből következtethetünk a nyomot előidéző személy nemére, korára, termetére. A lábnyomot előidéző személy *nemére* annyiban lehet következtetni, hogy a férfi lábnyoma mindig erősebben fejlett, hosszabb s szélesebb, mint a nőtől eredő lábnyom. A *korra* való következtetést arra alapozhatjuk, hogy a csontok a 24 év eléréséig nőnek, így a nyomnak a felnőtt, vagyis a gyakorlatból eléggé ismert mérettől való eltérése támpontot szolgáltat a kor megközelítő meghatározására.

A lábnyom méretéből (hosszából) a nyomot okozó egyén testmagasságára is lehet következtetni; arányos termetű embernél ugyanis a láb hossza lábbeliben hat-szor, mezitlántól eredő lábnyom esetében 6 és egy-negyedszer, nőnél úgy mezitláb, mint a cipőtől eredő nyom 6 és háromnegyedszer kisebb, mint a nyomot okozó egyén testmagassága; a lábnyom hosszát tehát a fenti számokkal megszorozva, a nyomot előidéző személy magasságát nyerjük, mely a korra is bizonyos támpontot szolgáltat.

A *nyom alakjából* megállapíthatjuk, hogy az meztelen, harisnyás láb, lábbelis (cipő, bocskor, papucs, hócipő stb.), avagy rongyokba burkolt lábtól ered-e? A *meztelen lábtól* eredő nyom nem hagy éles voná-

— Erre a szagra még az angyaloknak is ráfut a nyáluk, fékomadta, — mondta a potrohos Canga és szuronyos fegyverét, börtarisznyáját, darutollas kalapját a pitar sarkába dobva, betért az ivóba. A szikár Tandorka is szintűgy. A rablegény pedig szépen letelepedett a pitarban. Pergett levélből, erdei mohotkából meg miegymás giz-gazból almot vetett valaki a pitarra; hát erre az alomra dült Bera és jót húzott a csörgőkorsóból, amiben mindig jéghideg marad a víz.

A pandúrok bort kértek, aztán iszogattak. Ezalatt Kicskáné is elkészült a téstával. Jölkakott, gömbölyű szájacskájáról a kötény csücskével letörölte a zsiros estebéd nyomait és a vendégek közé ült.

— Szép vagy Erzsus, szép vagy. Ilyen szép lehetett Éva anyánk háromnapos menyecske korában, a Paradicsomban, — hízelt Tandorka és megsimogatta az asszony meztelen karját. — Igyál, lelkem Erzsus.

— Igyanak kendtek. Én nem iszom. Sovány disznónál, részeg asszonynál nincsen csunyább a föld hátán, — felelte a csintalan Kicskáné és megtöltötte a poharakat.

— Annak a szegény rabnak tán adnék egy tányér téstát meg egy ital borocskát, — mondta Kicskáné a szó végét megnyomva és magukra hagyta a pandúrokat.

A jó bortól bizony nagy életre erősödik az ember. A két pandur hát feledve rabot és Pelsücot, dalikózni kezdett. A bor fogytán fogyott, a kedvük azonképen dagadt. Annyira beletenyerelek a mulatásba, hogy még a szép Kicskánéra se vetettek ügyet. Csak nyelték a finom nagyhegyit és régi gömöri betyárnótákat énekeltek.

Észre se vették, hogy odakívül befellegzett a határ és sudaras villámok csattannak a messze sötétlő, toronyformájú sziklaszálakon. Mikor aztán kifogyott a tűzcsés kancsából a piros paripavér és a faggyúmécs is lobbort vetett, ők is végignyúltak a lócákon. Csak másnap délelőtt ébredtek fel.

Kalapot, tarisznját és puskát hamarosan felkapkodva indulni akarnak, mikor látják ám, hogy a Bera fekvőhelye üres a pitaron. Csak a lánc és a vasperecek fürödtek a szunyoghálón beszüremkedő napsugáron.

— Huh, a beste! Ez ellépett az iccoka! — kiáltotta kékre válva Tandorka.

— A rossz törje ki a gazemberjét, ő bizony ellépett. Viscspán urunk ötvenet veret ránk a deresen, aztán oda a megyei hivatalunknak is, — dörmögte a pocos Canga.

— Óh, ne kárlasztasson, komám! Inkább azon törjük a fejünket, hogy mit hazudjunk majd Pelsücon a várnagy úrnak, — morfondírozott Tandorka és rágt a bajuszát.

Bera pedig ezalatt szépen bekásmálódott Pelsücre. Eszeágában sem volt a szökés, csak meg akarta tréfálni a korhely pandúrokat. Be is állított a vármegyeházára. A várnagy át is adta a porkolábnak, aki rája csukta a vaspántos tömlőcajtót; ő pedig szegyet vert a falba, e szegre fölakasztotta a tarisznját, a gubáját meg ráterítette a szalmazsákra és a hosszú gyalogolásban elfáradva, elaludt.

Mig Canga és Tandorka a tennivalók felett töprengett, egy csavargó tévedt a csárdába. Valami facér kondás vagy efféle lehetett. Az okos Tandorkának hirtelen bölcs ötlete támadt. Felcsillant a szeme. A csavargóhoz lépett.

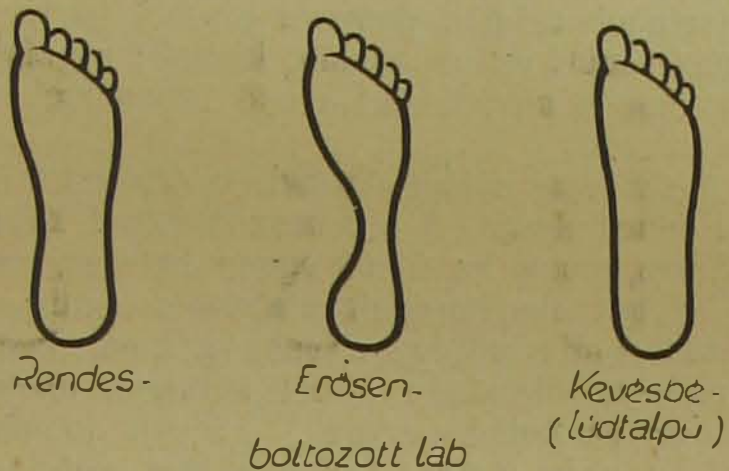
— Ecsém, volna-e kedved egy évig ingyen kosztolódni a vármegye kenyerén? — kérdezte a zsiroshajú, rongyos embertől.

— Miért ne? Az a fő, hogy ne mogyoróhájjal zsírozják a kenyeret, — felelte dacosan a csavargó.

— Eszi a fránya. Nem lesz ott más dolgod, csak dohányt aprítasz, meg aztán csizmát suvikszolsz a várnagy úrnak. Ebéd után pedig mosogatni mégy a konyhára. A pecsenyestálon mindig szokott valami maradni.

— Jó, jó. Hát a napszám? Az angária?

sokkal határolt nyomot, de a láb formáját mégis mutatja, sőt sokszor számos sajátosságot is árulhat el. A meztelen lábtól eredő lábnyom vagy *erősen boltozott* vagy *lúdtalpú*, vagy alig mutat boltozást. A boltozás akkor rendes (normális), ha a hid szélessége a talp legnagyobb szélességének a fele; ha ennél nagyobb méretű,

úgy a *lúdtalp*, ha kisebb méretű, úgy az *erős boltozás* igazolt. Mindkét lábnyom rendellenes s így ennek alapján az azonosítás is meg lehet könnyítve. A meztelen lábnyom mutathatja továbbá a lábtalpon levő *sérüléseket*, *szemölcsöket*, *bőrkeményedéseket*, sőt kedvező feltételek mellett még a lábtalpon lévő bőr *jodorrajzokat* is. Ugyancsak jól észrevehető az esetleges *lábelferdülés*, *daganat*, *lábújjhiány*, *két ujj egymásra szorulása* stb.

Ezen sajátosságok természetesen minden más adathoz képest értékesebbek, mert egyéni sajátosságok.

A *harisnyás láb* nyoma általában a láb nagyságát, elferdülését, a harisnya szövését, foltozását s egyéb sajátosságait mutatja.

Legjellegzetesebb a *cipős lábnyom*, mely feltűnetheti a *cipő fajtáját* (gummi-, varrott talp, hó- vagy

sárcipő, fatalp, bocskor, bakkanacs, hegymászó cipő stb.), a *cipő nagyságát*, melyből mint fent említettem, megállapíthatjuk a nyomok előidézőjének *nemét* (férfi, nő), megközelítőleg a *korát* (felnőtt, gyermek), *testmagasságát* (alacsony vagy nagyon magas ember), azonkívül viselőjének *társadalmi helyzetét*, mert az úri osztályhoz tartozó egyének lábbelije alakban eltér a munkás osztály egyéneinek lábnyomaitól. Ugyanis az előbbi rendszerint a divat szerint változik (hegyes orr, magas, alacsony, széles sarok, gummi sarok, gummi talp, varrott cipőtalp stb.) Megállapítható még a lábnyom alakjából az is, hogy az *városi* vagy inkább *falusi* egyéntől származik-e, mert előbbi esetben a nyom a városi lábbeli sajátosságait mutatja (hegyes orr, gummi sarok, gummi talp, varrott talp), míg utóbbi esetben a nyom a falusi lábbeli sajátosságait jelzi (széles talp, alacsony sarok, rendszerint szeges sarok s talp, patkós sarok, a foltozás, javítás egyszerűsége stb.) A *testmagasságra* való következtetés különösen falu helyen nem mindig megbízható, mert sok kis ember nagy cipőben jár. A cipő *talpának*, *sarkának kopásáról*, illetőleg a kopás helyéből a láb állására, illetőleg a járás minőségére következtethetünk. Tapasztalat szerint a legtöbb ember a sarok külső és hátsó részével lép fel, így a kopás ezen a részen, valamint a talp külső oldalán a rendes. Kirívó ez a jelenség »O« lábuaknál. Ha a kopást a sarok belső oldalán észleljük, az rendellenes lábállásra mutat (X-láb).

Pontosan meg kell vizsgálni a cipős lábtól eredő lábnyomnál a talp, sarok részleteit, azok alakját, méreteit, a szögek számát, fajtát, hiányát, kopását, törését, egymástól való távolságát stb.

Egyik hátránya a cipős lábnyomnak, hogy a nyomot előidéző lábbeli nem mindig a büntettesé; mert

— A napszámot mink ketten fizetjük a Canga komám-mal. Minden napra megkapod a két garast a porció pálinkával együtt, csak most az egyszer rántsál ki bennünket a vízből, édes ecsém. Még hivatalt is kaphatsz idővel a vármegyén. Seperni fogod a garádicsokat a pelsüci vármegyházán és ezért száz pengő forint az évi sallárium, meg egy rézgombos dolmány. Restellációkor meg annyi ezüsttallért kapsz borraivaló gyanánt, hogy otthon fertályostelket vehetől magadnak, — folytatta a ravasz Tandorka és elbeszélte a toprongyos csavargónak, hogyan és miként szökött meg kezük közül a gazlélek Bera, a tinólopó.

— De hátha felakasztanak?! — aggódott a rongyos,

— Azért a tinócskáért? Legföllebb egy évig aluszol a bikkfapriccsen, ecsém. Gyorsan múlik ott az idő. Hetével hamar hétbe verődik a hét. Hét után a hónap. Alig veszi észre az ember, hogy tizenkétszer újult immár a Hold, S mikor megkapod a szabadulólevelet, hátastarisznyában viszed magaddal a márjáshuszasokat. No, csapj fel ecsém rabnak! Szentuccse, nem bánod meg. Én leszek a gondviselő dajkád.

— A fene bánja hát. Ha rosszul megy a sorom, úgyis megszököm, — felelte a csavargó és a foglaló gyanánt fizetett meszely törkölyt egy nyeletre bevette.

A potrohos Canga aztán megvasalta és minekelötte kioktatták volna, hogy miket kell majd mondania a pelsüci várnagy előtt és a törvény előtt: gyors marsban utat váltottak Pelsüc felé.

Delet harangoztak a szentegyházban, mikor Tandorka és Canga a tinótolvajjal belépett a vármegyei ház kapuján. Azonnal át is adták a rabot a porkolábnak, aki egy csomó kulccsal a pókhálós, hosszú folyosón sétálgatott.

— Bacsó Bera? Hm... Kendtek most hozzák ide a Berát? Hisz ő ma reggel óta ott alszik a szalmazsákon

a tömlőben. Ő maga jelentkezett a várnagy úrnál, — hebegte a porkoláb.

A két pandur hirtelen azt hitte, hogy megnyitott alattuk a pokol. Oh, a gazember Bera... Hanem Tandorka fölhalálta magát hamarosan.

— Nem lehet igaz, amit kelmed most mond, — morrant a porkolábra. — Ezt a név és igazlélek szerint való Bacsó Berát csak tegnap este csíptük körömré a határpásztornál. Ugy-e fiam, így vagyon?

— Ezenképen és így vagyon, — felelte a csavargó.

A porkoláb erre megdühödött. Kinyitotta a tömlőajtót, mellberügte az ott horkoló rabot és rákiáltott:

— Co fel az áldódat, gazember! Mit heverészel itt? Nincs itt semmi keresni valód. A te pudvás fogad nem fog kicsirázni a vármegye kenyerén. Mars a fenébe!

— Hájszen én vagyok a csetneki Bera! Én loptam a tinót, — dadogta a megszeppent Bera, mikor nagynehezen felérezett az alvásból.

— Loptad ám a fenét. Az igazi Bacsó Bera itt várakozik a strózsázkodra az ambituson. De ne járjon a kásmagazinod, hanem lódulj, amíg föl nem forr az epém, — pattogott a porkoláb és a szegény rabot gubástól együtt kidobta az utcára.

— Semmi no! Lesz még aratás, köll még majd a bocskor... Van még több tinó is a csetneki gulyában. Majd megtudjátok, hogy mégis én vagyok az igazi Bacsó Bera... Mert úgy lopni tinót, ahogyan én lopok, úgy nem tud más emberfia, csak én... Majd szívesen fogadnatok, ha még egyszer beállitanék hozzátok Pelsücre rabnak, — morogta villámló szemekkel Bera és nekiváltott a Nagyhegynek, amelyiknek mohás lábánál oly hivogatóan füstöl a szép Kicskáné csárdája.

az a nyomozó csendőr félrevezetése végett a bűncselekmény elkövetése idejére másnak a cipőjét is felhúzhatja, másrészt a tettes a nyomot előidéző lábbelít utólag megsemmisítheti, elégetheti, elrejtheti, kütbadobhatja stb., ami a meztelen lábtól eredő nyomoknál lehetetlen, mert saját lábát nem cserélheti ki, nem semmisítheti meg a tettes.

A *lábnyom alakjából* megállapítható a mozgás faja is, amelyben a nyomot előidézték, vagyis hogy a nyom menő, futó, ugró, vagy álló egyéntől ered-e?

Menésnél a sarokra lépünk, így ott erősebb a benyomat, majd a lábtalpra visszük át a test súlyát s a talppal nyomást gyakorolunk a talajra, így a talp alatt is keletkezik egy mélyebb benyomás. Menő egyénnél tehát minden lábnyom két mélyebb benyomást mutat, egyet a sarok, másikat a talp alatt; a lábhegy nyoma pedig erősebb, szegletesebb rajzú.

A lábnyomok egymástól való távolsága, vagyis a *lépés hossza* saroktól sarokig számítva elsősorban a nyomot előidéző személy *termetétől*, és végtagjainak hosszúságától s a járás *sebességétől* függ. Egyenlő mozgásnál a lépés hossza ugyanannál az egyénnél elég állandó; ha az mégis változik, kutatnunk kell annak okát (éjjel, ismeretlen helyen tapogatózva járt).

Felnőtt ember igen lassú járásnál 50 cm., közepes járásnál 65—70, katonalépésnél 75, gyors járásnál 85—90 cm. hosszút lép, de 70 cm.-nél kisebb és 85 cm.-nél nagyobb lépés felnőtteknél ritka. A 90 cm.-nél hosszabb lépés már futásra vall.

A *futás* abban különbözik a menéstől, hogy egy pillanatra a futónak mind a két lába a levegőben van. A test röpül a lábtalpnak a földre gyakorolt nyomása folytán. Minél erősebb ez a nyomás, annál nagyobb a repülés, lendülés útja, s annál több idő marad a következő láb kinyújtására. Ez a röpülés és láb kinyújtás okozza futáskor a hosszabb lépést, amely aszerint változik, hogy hogyan futunk. Közepes futásnál a hátsó láb nyomása is közepes, a test kevesebb ideig röpül, a láb kinyújtása nem teljes, s így a lépés sem túl hosszú, az előre lépő láb a talpra lép s ott idéz elő mélyebb benyomást, míg a sarok benyomása gyengébb lesz, avagy teljesen hiányzik. *Teljes* futásnál a hátsó láb a talppal a lehető legnagyobb nyomást gyakorolja a földre, így ott igen erős lesz a benyomás. A test ezen erős nyomás folytán messzebb is lendül, ennél fogva hosszabb lesz a lépés, ugyanekkor az előző lábat jobban, teljesen kinyújtjuk, hogy a lépés hosszát ezzel is megnövezzük. A teljes futásnak lábnyom alakja tehát: mély talpbenyomat, míg a sarok benyomata teljesen hiányzik, miután csak a talpra lépünk.

Rohanásnál, mint a legerőteljesebb futásnál, a láb a sarokkal éri a földet (a bűnöző nem sportszerűen fut), így a sarok nyomása lesz a legmélyebb.

Az *ugrástól* eredő nyomok alakban különfélék, aszerint, hogy valaki a lábahegyére, sarkára, vagy az egész lábra ugrik, azonban ezen nyomok mindenkör könnyen felismerhetők, mert a talajba mindig mélyebben nyomódnak be s rendszeren az akadály közelében találhatók (fal, kerítés, ablak alatt, árok mentén stb.).

Sem azon könyvtudós, ki testével tehetetlen, sem azon gymnasta, ki lélkének hasznát nem tudja venni, nem tökéletes ember. Mind a testi, mind a lelki tehetségeknek teljes idomzatban kell kifejtve lenniök, hogy az ember a lehető legnagyobb tökéletességre emelkedhessék.

Gróf Széchenyi István.

Megállásnál a hátsó lábat az előllevő láb mellé tesszük a földre. Ha csak két lábnyom van egymás mellett, akkor a megállás rövidebb idejű volt, mert hosszabb időzésnél rendszerint *taposás* nyoma észlelhető. A megállás lábnyoma a valódi lábnyom, méretben, alakban a legjobban azonos az okozó lábbal, illetve lábbelivel, mert menő ember lábnyoma a csúszás s más körülmények folytán gyakran kisebb, illetve valamivel nagyobb, mint az okozó láb, lábbeli; rögzítésnél tehát elsősorban a megállástól eredő lábnyomot használjuk fel.

Bot nyoma a lépések mellett értékes következtetésekre adhat alapot. A bot használatából következtethetünk arra, hogy az illető egyén beteges, vagy fáradt volt, a bot nyomásának alakjából pedig az alkalmazott bot minémiségére (vas, fa, gummihegyű). Ha a bot nyomát állandóan a bal lábnyom mellett észleljük, úgy ez balkezességre — sérült jobbkezre, jobb karra, — vagy a jobb kar hiányára mutathat.

Amputált láb fémtalpa a járó egyén rokkantságát mutatja. Nyomorék, *sánta* egyén lábának nyoma feltűnő módon jelzi, hogy az egyes lépéshosszúságok között mily különbségek vannak. Az ép lábbal nagyobb lép a sánta ember, mint a nyomorék lábbal, s a beteg lábat mindig az ép láb után húzza, úgy, hogy a lábnyomok helyzetéből a sánta lábra is tudunk következtetni.

Figyelnünk kell minden változást, mely a lábnyomok körül a helyszínen mutatkozik. Ha időközben hó, vagy eső esett, kérdezősködjünk azután, hogy mikor volt esőzés, ebből s a nyom állapotából következtethetünk a lábnyom keletkezésének idejére. Az egymás mellett elhaladó különféle lábnyomokból nem lehet megállapítani azt, hogy a nyomokat okozó egyének találkoztak-e egymással vagy sem. Ellenben, az egymásnak kitérő lábnyomokból, valamint abból, hogy két egyéntől eredő lábnyomok egymást kölcsönösen tapossák, megállapítható a találkozás. Fontos lehet ennek a megállapítása is, hisz néha sikerül a helyszín felé vezető lábnyom közül egy-egy nyom előidézőjét felderíteni, ki azon ismeretlen egyén kilétére vonatkozólag valamelyes személyleírást adhat, kivel a nyomok tanúsága szerint találkoznia kellett.

A gyanúsított cipőjét is vizsgáljuk, melyen a járás következtében az útról, sövényről stb. felszedett apró részecskéket találhatunk. Viszont a lábnyomban avagy mellette is keressük az apró sár, vagy porszemecskéket, amelyek ugyancsak nyomra vezethetnek.

Egy villabetörés alkalmával a lábnyomok semmiféle alakot nem mutattak, ellenben a szőnyegen a bizonytalan körvonalú lábnyomok helyén apró mézszszemcséket találtak a csendőrök. A harmadik utcában építkezés folyt, a kömivesek közt volt egy rovottmúltú, gyanúba is vették, akinél az elidegenített tárgyakat fel is találták.

A *vizelés* nyoma is fontos adatot adhat, ha azt a lábnyomok helyzetéhez viszonyítjuk. Ugyanis a férfi vizelésének nyoma a lábnyomok előtt, nőnél pedig a szétterpesztett lábnyomok között található.

Járásnál az egymásután keletkező lábnyomok bizonyos irányban haladnak, bizonyos irányvonalat mutatnak, mely a jobb- és balláb nyoma között a haladás irányában képzeltek egyenes. A járás *vonala* pedig azon vonal, amely az egyik lábnyomat sarkának belső szélétől a másik láb saroknyomának belső széléig terjed. Megkülönböztetünk három járási módot és pedig:

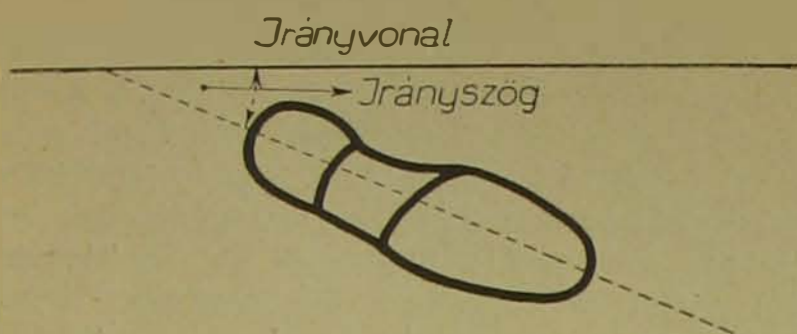
rendes járást, amelynél a sarok minden lépésnél

az irányvonalat érinti, úgy, hogy az irányvonal a járásvonallal összeesik;

szétterpesztett járást, amelynél a jobb sarok az irányvonalától többé-kevésbé jobbra, a balsarok pedig balra kerül.

Itt a járás vonala elég zeg-zugos vonalat képez. Így járnak a kövér emberek, másállapotos, méhelőesésben szenvedő asszonyok, sérvesek, teherhordók, O és X lábúak;

átdobott (keresztező) járást, amelynél a jobb sarok az irányvonalától balra, a balsarok az irányvonalától jobbra éri a földet, ennél tehát az egyik láb a másik előtt az ellenkező oldalra lesz átdobva, a lábak egymást keresztezik. Így megy a rendellenes lábú, továbbá a

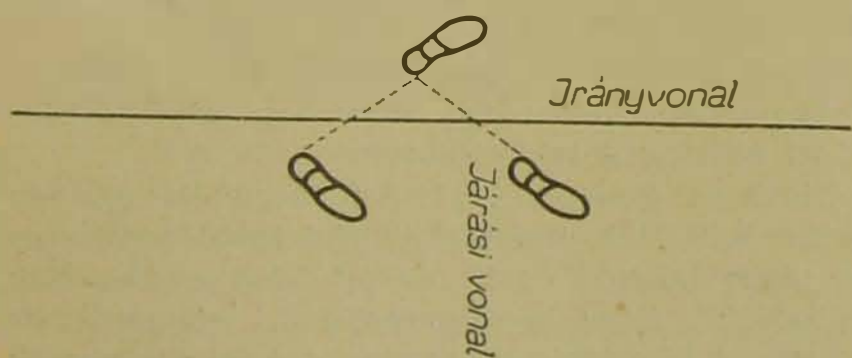
részeg, de sokszor a flegmatikusan járó ember is, aki lődörög.

Ha a lábnyom hosszának közepén egy vonalat képzelünk, vagy a lerajzolt, lefényképezett lábnyom hosszában, annak közepén egy vonalat húzunk, akkor ez a vonal az irányvonallal szöget képez. Ez a szög jelzi a lábnak a járás közben elfoglalt állását. Ez az ugynevezett járás szög, mely rendes járású egyéneknél legfeljebb 30—36 fok, férfiaknál általában nagyobb, mint nőknél, — nagyobb akkor is, ha a lábak kifelé fordulnak (kövéreknél, terheseknél) s kisebb, ha az egyén befelé fordított lábakkal jár (gyermek), amikor néha a lábnyom az irányvonallal egészen párhuzamos.

Olykor előfordul, hogy a lábnyom csúcsa egészen közel hajlik az irányhoz, sokszor arra rá is fekszik (rendellenes végtagok, görbe láb).

A lábfejnek a járás közben állása lehet:

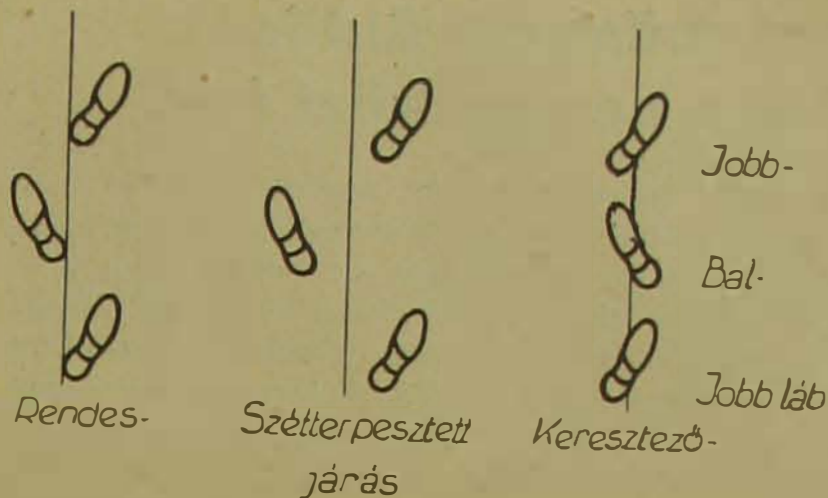
egyenes, amikor a lábnyomat közepén képzelt vonal

párhuzamos az irányvonallal, így mennek azok, akik előrejutni akarnak;

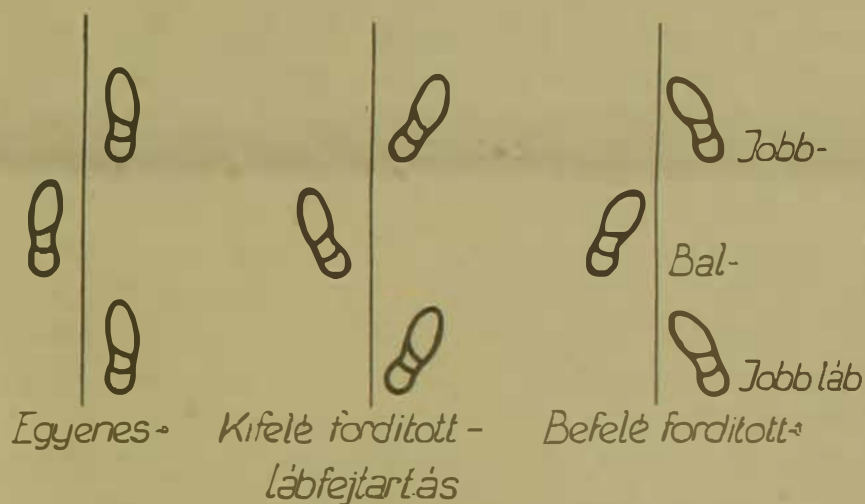
lábheggyel kifelé irányuló lábfejtartás, amikor a lábnyom csúcsa kifelé néz; itt a járásszög felismerhető. Így megy az, akinek nem sürgős az útja, azonkívül a lúdtalpú, kövérhasú egyének, sérvesek, másállapotos nők, végül lábbajosok. Meztelen lábbal is inkább így lépünk, mert a láb külső része nem olyan érzékeny;

lábheggyel befelé irányuló lábfejtartás, amikor a lábnyom csúcsa néha érinti az irányvonalat is. Így járnak beteges lábú egyének, görbe- vagy sérült lábúak; ideiglenesen járnak így olyan egyének is, akiknek a cipőjük szorít.

Az előbb vázolt járási mód, valamint a lábfejnek a járás közben elfoglalt tartása annyira egyéni sajátosság, amely az egyes egyéneknél nem is igen változik, így ennek alapján is lehetséges lesz a tettes kilétének megállapítása. Pld. A feltalált lábnyomok közül a bal láb nyoma rendes járás, s kifelé irányított lábfejtartásra, míg a jobb láb nyoma szétterpesztett járásra és befelé irányított lábfejtartásra mutat. Ezen két adatból megállapítható lesz, hogy a nyomot előidéző egyén ballába rendes alkatú, jobblába azonban rendellenes, görbe.

Összefoglalóan tehát leszögezhetjük, hogy a lábnyomokból megállapítható számos adat olyan, melynek alapján a tettes kiléte már nem teljesen ismeretlen,

amit a következő példa igazoljon: Egy betöréseslopás helyszínén feltalált lábnyom *méretéből* joggal következtethetünk arra, hogy a tettes pld. (31x6) kb. 186 cm. testmagassággal bír, míg a megállapított lábnyom *alakja* pedig arra utal, hogy a nyomot előidéző láb pl. lúdtalpú, avagy pl. a lábbeli széles, szeges talpú, a jobb cipő talpának jobb szélén foltozott, a sarok vaspatkóval ellátott s a külső szélén feltűnően kopott, — a *járási mód* szerint a tettes valószínű kövér egyén (sérves vagy O-lábú), mert a járás feltűnő *szétterpesztett* stb.

Nem lesz tehát nehéz ezen számos lábnyom-adat alapján a nyom okozójának felderítése, hisz a nyomozások bevezetéseként vagy annak folyamán rendszerint egy bizonyos számú gyanúsított ismeretes, vagy legalább is sejthető, így ezen adatok (egyéni lábnyom sajátosságok) felismerése s ezeknek alapján a tettes kilétének megállapítása sokszor lehetségessé válik.

1777-ben elrendelték, hogy a gyalogsapatoknál hangászul lehetőleg az ezredbeli katonák fiait alkalmazzák, esetleg más ezredektől vagy a rokkantak házában lévőkől vegyenek ilyeneket. Ha a katonagyermek között erre alkalmas nem volt, akkor más fiúkat is fel lehetett venni, azonban ezeknek nem volt szabad 13 évesnél sokkal fiatalabbnak lenni.

A bűnvádi üldözés és a nemzetközi jog.

A közelmúlt napokban az élet egy olyan esetet vetett fel, ami a közbiztonsági szolgálat szervei részéről általános érdeklődést váltott ki, mert hiszen az életnek ez a kihegyezett példája sok olyan kérdést hozott elénkbe, amiknek elméleti szempontból megvizsgálása, továbbá a vizsgálatok eredményeként a gyakorlati tanulságok levonása érdekesnek ígérkezik.

A jelen cikknek nem lehet az a célja, hogy a fentebb jelzett hídsnémeti kémkedési ügynek politikai, diplomáciai, avagy büntetőjogi természetével és következményeivel foglalkozzék. Ez az arra illetékes hatóságok és bíróságok hatáskörébe tartozik.

Mégis arra alkalmas ez az eset, hogy közelebbi megvilágításba helyezze azt a kérdést: vajjon az állam bűnvádi üldözési jogát mennyiben befolyásolhatja a nemzetközi jog?

Továbbá érdekesnek mutatkozik annak a tisztázása, vajjon a kémkedés, avagy más, az államok létét, a társadalom jogilag szabályozott rendjét érintő vagy veszélyeztető cselekmények bűnvádi üldözése mennyiben jöhet nemzetközi jogi kérdésekkel kapcsolatba és ezek a kapcsolatok milyen következményeket vonnak maguk után?

Miután a fentemlített esetben egy idegen állampolgár által magyar állami területen a magyar állam érdekei ellen végrehajtott kémkedési esetről volt szó, legyen szabad rámutatnunk azokra a cikkekre, amik e lap hasábjain folyó év május havában megjelentek és amik a kémkedés súlyával, jelentőségével és általános természetrajzával foglalkoztak.

Ott olvashattuk többek közt azt is, hogy a kémkedés az állam hadiereje, nemzetvédelmi tényezői ellen irányuló olyan támadás, amit a háttérből gyakran diplomatai irányítanak.

Miután pedig a diplomatai nemzetközi jogi védelem alatt állanak, személyüknek a nemzetközi jog adja meg a sérthetetlenségét, egész életberendezkedésük alapja a nemzetközi jog, így ebből az következik, hogy a kémkedés elhárítását, a kémek leleplezését, üldözését és ártalmatlanná tételét végző nyomozó hatóságok és közegek előtt a nemzetközi jog elvi rendelkezéseinek, a nemzetközi szokások által elismert elveknek ismerete nem lehet közömbös és érdek-telen dolog.

Lássuk tehát röviden a következőkben: vajjon a kémek bűnvádi üldözése közben a nemzetközi jogszabályok a nyomozó hatóságok és közegek tevékenységét mennyiben befolyásolhatják?

E célt úgy vizsgálhatjuk a legkönnyebben, hogy ha azokat az általános érvényű nemzetközi jogi alapelveket világítjuk át, amik az egész nemzetközi jognak mintegy csontrendszerét tárják elénk. Aki ennek a jogéletnek ezt a röntgenképét egyszer megismerte, az olyan delejtűt kapott a kezébe, aminek segítségével az élet által elébe hozott gyakorlati esetben biztosan fog tájékozódni és a biztonság érzetével fog előrehaladni a közbiztonsági szolgálat nehéz útján.

Vizsgáljuk tehát ezek után meg ezeket az alapelveket:

Az államok önállóságának (szuverénitásának) folyamánnyát képezi azon jog, hogy a területén elkövetett büntetendő cselekményeket üldözhessek. Ezen önállósági jogánál fogva az állam maga életérdekei szerint állapítja meg azt is, hogy miket tart olyan cselekményeknek, amik bűnvádi üldözés tárgyát képezhetik.

Az államnak ezen bűnvádi üldözési joga földrajzilag az ország területére terjed ki, míg személyi részét illetően nemcsak a saját állampolgáira, hanem azon idegen állam-

polgárookra is kihat, akik az állam területén tartózkodásuk alatt követtek el bűnvádi üldözésre alkalmas cselekményeket.

Miután azonban az államok egymás mellett, egymásra utaltan élnek, gondoskodni kell olyan szabályokról is, amik az államok egymás közti életét szabályozzák. Ennek a felismerése hozta létre a nemzetközi jogszabályokat. Ezek a szabályok részben évszázadokon át tartó azonos eljárások eredményeként mint nemzetközi szokások, részben mint 2—2 szomszédos állam által kötött államközi szerződés jelennek meg előttünk.

Ezek a szabályok az államok bűnvádi üldözési jogára egyfelől kiterjesztőleg, másfelől azonban akadályozólag hatnak.

E szabályok kiterjesztő hatását az alábbiakban vázolhatjuk.

Fentebb mondtuk volt, hogy az államok bűnvádi üldözési joga elvileg az országhatárokig érvényesülhet. E ponton elvileg megszűnik az állam büntető joga. Minthogy azonban az államok érdeke azt kívánja meg, hogy a területükön elkövetett bűncselekmények tetteseit az országhatárokon túl, idegen államok területein is üldözhesse, ez érdeküknek megvalósítása végett a nemzetközi jog segítségét veszik igénybe. Ezen igénybevétel módja az, hogy az érdekelt államok egymás közt olyan megállapodásokat létesítsenek, amikben azon ígéretet teszik, hogy a büntettesek üldözésében egymást kölcsönösen támogatják.

Ezeknek a szerződéseknek két jellemző tulajdonsága van: a kölcsönösség és a viszonyosság.

Ez azt jelenti, hogy egyik állam azért nyújt a büntettesek üldözésénél a másiknak segítséget, hogy utóbbi a legközelebbi azonos esetben őt támogassa hasonló érdekének elérésénél. A szívesség adás és várás a lényege ezen megállapodásoknak.

Ez a kölcsönösség és viszonyosság képezi a nemzetközi jogrend alapját és biztosítékát.

Miután ezen az úton az államok elérik azt, hogy az ő érdekük ellen vétett büntettes az ő országuk területén kívül is üldözhetővé válik és minthogy ezt a nemzetközi jog segítségével érik el, ezért mondhatjuk azt, hogy ebben a vonatkozásban a nemzetközi jog az államok bűnvádi üldözési joghatárának *kiterjesztéseként* jelentkezik.

Az eddigi nemzetközi gyakorlat szerint ezekben az államközi szerződésekben 3 fontos alapelv szokott érvényesüléshez jutni.

Elsősorban szembeötlik azon alapelv, mely szerint a saját állampolgárát egyetlen egy állam sem adja ki bűnvádi üldözés céljaira a másik államnak.

Mit jelent ez gyakorlatilag? Azt, hogy ha pl. egy magyar ember külföldön végrehajtott büntetendő cselekmény elkövetése után visszajön és itt — jól lehet esetleg csak az illető külföldi állam megkeresésére — elfogatik, itt nálunk a magyar büntetőtörvények szerint a mi bíróságaink által lesz felelősségre vonva.

Ez esetben tehát a hazai büntetőjog erősebbnek nyilvánul, mint a nemzetközi jogszabály.

Ez az elv az államok felségjogából folyik; abban keresendő a magyarázata.

A bűnvádi üldözés megkönnyítését célzó nemzetközi jogszabályokból kidomborodni szokott második alapelv azt mondja ki, hogy a politikai büntettesek üldözésében az államok egymásnak kölcsönös jogsegélyt nem nyújtanak.

Az ilyen büntettesek tehát abban a pillanatban, amikor a megsértett anyaállamuk területéről kiszöktek és más állam területére jutottak, mentesülnek a bűnvádi üldözés alól.

Ez a helyzet azon a megfontoláson alapszik, hogy egyik állam sem törődik olyan bűncselekmények üldözésével,

amik a másik állam biztonságát, állami és társadalmi rendjét sértették vagy veszélyeztették. Ugy is mondhatnók, hogy azok a bűncselekmények, amik egy állam léte és békéje ellen irányulnak, nemzetközi üldözés tárgyát nem képezhetik. Ezeknek a cselekményeknek bűnvádi üldözése előtt a nemzet-

A csendőr vértanuk emlékünnepe: dr. Hász István tábori püspök beszédet mond.

közi jogrend az érdektelenség, a közöny, a passzív magatartás álláspontján áll.

Ezen a ponton tehát a nemzetközi jogrenddel szemben a hazai jog a tehetetlenség helyzetébe jut, mert előbbi nem engedi meg azt, hogy utóbbi érvényesüléshez juthasson.

Ez a nemzetközi szokás magyarázza meg az európai államok azon magatartását, hogy a magyar proletárdiktatura bukása után a tőlünk oda menekült vörösöknek menedéket nyújtottak és azok bűnvádi üldözéséhez a kért jogsegélyt megtagadták.

Ebben keresendő annak a ténynek a magyarázata is, hogy kb. 2 évvel ezelőtt az osztrák köztársaság a mi állami rendünk elleni izgatás megszervezése céljából Oroszországtól Wienbe visszatért Kun Béla kiszolgáltatását megtagadta.

Ezen a ponton tehát a nemzetközi jog úgy jelentkezik, mint a bűnvádi üldözési jogakadály.

A harmadik alapelv azt mondja ki, hogy a két állam közt fennálló kiadatási szerződésből folyóan kiadott büntetések azon bűncselekményeikért vonhatók felelősségre a sértett állam bíróságai részéről, amikért őket a kiadó állam kifejezetten kiadta.

E ponton tehát a nemzetközi jogsegély révén bűnvádi eljárás alá vont tettel szemben a felelősségre vonás mértékét a kiadó állam kívánsága szabja meg. Így e vonatkozásban a nemzetközi jog az állami jog korlátjaként jelentkezik.

Ennek a magyarázatát abban a felfogásban kell keresnünk, hogy a kiadatás ténye által a kiadó állam tulajdonképpen az őt a kézrekerítés tényénél fogva megillető bűnvádi üldözési jogát engedi át a kikérő állam javára.

Ha már most a fenti elvek keretébe beállítjuk a kém-

kedési eseteket, a következő megállapításokhoz juthatunk:

A kém valamely állam titkosan őrzött katonai és nemzetvédelmi erőit kutatja ki abból a célból, hogy azt egy másik — ellentétes szándékú vagy legalább is ellentétes érdekű — államnak rendelkezésére bocsássa.

A kém tehát »A« állam katonai titkait szerzi meg »B« állam javára. A kémnek ezen cselekménye a többi — nem érdekelt — államot teljesen hidegen hagyja. Az ilyen kém üldözhetéséhez a többi állam jogsegélyt nem nyújt. Tehát az ilyen kém üldözhetése megszűnik abban a pillanatban, mihamarabb sikerült a sértett »A« állam területét elhagynia. Ha a kémkedés végrehajtása után az ilyen kém egy »C« vagy »D« állam területére megy, magáért az »A« állam sérelmére elkövetett kémkedésért még az esetben sem lesz felelősségre vonva, ha ezen »C« vagy »D« állam területén esetleg egy büntetendő cselekményt követett is el.

E tekintetében tehát a kémek — mint politikai büntetések — nemzetközi oltalomban részesülnek.

Természetesen nyitva áll a lehetősége annak is, hogy két állam egymással olyan szerződést kössön, amiben egymásnak a kémek üldözésére nézve is különös viszonyos jogsegélyt ígérnek. Ez a kölcsönösség és viszonyosság azonban csakis két államra szorítkozik anélkül, hogy más államra kiterjesztő hatálya lenne.

Ez a lehetőség azonban nemhogy lerontaná, vagy meggyöngyöztetné, sőt ellenkezőleg megerősíti a fenti, 2-ik alapelv érvényét. Az ilyen kivétel igen ritka és rendszerint csak egymással katonai érdekszövetségben élő államok közt szokásos, illetve ilyenek közt képzelhető el.

A nemzetközi jog, mint az államok bűnvádi üldözési jogának akadály, még a következő intézményekben is megnyilvánul:

A nemzetközi kultúrközösségben élő államok évszázadok óta gondoskodnak arról, hogy egymáshoz politikai és kereskedelmi érdekképviselőket küldjenek.

Ez a szokás nemcsak az egymással rokonszenvező, hanem az egymással ellentétes érdekű államok között is fennáll.

Ezeket az egymáshoz küldött és elfogadott érdekképviselőket követeknek és konzuloknak, gyűjtő néven pedig »diplomáták«-nak nevezik.

E cikk keretébe nem tartoznak a követek és konzulok közti különbségek bővebb magyarázata, Elég talán arra rá-

A csendőr vértanuk emlékünnepe: A vértanuk megkoszorúzott emléktáblája a Fery Oszkár-utcai tanítóképző-intézet falán.

mutatnunk, hogy míg a követek a küldő állam egyetemes politikai érdekét képviselik, addig a konzulok csak a küldő állam kereskedelmi és gazdasági érdekképviselői,

A képviselők, egy idegen államot képviselvén, személyükre nézve mentességet (immunitást) élveznek. Ez azt

A csendőr vártauk emlékünnepe: Az ünnepelő közönség egy része.

jelenti, hogy mentesek az őket elfogadott állam törvényei alól, a vendégjogot nyújtó állam nekik nem parancsol, személyükkel nem rendelkezhetik. Velük szemben bűnvádi üldözési jogot nem gyakorolhat.

A külföldi diplomaták ezen előjoga attól a perctől kezdődik, mikor az őket kiküldő állam fejének megbízó levelét az őket fogadó állam fejének átnyújtják és addig tart, amíg e megbízó levelük visszaadása után a vendégjogot nyújtó állam területét el nem hagyták.

Ez a diplomáciai mentességi jog nemcsak a követre, hanem annak egész hivatalos személyzetére, sőt családtagjaikra is kiterjed.

Ezen személyi mentességen kívül megilleti őket egy tárgyi jellegű mentesség is. Ez azt jelenti, hogy azon épület, ahol a külföldi diplomaták hivatalos helyisége van, úgy tekintetik, mintha a vendégjogot nyújtó állam területéből ki lenne szakítva, és egy olyan folt lenne abban, amelyik a diplomatát küldő állam területéhez tartozik, ahol a diplomata államának területi fenségjoga él.

Ezek a nemzetközi szabályok tehát a hazai állam területi fenségjogának — és így egyben a bűnvádi üldözési jogának is — korlátozásaként jelentkeznek.

Ezt területenkivüliségnek, exterritorialitásnak nevezik és diplomáciai nyelvjárásban ezen a néven ismerik.

Már most a fentieket a kémkedés bűnvádi üldözésének szemszögébe beállítva az alábbi megfigyeléseket tehetjük:

A diplomatáknak elsőrangú érdekük az, hogy tökéletesen megismerjék annak az államnak katonai értékét, amelynek területén tartózkodva, ott saját államuk érdekképviselőt végzik.

Hiszen közismerten régi igazság az, hogy a béke keretei közt a diplomaták készítik elő a háborút.

Miután pedig minden állam olyan külpolitikai súllyal bír, amilyen katonai erőt képvisel, a diplomaták minden törekvése arra irányul, hogy alaposan — összes titkos és nyílt energiáival egyetemben — megismerjék a nekik vendégjogot nyújtott államot.

Főként ebből a célból vannak a követségekhez katonai attasék is beosztva, akik vezérkari tiszti előképzettségükkel fogva a követeket ezen megismerésben szaktudásukkal hivatásszerű rátermettséggel támogatják.

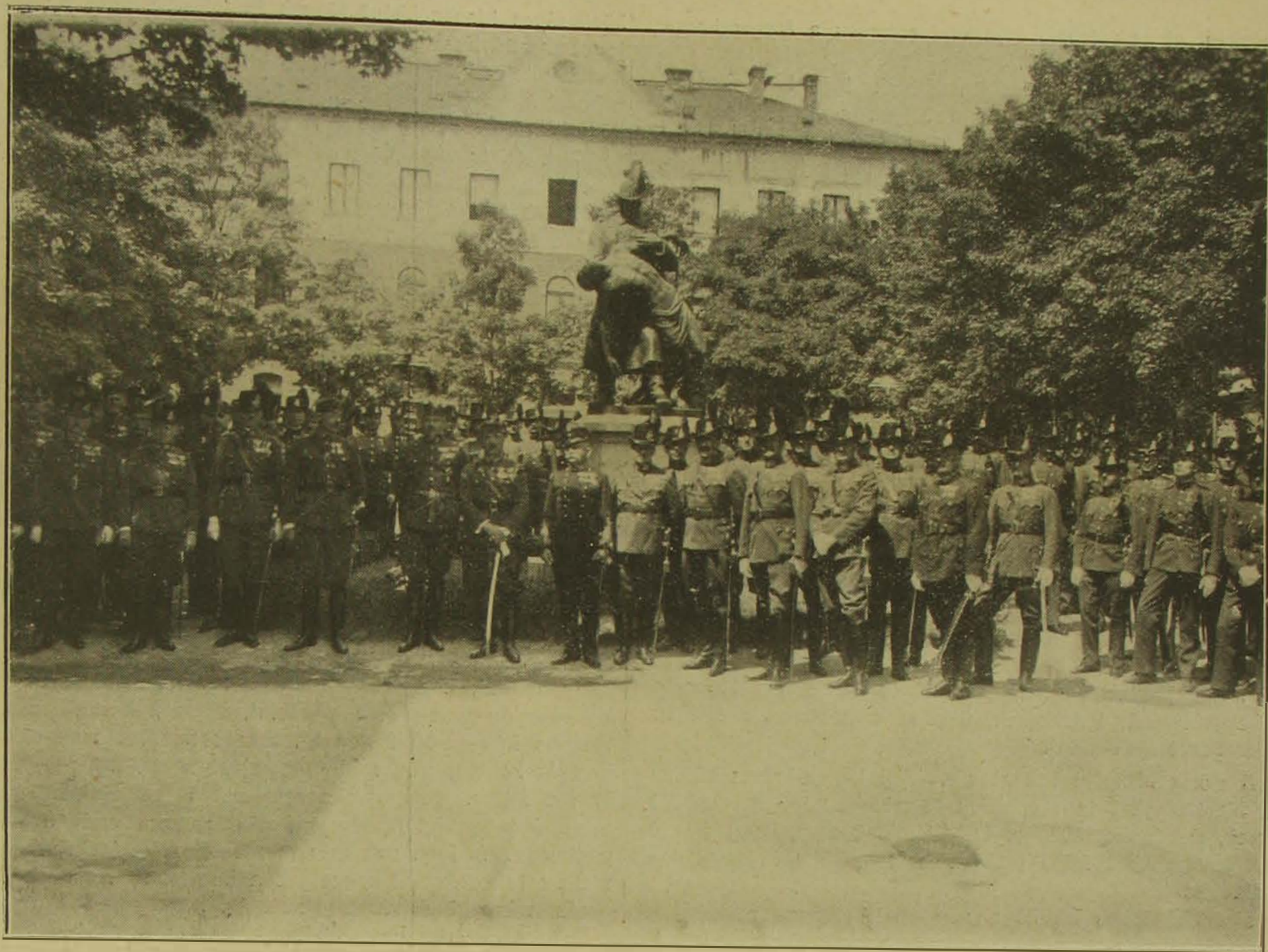
Ime, a logikai okoskodásaink láncszemei elvezettek bennünket annak a megállapításához, hogy a követségek falain belül, a területenkivüliség és személyes mentség bástyái mögött szokott kiépülni a fogadó állam rovására a diplomáciai mesterfogások által irányított kémkedési szervezet.

Itt, e védett területen nyernek a határozott feladatokkal megbízott kémek szakszerű kioktatást. Innen indulnak adatszerző utjukra. Viszont megszerzett adataikat ide szolgáltatják be. Végül itt lesznek a kémek mozaikszerű adatai egy egységes áttekintést nyújtó kerek egészé összerakva.

Ime a diplomatákat és épületeiket védő nemzetközi szabályok így mutatkoznak be, mint a hazai állam bűnvádi üldözési jogának akadályai.

Már most mit, miféle következtetést vonhatunk le gyakorlatilag a fentiekből?

A kémelhárító tevékenységet végző közbiztonsági hatóságok és közegek a követségek és azok diplomáciai oltalmat élvező személyzetével szemben semmiféle bűnvádi üldözési intézkedést nem tehetnek. Legfeljebb addig és akkor léphet-

A csendőr vértanúk emlékűnnepé: A vértanúk emlékűnnepének résztvevői a Böszörményi-úti laktanya udvarán levő emlékszóbor előtt.

nek fel velük szemben, ameddig és ha ezen személyes kiváltságukat nem ismerik. Mihelyt azonban az illetők személyüket szabályszerűen igazolták, velük szemben semmiféle intézkedések nem fogantathatók.

Az a további tanulság is folyik a fentiekből, hogy az állam-bűnvádi üldözési joga a követségek épülete küszöbénél megszűnik. A küszöbön belül már egy idegen állam területi fenségjoga él.

Tehát egy személyre nézve semmiféle mentességet nem élvező kém — vagy más büntetett — üldözése félbeszakad és illetve abbahagyandó azonnal, mielőtt egy idegen állam követségi épületébe jutott.

Erre nézve pár évvel ezelőtt az élet a következő — annak idején a napilapjaink által is közölt — esetet szolgáltatta.

Egy kémkedésen tettenért és emiatt bíróilag is elítélt cseh kém a budapesti polgári törvényszékről a honvéd törvényszékhez az Akadémia-utcán át visszakísérés közben az osztrák követség épülete előtt elhaladtában beugrott a követség épületébe, melynek földszintjén az osztrák, míg első, illetve második emeleti részében a cseh követség hivatalos helyiségei voltak. Ezáltal kikerült a magyar állam bűnvádi üldözési jogköréből, mert egy idegen állam követségének területenkivüliséget élvező épületébe jutott.

Ha azonban egy ilyen egyén ezen nemzetközi előnyöket nyújtó épületet elhagyja, illetve onnan bármi okból kikerül, és hazai területre lép, a hazai állam bűnvádi üldözési joga vele szemben azonnal újból feléled.

A fentiek nyomán még az a kérdés is felvetődhetik, vajjon azok a diplomaták, akik e szolgálatukból kifolyólag az őket befogadott állam rovására szervezik és irányítják a

kémkedést, felelősségre vonhatók-e a nemzetközi jogszabályok szerint?

Feleletünk csakis nemleges lehet! A diplomaták személyes felelőtlensége feltétlenül megáll.

Legfeljebb csak arról lehet szó, hogy a diplomatákat ezen szolgálatuk körében az erkölcsi tekintetek a formák betartására kötelezik. Azonban ez sem jelent mást, mint csak annyit, hogy a követség épületén kívül aktíve ne dolgozzanak a vendégjogot nyújtó állam sérelmére, mert akkor a diplomáciai érintkezés során kerülneek lehetetlen helyzetek közé. Tehát a követeket és attasékat e téren is csak a diplomáciai illem szabályai irányíthatják. Ha azonban ezt is félretesszük, úgy legfeljebb arra adnak okot, hogy a vendégjogot nyújtó állam a visszahívásukat szorgalmazhatja.

A nemzetközi jogszabályoknak és a kémkedések üldözésének kapcsolatánál még a következőkre is ki kell terjeszkednünk.

A háború kitörése pillanatában a háborús viszonyokba jutott államok követségei hazamennek és a diplomáciai viszony megszűnik. A kémkedés megszervezése és irányítása tehát a diplomaták hatásköréből teljesen kikerül és a hadseregeket irányító vezérkarok hatáskörébe megy át.

A nemzetközi jog azonban a háborúban is él és bár korlátozott formában, mégis igyekszik a háború izgalmi közt is jogi alapjait lerakni.

Igy a nemzetközi jogszabályok szerint a kémek használata megengedett hadieszköz. Ugyanigy joguk van az államoknak a kémek ellen megfelelő módon védekezni is.

Természetes, hogy az elfogott kémek az ellenség katonai büntetőbíráskodásának vannak alávetve. Sőt a menekülő

és másként el nem érhető kémekkel szemben a fegyverhasználat is feltétlenül jogosult.

A kémek azonban nem tarthatnak igényt azokra a jogokra, amiket a nemzetközi szabályok a hadifoglyoknak megadnak.

Viszont az is elismert nemzetközi szabály, hogy az ellenség erejének kikémlése céljából egyenruhában kiküldött gyalog, lovas vagy repülő felderítők kémeknek soha sem tekinthetők, hanem mindenkor hadifogolyként kezelendők és a felderítő szolgálatukért felelősséggel nem tartoznak.

A világháborút követett békeszerződések az államokat nemzetközi szempontból két csoportra osztották: a győztesen maradt és a háborút elvesztett csoportra.

A győztes entente a békeszerződések kegyetlen rendelkezéseinek keresztülhajszolása és biztosítása érdekében ezenfelül még megalkotta a saját érdekeiknek megfelelőleg a Nemzetek Szövetségét is. Ez a nemzetközi intézmény azóta úgy lebeg a legyőzött központi hatalmak felett, mint egy nemzetközi moloch, amelyik mindig ott van, ahol a volt központi hatalmak szuverénitásának csorbitása terveztetik.

Ezek a csorbitások legérzékenyebben a leszerelés és katonai ellenőrzés tényében domborodnak velünk szemben is ki.

Ezen a jogcímen állandóan ki vagyunk téve az agent provokateur-ök és a politikai kalandorok kísérletezéseinek, akik áskálódásaikkal, kémkedéseikkel és hamis hírt terjesztő tevékenységükkel igyekeznek nekünk a nemzetközi életben nehézségeket támasztani.

A Páris környéki békeparancsokkal kapcsolatban különféle bizottságokat is szerveztek, amelyek, mint nemzetközi szervek, mindenféle ürügyet felhasználnak arra, hogy állami szuverénitásunkból folyó intézkedési jogainkba beleavatkozzanak.

Ilyenek többek között a nemzetközi Duna-bizottság, a jóvátételi bizottság, a katonai ellenőrző bizottságok, valamint a Nemzetek Szövetségének ad-hoc kérdésekben kiküldött bizottságai és biztosai.

E bizottságok tagjainak a hazai állam bűnvádi üldözési jogával szemben elfoglalt és megállapított helyzetét illetően a következő nemzetközi jogelvek az irányadók:

A bizottságok, valamint egyes tagjaik a Nemzetek Szövetségének védelme alatt állanak, és *hivatalos hatáskörükön belül* nemcsak immunitást élveznek, hanem a hazai állam hatóságai és közegei részéről is támogatást igényelhetnek.

Megbízatási *hatáskörükön kívül* azonban olyan *előkelő idegenekként* tekintendők, akik mindenkor annak az államnak törvényeihez tartoznak alkalmazkodni, amelyiknek területén éppen nemzetközi megbízatásukat végzik.

Ha tehát az ilyen egyének kémkedésen, vagy más büntetendő cselekmény elkövetésén tetten éretnek, úgy kezelendők, mint hasonló esetben más idegen állampolgár. Legfeljebb — különleges megbízatásukra tekintettel — a megtorló lépések megtétele előtt célszerűségi és ildomosági okokból külügyminisztériumunk megkérdezése mutatkozik célszerűnek.

Végül azon idegen állampolgárok helyzetét — akiket az új határalakulatokból folyó szükség forgalmi, vámkezelési és határrendőri szolgálat céljából államunk területére helyezett és mint államuk kiküldöttei a fenti okokból a mi területünkön tartózkodnak, — elsősorban azon megállapodások határozzák meg, amiket az illetőket kiküldött állam és a magyar állam egymással kötöttek. Ezen megállapodások rendelkezései az illető határállomások közbiztonsági és közigazgatási hatóságai előtt nyilván ismereteseek. Így bűnvádi üldözési intézkedéseik megtételénél ahhoz alkalmazkodhatnak.

Ezekben a megállapodásokban azon elv szokott kidomborodni, hogy e kiküldött idegen állampolgárok megbízatásuk szabályszerű ellátása közben és e célból a mi részünkről is támogatásban részesítendők. E *hatáskörön kívül* azonban oly

közönséges idegenekként jönnek figyelembe, akik a vendégjogot nyújtó hazai állam törvényeihez, feltétlenül alkalmazkodni kötelesek. Ha pedig ezt a kötelezettségüket megszegve, a hazai állam bűnvádi üldözési jogkörébe tartozó cselekményt követnének el, velük szemben mindenféle megelőző és megtorló közbiztonsági és bűnvádi üldözési intézkedés megtehető.

Kétes esetben egy elv lebeghet csupán a szemünk előtt: a haza érdeke minden előtt.

Dr. Cziáky Ferenc őrn. hadb.

Háború Kína és Szovjetország között*).

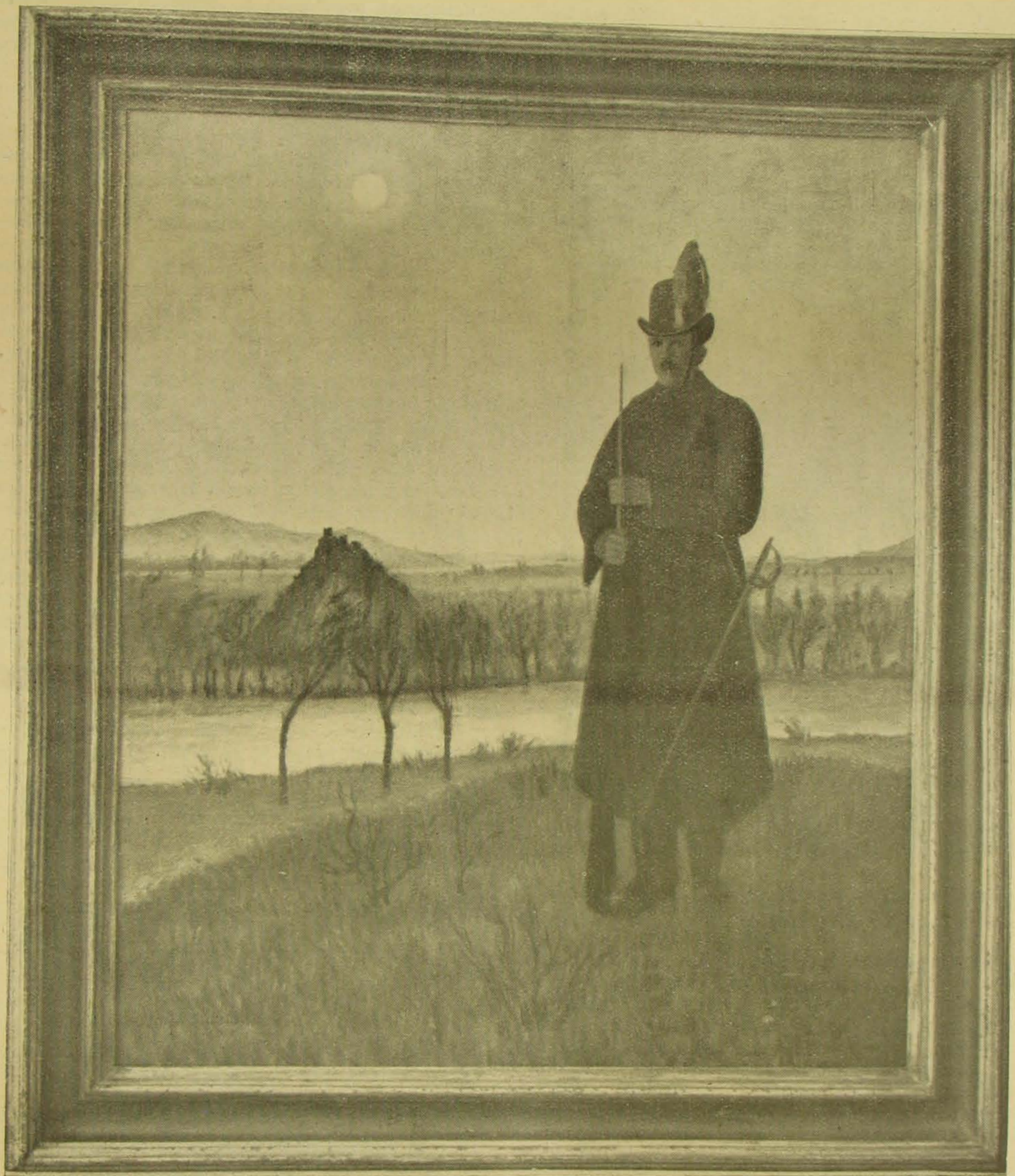
Irta : SZLADEK BARNA ny. százados.

Háború!? Valóban kitört a háború Kína és Szovjetország között? Ha az olvasónak ideje volna, arra kérném vegye elő visszamenőleg 10—14 napra a napilapokat, bármelyiket, jobb vagy baloldalt, kül- vagy belföldit, mindegy. Mindegyikben annak a bizakodásnak a kifejezését fogja találni, hogy a konfliktust simán elintézik és szinte komolytalan dolog arra gondolni, hogy a két állam között valóban háború törhessen ki. Ennek az állításnak okadatlása is szépen, szinte ellentmondást nem tűrő precizitással ki van fejtve. Eltekintve a refrénszerű ismétléstől: »...meg aztán úgy Szovjetország, mint Kína aláírták a Kellogg-paktumot...« igen sok más mindenféle tényező van egymás mellett felsorakoztatva, melyek a hadviselés lehetőségét úgy orosz, mint kínai részről kizárják.

Most is, mint a világháború óta jó egynéhányszor már, csődöt mondott a logikus következtetés. Nem azért, mintha a logika önmagában véve valami elvetendő üres humbug volna, amit tudósok találtak ki saját maguk szórakoztatására, hanem azért, mert a logikai gondolatfűzés zároláncában a lefolyt 15 év alatt egyes láncszemek megrozsdásodtak, kitöredeztek, helyükbe újakat, merőben újakat kellene belekapcsolni, de mi, a mi fölényes európai gondolkodásunkkal nem akarjuk vagy nem tudjuk észrevenni, hogy egyes láncszemek a lomtárba valók. Azután pedig csodálkozunk, ha a logika csal. Pedig nem a logika csal, hanem mi vagyunk azok, akik a logika láncát helytelenül fűzzük, töredezett vagy egyáltalában nem létező láncszemekkel, már pedig a logika alapján helyes következtetésre csak akkor juthatunk, ha a láncszemeket képező premisszáink épek és egymásba kapcsolhatók voltak.

Nem áll most módomban, hogy ezt az eredeti témától mellékutakra vezető teoretikus fejtegetést példákkal megvilágítsam. Félek, hogy ez a törekvésem nem vezetne eredményre. Azoknak, akik az elmúlt 15 esztendő történetét kellőképpen nem ismerik, lehetetlen rövid, mindent összefoglaló magyarázatot adni, azok pedig, akik a közelmúlt történetének ismerete mellett, azzal oknyomozásszerűen foglalkoznak, gondolkodásukban és ítéletükben valamelyes önállósággal bírnak, azoknak feltétlenül rá kell jönniük arra, hogy amióta a Szávánál az első puska lövések elcsattantak, szinte végzet-szerűen cserélik fel Európában a *lényegest a mellékessel*.

*) A cikknek a nyomdába történt leadása óta az orosz-kínai konfliktus enyhült s az események *látszólag* ellentmondanak a cikkben foglaltaknak. De az ellentmondás csak *látszólagos*, mert a cikkíró nem azt állítja, hogy a háborúnak feltétlenül, minden körülmények között be *kell* következnie, hanem azt, hogy Szovjetország a békés elintézés érdekében nem lesz hajlandó a legcsekélyebb engedékenységre sem, azaz nem lesz hajlandó a kínai követelések egyik pontja felett sem békés tárgyalásokba bocsátkozni. Persze, ha Kína lemond minden követeléséről — amint a legújabb újsághírek szerint de facto történt, — akkor misem természetesebb, minthogy Szovjetország beszünteti a már megkezdett ellenségeskedést. Ellenkező esetben ő lenne a provokáló fél és elvesznének rá nézve azok a kedvező, kísérő mellékkörülmények, melyekről a cikkíró említést tesz, Szerk.

„Magyar csendőr“ (Dr. Csépay Károlyné hindi Szabó Katalin festménye).

☞ Oka: a helytelen következtetés.

Persze, hogy fel lehet sorakoztatni nem tíz, de húsz meg száz pontot is, melyek mind amellet szólnak, hogy sem Kínának, sem Szovjetoroszországnak nem érdemes a kelet-kínai vasút miatt háborút viselnie és hogy nem is akar semmi mást jelenteni az egész készülődés, mint kölcsönös ijesztgetést.

Am ezen pontok alapján alkotott feltételezés felületes és nem állja meg helyét akkor, ha a szemben álló felek egyike — Szovjetoroszország.

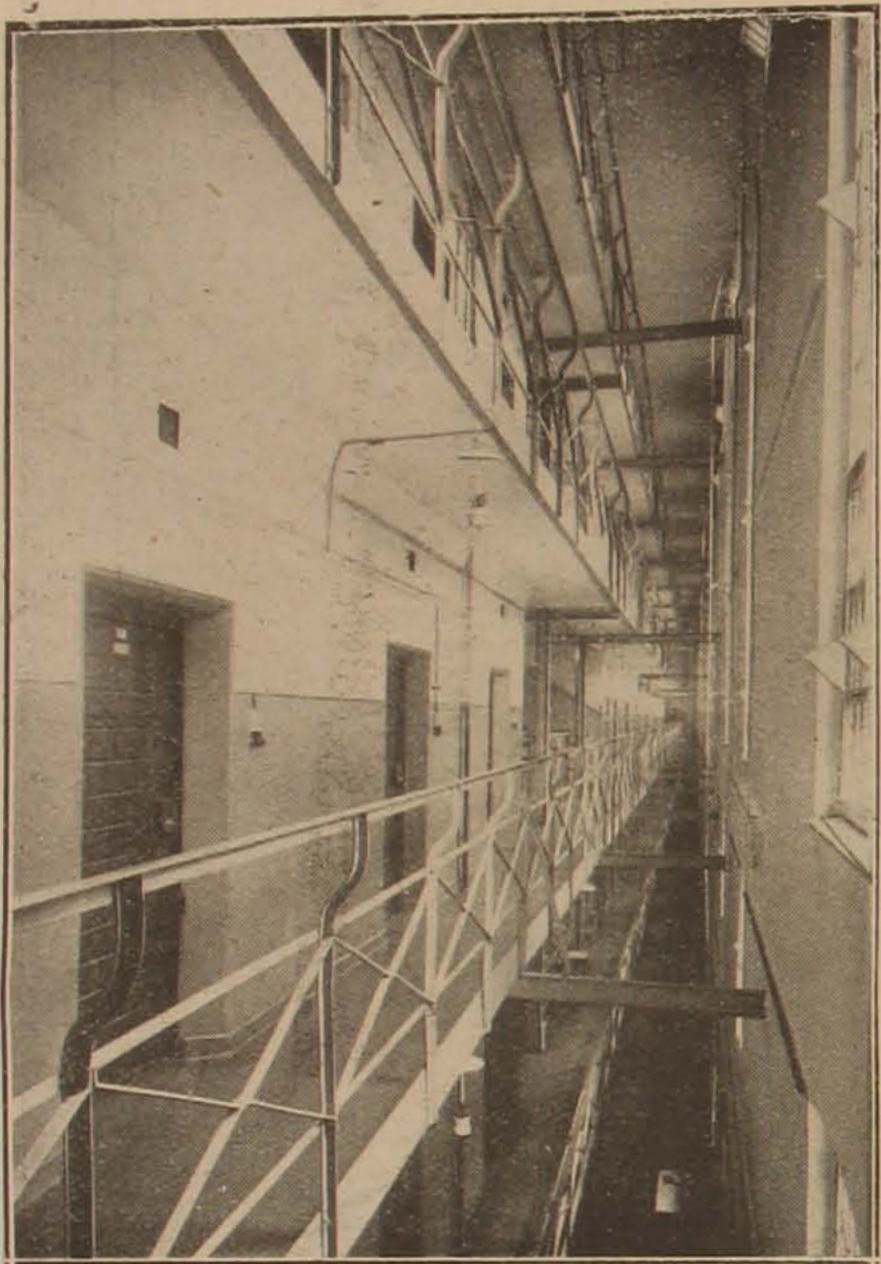
Szovjetoroszországnak ez a nem általa provokált kínai háború olyan, mint az ingyen kapott sorsjegy.

Miért?

Szovjetoroszországnak célja a világ forradalmasítása. Ez a fő, sőt az egyedüli cél. Minden, ami Oroszországban történik, függvényes része ennek a főcélnek.

A világforradalom előidézésére a szovjetnek két eszköz áll rendelkezésére. Egyik a propaganda, másik a háború. A propaganda 12 év óta szünet nélkül dolgozik a világ minden részében, a háborúval pedig egy eredménytelenül

végződött kísérlet után — értem ezalatt az 1920. évi lengyelek elleni hadjáratot — várnak a kínákozó, kedvezőbb alkalomra. Kedvező alkalom adódik a szovjetnek egy háborús megmozdulásra akkor, ha Európában vagy Ázsiában egy vagy több állam között háború tör ki. Amikor a helyzet megérne arra, közbelépne s félelmetesen erős esélyei van-

Európa legmodernebb női fogháza a berlini Barminer-utcai női fogház: A fogház belseje.

nak, hogy a két veszekedő közül, mint nevető harmadik kerülne ki. Ez volna reá nézve a legkedvezőbb, tehát az az eset, amikor a háború másutt törne ki s ő egyelőre a semleges szerepét játszhatná. Ez azonban nem jelenti persze azt, hogy ne igyekezzék más kedvező alkalmakat is kihasználni, mint amilyen például a jelenlegi eset. Kína erőszakos módon rátette a kezét a mandzsúriai vasútra s ezzel magára vállalta a provokáló fél szerepét. A provokáló fél szerepe pedig annyi, mint a másakra rákényszeríteni a háborút. Szovjetország még távol van attól, hogy teljesen nyíltan, agresszíve léphessen fel egész Európával szemben, tehát neki nagyon kapóra jön, ha egy háború kitörésénél nem neki jut a provokáló fél szerepe, mert ez esetben kétséget kizáróan biztos lehet afelől, hogy idegen hatalmak nem fognak fegyveresen a konfliktusba beleavatkozni. Döntő szerepet játszik ebben az egész konfliktusban az, hogy Angliában néhány hónappal ezelőtt a munkáspárt jutott kormányra, mely ha nem is siet testvéri ölelésre tárni a szovjet felé karját, semmiesetre sem fog csapatokkal megrakott hajókat a kínai vizekre irányítani, mint ahogy tette volna ezt az érdekeit veszélyeztetve látó és egészen más külpolitikát követő előző konzervatív kormány.

Szovjetország minden egyes cselekedeténél az a kérdés számít, hogy alkalmas-e az, vagy alkalmasnak látszik-e arra, hogy a világforradalom ügyét előbbre vigye.

Kétségtelen, hogy éppen az Angliában beállott politikai változás és az a körülmény, hogy a háborút Kína provokálta, meg egyéb, itt fel nem említett tényezők, mind igenlő választ adnak erre a kérdésre.

Mit nyerhet és mit veszthet Szovjetország egy Kína elleni háborúban?

Abban az esetben, ha Kína a nagyhatalmak részéről semmiféle támogatásban nem részesül, csaknem biztosra vehető, hogy győztesként Szovjetország kerül ki. A győzelem azonban nemcsak a mandzsúriai vasút visszaszerzését jelentheti, hanem jelentheti egész Kína bolsevizálását is. Itt van az a *lényeges* pont, amelyet a jelenlegi szovjet-kínai konfliktus megítélésében nem vesznek kellőleg számításba s itt van az a bizonyos hiányzó láncszem a logikus következtetés zárláncában. Köztudomású, hogy alig egy-két évvel ezelőtt Kínában a polgárháború folyamán Moszkva nagy befolyásra tett szert és Feng tábornok parancsnoksága alatt egy egész vörös hadsereg harcolt Moszkva irányítása mellett, hogy Hankauban külön vörös kormány alakult, stb. stb. Ezek szerint könnyen elképzelhető, hogy egy-két vereség után újból azok ragadják magukhoz a hatalmat, akiket csak a kedvező körülményektől támogatva és angol pénz segítségével sikerült legyűrni Csang-Kai-Csaknek az akkori hadvezérnek, Kína jelenlegi miniszterelnökének.

Mit jelentene Kína bolsevizálása?

Az előjátékot, a bevezetést a brit birodalom megdöntéséhez, mely aszovjet leghatalmasabb és leginkább respektált ellenfele. Azaz inkább csak *volt*. Mert, amint már fentebb említettem, ha nem is szabad abban kételkednünk, hogy a szocialistákat és bolsevistákat igen nyomós elvi ellentétek választják el egymástól, az sem lehet kétséges, hogy pl. propagandaüzés miatt Anglia — a jelenlegi Anglia! — nem fog hadat üzeni a szovjetnek.

Izoláltság esetén — ami valószínű — Szovjetországnak nagy esélyei vannak a győzelemre, a győzelem pedig káprázatos perspektívát tár a szovjet elé.

Most talán szabad lesz egy-két szóval visszatérni arra a hiányos teoretikus fejtegetésre, mellyel cikkem bevezettem.

Ha speciálisan Szovjetországról van szó, akkor nem szabad abba a hibába esnünk, hogy egy háború keletkezésének okait, annak lefolytatását, várható eredményét s a háborút befejező békét ugyanúgy latolgassuk, mintha Orosz-

A berlini Barminer-utcai női fogház: A foglyokat sétára vezetik.

országról és nem Szovjetországról lenne szó. Szovjetországnak csak mellékes kérdést jelent a mandzsúriai vasút és ha ebben a konfliktusban, azaz helyesebben ezen konfliktus kiélezésében nem a világforradalom egyengetőjét, hanem annak akadályozóját látná, akkor minden további nélkül lemondana arról.

Amikor ebben a kínai-orosz kérdésben elkezdjük a következtetések láncszemeit egymásba kapcsolni, a kiinduló pont: a mandzsúriai vasút. Pedig ez téves. A kiinduló pont a szovjet részéről mindig a *világjorradalom* s a logikus következtetések kiindulópontját sem képezheti más csak ez.

Ha a gondolatfűzésben Szovjetoroszországgal vonatkozásban mindig ez képezné a kiinduló pontot, akkor a végkövetkeztetés sem lehetne, mint a világháború utáni időkben, csaknem mindig téves.

Ha annak mérlegeléséből indulunk ki, hogy vajjon a keletkínai vasút csakugyan nagyon a szívén fekszik-e Oroszországnak, vajjon valóban nagy kárt jelent-e az elvesztése reá nézve stb., akkor könnyen juthatunk arra a konklúzióra, hogy Szovjetoroszország semmiesetre sem fog háborút indítani, hanem a vitás kérdést a népszövetség elé viszi. Ha azonban az érvek, indokok tömkelegéből ki tudjuk hámozni a *lényegét*, illetve azt a kérdést tesszük fel, hogy alkalmas-e vajjon ez a konfliktus arra, hogy Szovjetoroszország főcélját a megvalósulás felé vigye, vagy sem, és melyik mód alkalmasabb, a népszövetség elé való terjesztés, vagy pedig a háború-e, — akkor igazán nem kell látnoki tehetség ahhoz, hogy csaknem százszázalékos biztonsággal meg lehessen jósolni, amit most a lapok hírül hoznak, hogy t. i. július 21-én a szovjetcsapatok a Szun-Fen-Ho folyó mentén általános támadásba mentek és elfoglalták a kínaiak által megszállva tartott Mandsuli és Pogranicskaja helységeket. A háború tehát kitört. Bizonytalan persze, hogy a nagyhatalmak szabad folyást fognak-e engedni ennek a háborúnak vagy pedig erőteljes vétót mondanak. Leghatalmasabb szava itt Amerikának és Japánnak lesz. Egyelőre csak az bizonyos, hogy Szovjetoroszország, ha csak nem kényszerítik erre, magától nem fogja megszüntetni ezt a reá nézve kecsegtető kilátásokat ígérő háborút.

De vegyük az esetet, hogy Szovjetoroszország alulmarad. Nos, ebben az esetben elveszti, amit most amúgy is elvettek tőle, a keletkínai vasutat. A nyerési és veszteségi esélyek tehát, amint látjuk, nem egyformák. Érdekes kockáztatni.

Történelmi érdekesség gyanánt érdemes a megemlítésre, hogy a Mandsuriában végbemenő csapatszallítások és hadmozdulatok s általában a mostani háborús tevékenység időpontja egybeesik az orosz-japán háború negyedszázados év-

Portsmouthban diktált békét, mely Japánt máról-holnapra nagyhatalommá avatta, Oroszország tekintélyén pedig soha többé ki nem köszörülhető csorbát ejtett.

Csendőrbajtársaim előtt talán nem lesz érdektelen, a 25 éves évfordulóra való tekintettel, ha néhány szóval vázlatosan ismertetem a 25 évvel ezelőtt lefolyt orosz-japán háború

A berlini Barminer-utcai női fogház : Magánzárka.

A berlini Barminer-utcai női fogház : Szórakoztató játék.

fordulójával. Negyedszáz esztendővel ezelőtt is zsúfolásig megrakott katonavonatok gördültek a mukdeni állomáson keresztül, hogy alapos leckét adjanak a vakmerő kis japánnak, aki a muszka óriással ki mert kezdeni, — a valóságban, hogy egyik vereséget a másik után szenvedve, arra kényszerítsék az orosz cárt, hogy aláírja a lenézett japánok által

nevezetesebb eseményeit. Különben is ha tisztán akarjuk látni a Keleten lejátszódó eseményeket, szükségünk van az orosz-japán háború történetének ismeretére is.

Port-Arthur, a híres tengerparti erődítmény s vele együtt az egész koreai félsziget 35 évvel ezelőtt még a kínaiak kezében volt. 1895-ben Japán háborút viselt Kína ellen, legyőzte Kínát s ekkor Port-Arthur a japánok birtokába került. Ez ellen azonban három nagyhatalom tiltakozott és pedig Németország, Franciaország és mindenekelőtt Oroszország. Ezen három nagyhatalom által rendezett fenyegető flotta-demonstráció kényszerítette Japánt, hogy Port-Arthurt Kínának visszaadja. Két évvel később azonban az orosz hajóhad meglepetésszerűen befutott a port-arthuri kikötőbe és nem törődve sem a japánok, sem a kínaiak tiltakozásával, birtokába vette az erődítményt. Japán ettől az időponttól kezdve égett a vágytól, hogy bosszút állhasson Oroszországon. A következő évben a tehetetlen pekingi kormány kénytelen volt abba is beleegyezni, hogy Oroszország a szibériai vasútvonaltól egy elágazó vasutat építsen Charbintól Mukdenen át, egészen Port-Arthurig. Ez az a vasútvonal, mely most a kínai és a szovjet kormányok között kitört háborúra az okot, helyesebben a *külső* okot szolgáltatta.

1904. februárjában Japán, miután a Korea visszaadására vonatkozó tárgyalások eredménytelenül végződtek, megszakította Oroszországgal a diplomáciai összeköttetést és három nappal később a japán flotta egyrésze már bombázta Port-

Arthurt és biztosította Korea félszigeten a japán szárazföldi csapatok zavartalan partraszállítását.

Megkezdődött a háború Japán és Oroszország között, melynek minden apró mozzanatát igen nagy érdeklődéssel kísérte az egész világ.

Egyik oldalon a Port-Arthur megszállásáért bosszút esküdött, fanatikus hazaszeretettel hadbavonult japánok, a másikon a vak engedelmességhez szokott, de lelkesedésnélküli muszkák, kik a hosszú szibériai út alatt tágranyitott szemekkel nézték a Bajkál-menti és mandsuriai végtelen síkságot. Látták a furcsán beszélő sok sárga embert és egymást kérdezgették, egymásnak mondogatták: »Minek hoztak bennünket ide? Ez Oroszország? Oroszországot megvédjük, de Kinát nem!«

Oroszországnak a háború gyarmati háborút, Japánra nézve önvédelmi, illetve szükségháborút jelentett. Korea s Koreával együtt Port-Arthur azért kellett Oroszországnak, hogy hatalmát Keleten növelje, Japánnak pedig azért, hogy emberfeleségeit itt elhelyezhesse.

Első vereségét 1904. májusában szenvedte az orosz hadsereg a Jalu folyónál.

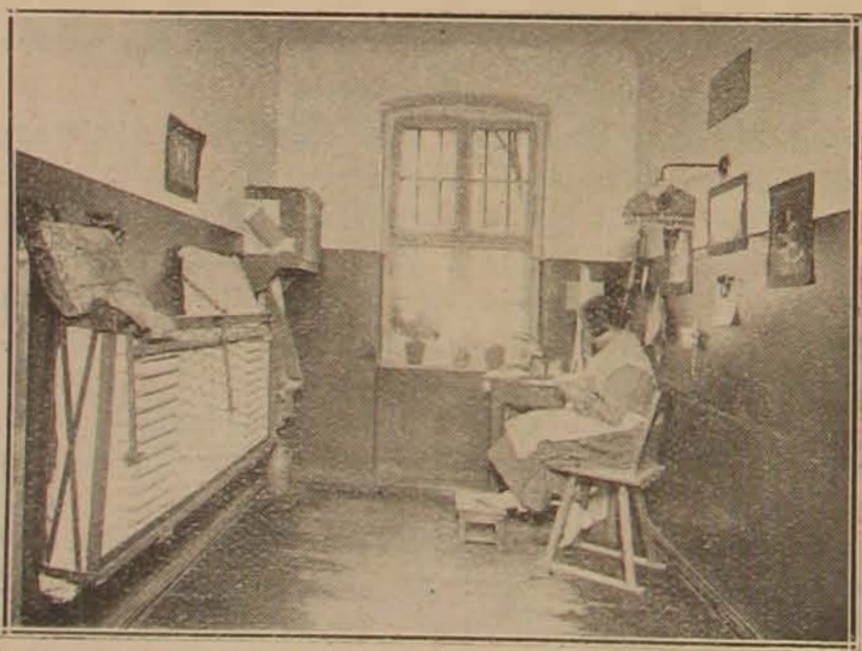
— Nicsevó, — mondták kézlegyintve Szentpéterváron — csak előcsatározások.

Liaojang...

Véres, elkeseredett harcok után a japánok újból győztek. Kurokinak sikerült egy hadtesttel oldalba kapni az oroszokat és ez eldöntötte a csata sorsát.

Szentpéterváron és Moszkvában felszisszentek, azonban, hogy a háború japán győzelemmel is végződhesen, arra még nem tudtak és nem akartak gondolni.

Liaojang után az orosz hadsereg visszavonulása a legnagyobb rendben történt. A japán hadvezetőség egyedüli komoly hibája volt ebben a hadjáratban, hogy a liaojangi sikert kiaknáztatlanul hagyta, nem kezdett erélyes üldözésbe s lehetővé tette, hogy Kuropatkin, a cári hadak fővezére, egy mesterien végrehajtott visszavonulás után haderejét, mely időközben a szünet nélkül érkező friss csapatokkal elérte a 200.000 főnyi létszámot — a Schahonál, a mintegy 50.000 fővel kevesebbet számláló japán hadsereg ellen ellentámadásba vesse.

A berlini Barminer-utcai női fogház : Magánzárka.

Ez a csata tíz napos kemény harc után eldöntetlenül végződött.

Ennek az évnek, 1904-nek őszén Oroszország belsejében először követelték hangosan nyugateurópai mintára az alkotmányt a behívott tartalékosok között, kiket Mandzsúria felé elindítottak, nőtt az elégedetlenség. Az orosz kaszárnyákban a hangulat erősen forradalmi jelleget öltött. Több helyen

kisebb nagyobb zendülések törtek ki, amelyeket azonban sikerült lokalizálni.

A vezetőkörök rendületlenül bíztak Kuropatkin stratégiai tudásában s bár Japánról már nem beszéltek olyan lekicsinylőleg, mint Liaojang előtt, még mindig nem tekintették egyenrangú ellenfélnek.

A scha-hói csata után Kuropatkin türelemre intett.

A berlini Barminer-utcai női fogház : A betegszoba.

Szentpéterváron eleinte türelemmel, majd a belső zavarok miatt folyton növekvő idegességgel várták azt, ami nem következett el, még csak átmenetileg sem, az — orosz győzelmet.

1905. januárjában Stössel feladta Port-Arthurt.

Két héttel később a szentpétervári munkások, soraikban sok egyetemi hallgatóval, a cár rezidenciája, a téli palota elé vonultak és egy, a sérelmeiket tartalmazó memorandumot akartak átnyújtani a cárnak. A cár vészthozó tanácsadóinak (Popodescew, Trepow) szavára hallgatva, családjával Zarskoje-Zeloba hajtatott, a tömeget pedig, amely akkor nem vörös, hanem szentképes zászlók alatt, a cári himnusz énekelve közeledett a téli palota felé, a rendőrség és katonaság sortüze fogadta.

Ez volt az u. n. »vörös vasárnap«.

Jóvátehetetlen, végzetes hiba, mely 22 éven át leghatalmasabb fegyver volt a szociál-forradalmárok pártjához tartozó agitátorok kezében. A »vörös vasárnap« visszhangja gyanánt a rákövetkező héten a merényletek egész sorozata következett Oroszországban. Így például Szergej nagyherceget Moszkvában tépte szét egy forradalmár bombája.

Március elején futótűzként terjedt el a hír, hogy a Mukdennél összpontosított orosz hadsereg felett a japánok döntő győzelmet arattak.

Mukden...

Oroszország kimeríthetetlen embertartaléka annyi erősítést juttatott a Mandzsúriában harcoló orosz hadseregnek, amennyit csak az egyvágányú szibériai vasút elbirt. Kuropatkin nagy önbizalommal ígérte meg, hogy most majd megkezdődik az ő csatája, amelyben a japánokat meg fogja verni. Időközben azonban történt valami, ami tagadhatatlanul hozzájárulhatott ahhoz, hogy a japánok a győzelmet véglegesen maguknak szerezzék meg. Az történt ugyanis, hogy Kuropatkinban megingott a cár és a szentpétervári vezetőkörök bizalma és anélkül, hogy Kuropatkit kifejezetten elmozdították volna fővezéri helyéről, Szentpétervárról egy fiatal tábornokot küldtek a hadszíntérre, névszerint Grippenberget, aki a cár teljhatalmú megbízásával érkezett oda 1905. januárjában. Grippenbergsnek az volt a terve, hogy nagyarányú, energikus támadást intéz a japánok balszárnya ellen és innen a japán vonalat északi irányban felgöngyölíti. Terve azonban a

háromnapos sandepui csatában megghiúsult, mert a japánok sorra vertek vissza minden orosz támadást; Grippenbergs azonban később azt állította, hogy terve azért nem sikerült, mert Kuropatkin, aki tulajdonképpen megtartotta hadvezéri állását, irigykedett rá és a legválságosabb pillanatokban megtagadta a kért támogatást. Grippenbergs amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan hagyta ott a mandsuriai

A berlini Barminer-utcai női fogház: Szabad óra a kórház kertjében.

hadszínteret és most úgy az oroszok, mint a japánok lázas előkészületeket tettek arra a csatára, melynek mindkét fél számítása szerint — nagyon helyesen — a döntést kellett meghoznia. Ugy Kuropatkin, mint a japánok fővezére, Oyama generális, támadótervet dolgozott ki s február hó egyik napján kezdetét vette egy csaknem kétszáz kilométeres hosszú arcvonalon a mukdeni csata.

A csata első fázisaiban győzelmi hírek érkeztek Szentpétervárra. Tíz nap múlva azonban ezek a győzelmi jelentések elhallgattak, mert a csata tizedik napján sikerült a japánoknak Mukdentől északra az orosz vonalat keresztültörni. A rákövetkező napokban az orosz hadsereg már csak a rendezett visszavonulás biztosításáért harcolt, de ez sem sikerült, mert az áttörés közelében lévő helyeken egyik csapattestről a másikra terjedve a visszavonulás pánikszerű meneküléssé változott.

A háború sorsa Mukdennél eldőlt.

Port-Arthur a japánoké lett s egész Korea japán fennhatóság alá került. Japán kapta a mandsuriai vasút déli részét. A békefeltételek többi része most nem érdekel bennünket, — amit pedig megemlítettem, arra azért van szükség, mert a jelenlegi orosz-kínai bonyodalom egyes homályos és érthetetlen részeire némi világosságot vet. Az orosz-japán háború előzményeiből, annak következményeiből tudjuk csak megérteni az egyes közvetlenül és közvetve érdekelt hatalmak szerepét. A mandsuriai vasútvonallal tehát végeredményében a következőképen áll a dolog: Az egész orosz pénzen épült, kínai területen, az akkori kínai kormány kikényszerített beleegyezésével. A vasútvonal egyik része, a déli, a portsmouthi békeszerződés értelmében a japánok birtokába került. Amikor tehát most a kínaiak igényt emelnek a vasútvonalra, arra hivatkoznak, hogy az kínai területen építettett egy olyan gerinctelen, tehetetlen kormány hozzájárulásával, melyhez a kínai népnek semmi köze nem volt. Éppenúgy nem ismeri el ezt a jelenlegi kínai kormány, mint ahogy nem tartja érvényesnek azokat a szerződéseket sem, amelyeket az előbbi kormány az egyes nagyhatalmakkal az u. n. koncessziós területekre kötött. Ezt az érvelést Szovjetország persze nem fogadja el, pedig a szovjet pontosan ugyanezt az álláspontot foglalta el a régi cári Oroszországnak külföldi tartozásai tárgyában.

A szerencsejátékok ellenőrzése.

Írta: Dr. SCHREIBER DÁNIEL rendőrkapitány.

A Csendőrségi Lapok folyó évi 19. számában fenti címmel megjelent cikke vonatkozólag szeretnék az alábbiakban néhány megjegyzést fűzni.

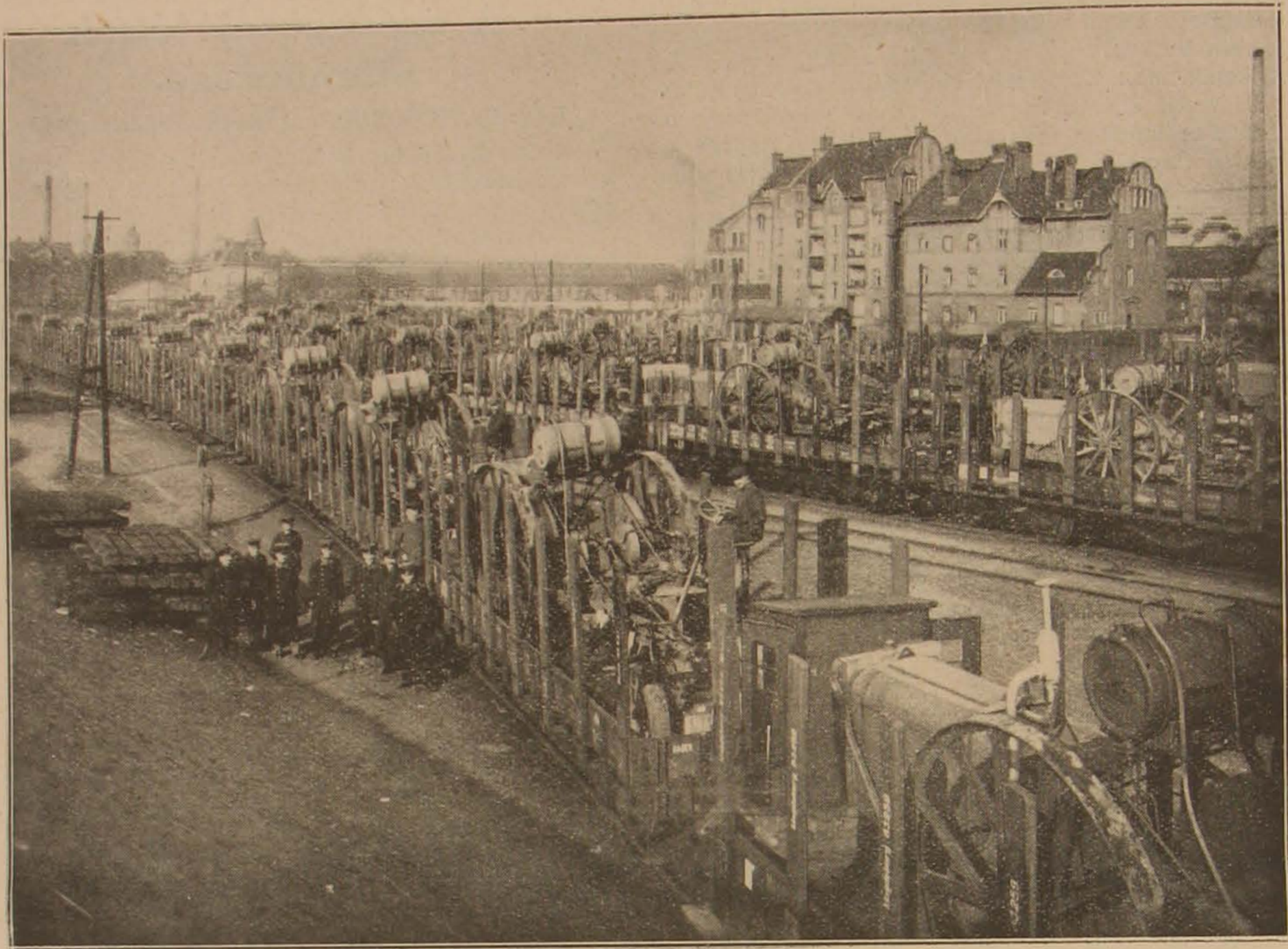
A cikkíró azt írja, hogy a vásárokon a szerencsejátékosokat egy helyen kellene elhelyezni, hogy az ellenőrzésük könnyebb legyen, miután azok eddig a vásár különböző helyein szétszórva folytatták működésüket, helyesebben üzemeiket.

Ezzel szemben az ellenőrzésnek csak egy feladata lehet: a vásár minden helyéről kiirtani a szerencsejátékosokat, mert minndenféle szerencsejáték nyilvános helyen a Kbt. 87. §-ába ütköző és a kir. járásbírók ítélezése alá tartozó kihágást képez. Szerencsejátékot képez minden olyan játék, amelynél a nyerés, vagy vesztes teljesen vagy túlnyomó részben a véletlentől függ. Ilyenek a kockajátékok, egyes kártyajátékok (21-es, ferbli stb.). A kockajátékokkal egyformán veszedelmes szerencsejátékok az 1—6 oldallapokkal ellátott bábokkal való játékok, pl. a birbics, amelynél — még ha a játékok rendezői nem csálnának is — a játékosoknak alig van esélyük a nyerésre. Tehát, ismétlem, a szerencsejátékok a vásárokon is, mint minden más nyilvános helyen büntetendő cselekményt képeznek s így minden eszközzel arra kell törekedni, hogy ezeket a játékosokat kiirtsuk ezekről a helyekről. Azonban nemcsak ezek a kimondott szerencsejátékok tilosak a vásárokon, s más nyilvános helyeken, hanem azok a játékok is, amelyeknél a vállalkozó pénz vagy nyereménytárgy kilátásba helyezésével kelti fel a közönség játékszenvedélyét. Tehát tilos minden játék, ahol a játékok rendezői arany és ezüst órákat (legalább is annak látszanak és a játékredezők annak is mondják azokat), értékesnek látszó hangszereket, gyermekjátékokat tesznek ki az asztalukra és ezzel szédítik meg a játékosokat. Hogy céljukat annál könnyebben érthessék el, az ilyen játékok rendezői segítőtársakat, »falazókat«, »köműveseket« tartanak, akik mindig megnyernek egy-egy ilyen értékesebbnek látszó és nagyon

A berlini Barminer-utcai női fogház: Az anyák cellája. A kisgyermek 1 éves korukig, kivételes esetekben azon túl is, együtt lehetnek a fogházban anyjukkal.

értékesnek kikiáltott tárgyat. Tehát már ezekkel a falazókkal is igazolni lehetne azt a ténykörményt, hogy a játékok rendezői nyereménytárgy kilátásba helyezésével keltették fel a közönség játékszenvedélyét. Nem szükséges, hogy szerencsejátékot játszanak a játékok rendezői, játszhatnak bármilyen ártatlannak látszó játékot, azok tiltott játékot képeznek abban az esetben, ha pénz vagy nyereménytárgy kilátásba helyezé-

A versaillesei fekete nap 10 éves évfordulója: Tehervonatok végeláthatatlan hosszú sorai, melyek mezőgazdasági gépekkel megrakva jóvátétel fejében Franciaország felé gördülnek.

sével csalják magukhoz az áldozatokat. Tehát vannak *szerencsejátékok*, amelyeket az 1879-ik évi XL. t.-c. 87. §-a értelmében sehol nyilvános helyen nem szabad megtűrni és vannak *tilos játékok*, amelyek a 64.573—1901. B. M. sz. körrendelet értelmében üldözendők. Ennek a belügyminiszteri rendeletnek 8-ik §-a felsorolja az egyes vásári játékokat, amelyek tilosak és veszélyesek és ezért sehol, különösen vásárokon és búcsúkon meg nem tűrhetők. A felsorolás szerint tilosak a következő játékok: 1. a báb (hordozható), tekebáb, 2. golyó, színesgolyó, 3. baba, színesbaba, 4. monaco, 5. mariandli, 6. birbics, 7. céldobás (kör, karika, lemezcéldobás), 8. szín (Farbenspiel), számozott szín és az ezekhez hasonló természetű egyéb játékok. Miután ez az 1901-ben kiadott rendelet csak példaképpen sorolt fel egyes akkor »divatban« volt játékokat, mindjárt a felsorolás után hozzáfűzte azt, hogy »az ezekhez hasonló természetű egyéb játékokra« is vonatkozik ez a rendelkezés. A rendelet kiadása óta már 28 év eltelt s azóta a felsorolt játékok közül többet már nem is játszanak, de csaknem évenként új játékokkal »szórakoztatják« a vásári publikumot. Ilyenek a »Höl a vörös«, itt a vörös«, a gyűszű, a lemezcéldobás, a puska-, a láncjáték stb. Mivel ezeknél is a játékok rendezői — eltekintve attól, hogy a legszemérmertlenebb módon csálnak — falazókkal dolgoznak, akik külön felhívják a körülálló érdeklődők figyelmét az asztalra kitett »értékes« nyereménytárgyakra, ezek a játékok is tilosak az 1901-ben kiadott fenti számú belügyminiszteri rendelet értelmében.

A 64.573/1901. B. M. számú körrendelet 8-ik §-ának szigorú végrehajtása tárgyában újabban két rendelet jelent meg, az egyik 1920 január 7-én (száma 1926/1921, B. M.)

és a másik 1922 szeptember 21-én 189.504/1922. B. M. szám alatt. Mindkét rendelet hivatkozik a 64.573/1901. B. M. számú alaprendeletre, sőt az 1920-as rendelet szószerint felsorolja a fenti 1—8. sorszámok alatti játékokat s megjegyzi a következőket: »Megdöbbenve tapasztaltam, hogy az említett népkizsákmányoló szerencsejátékok az idézett rendelet ellenére úgy a városi mulatótelepeken, valamint falusi vásárokon részint hatósági engedéllyel, részint anélkül újabban ismét országszerte folynak. Egyes lelkiismeretlen üzerek az ily szerencsejátékokat (pl. céldobás, színesjáték) egyenesen csalásra alapítva rendezik be. Ezért felhívom Alispán, Főkapitány Urat, hogy a szóban lévő tilalomnak hatósága területén a legszigorubban szerezzen érvényt.«

Az 1922-es rendelet azt mondja: »A hozzám érkező és megismétlődő panaszokból arról győződtem meg, hogy a hivatkozott rendelet (64.573/1901. B. M.) végrehajtása még most sem történik a szükséges eréllyel. A népkizsákmányoló szerencsejátékok pedig részint engedéllyel, részint anélkül a városokban, úgy mint a vidéken még mindig zavartalanul folynak. Újból felhívom tehát Alispán, Főkapitány Urat, utasítsa alárendelt hatóságait, hogy a hivatkozott (1926/1921. B. M.), nemkülönben a 64.573/1901. számú rendelettel tiltott pénz vagy tárgynyereményt kilátásba helyező játékokra mutatványengedélyt ne adjanak. A rendőr és csendőr közegek pedig szigorúan utasítandók, hogy az ily mutatványosokat tetlenérés esetén, amennyiben állandó lakhellyel bírnak és azt igazolni is tudják, haladéktalanul jelentsék fel az illetékes rendőrhatóságnál. Amennyiben azonban állandó lakhelyük nincs, illetve azt igazolni nem tudják, állítsák elő a rendőrhatóságnál. A feljelentettekkel és előállítottakkal

A versaillesi fekete nap 10 éves évfordulója: Német repülőgépek ezrei, melyeket a versaillesi békeszerződés értelmében a franciák megsemmisítettek.

szemben a kihágási eljárás azonnal megindítandó és amennyiben külföldiek, velük szemben a 4.352/1920. B. M. int. számú rendelet is fogatosítandó.»

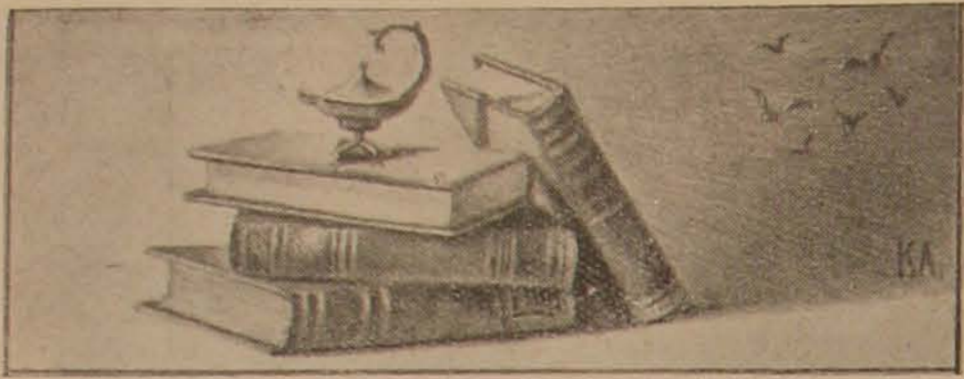
Láthatjuk tehát ezekből az újabban kiadott rendeletekből is, hogy a vásári játékosok működését nem lehet tünni, mert azok nem azért mennek a vásárokra, hogy az embereket szórakoztassák, hanem azért, hogy őket különböző trükkökkel megkárosítsák. Ezt nagy felkészültséggel csinálják, egymással szervezkednek, a falazókat közösen alkalmazzák s különböző trükkökkel holmi engedélyfélét is visznek magukkal s ezzel tévesztik meg az ellenőrző közegeket. A szolgabírói hivatalokban olyan játékokra kérnek engedélyt, ami teljesen ártatlannak látszik és a fentidézett rendeletek nem is sorolják fel és nem is vonatkoztathatók rájuk s az így nyert engedélyt mutatják be a községi előljáróságoknál. Azután kimennek a vásárra, ahol természetesen már az ő »kisdud játékaikat« játszá, amelyeknél a vesztesek csak az érdeklődő játékosok lehetnek. Magam is számtalan esetben figyeltem — természetesen civilben — különböző községekben ezeket a vásári játékosokat s láttam, hogy szedik el 20 fillérenként vagy pengőnként a szegény emberek pénzét. Akinek gyanús volt már az, hogy ezeknél a játékoknál csak veszteni lehet, de nyerni sohasem, azt a legtragább szavakkal zavarták el az asztaluktól a vásári csalók vagy pedig drasztikus módon nevetségessé tették őket, úgyhogy ezek az emberek elszégyelve magukat, eltávoztak. Nem türik maguk körül azokat a csalók, akik kezdik kiismerni a trükkjeiket s valami ürügyet keresnek és találnak arra, hogy beléjük kössenek és elzavarják maguktól őket.

Az ellenőrzés módja tehát csak az lehet, hogy a játék pontos leírása mellett feljelentik a közbiztonsági közegek ezeket a vásári csalókat. Ha a csendőr előbb összeírja azokat, akik egy csomó pénzt elveszítettek s azokat kikér-

dezi a tételekre, a nyeremény tárgyakra vonatkozólag s össze tudja szedni a vásáron ide-oda járkáló falazókat (gyakorlott szemmel messziről fel lehet ismerni bizonytalan külsejükről), akkor a hatóság látni fogja, hogy a vásári játékosok nem arra kértek engedélyt, amit játszottak tényleg a vásárokon. Egyenruhás csendőrnek természetesen nehéz a helyzete a figyelésnél, de elég, ha a csendőr látja, hogy a vásári játékos lemezdobálással foglalkozik vagy puskával »játszik«, gyűszűket tologat az asztalon, stb., mert ezek mind olyan játékok, amelyek az emberek kifosztására alkalmasak. Azután ott van a játékasztal, tele mindenféle értékesnek látszó tárggyal. Két tanú igazolja, hogy a csaló aranyrak mondotta az órát, mint nyereménytárgyat, ezzel szemben, ha a csendőr elkéri a csalótól a számlát, amit az ékszerész vagy bazárárús adott, akkor mindjárt kitűnik, hogy a 80 pengős »aranyórát« a csaló 4 pengő 80 fillérért vagy 5 pengő 20-ért vette, sokszor csak bizományba.

Azután még egyre kell vigyázni. A legtöbb esetben nem az jár az engedéllyel, akinek a nevére szól, hanem egy másik személy. Az engedélyt az váltja ki, aki még nem volt büntetve. Ez azután a legtöbbször bérbeadja az engedélyt olyanoknak, akik ilyent nem kaphatnának. Pl. a rovottmultúak, kiöregedett betörők és zsebtolvajok. Akik már unják a »nehéz munkát« s látják, hogy vásári játékokkal évtizedeken át lehet »dolgozni«, bele is öszülhetnek, házat is szerezhetnek maguknak — a más pénzéből.

Az emberek játékszenvedélyére építik ezek a csalók minden számításukat. Arra a játékszenvedélyre, amely éppen úgy dühöng a vásárokon, mint a milliomosok játékkaszinóiban s amit soha kiirtani nem lehet. Ez nem is célja a hatóságoknak. De az már kell, hogy a hatóságok feladata legyen, hogy közönséges csalók ki ne használhassák ezt az örök játékszenvedélyt.

CSENDŐR LEKSZIKON.

134. Kérdés. *Elkobzás alá esik-e a gépkocsi vagy motoros-kerékpár, ha vezetője vagy tulajdonosa a jármű birtoklásával és használatával kapcsolatos kihágást követ el?*

Válasz. A Btk. 61. §-a értelmében a büntetett vagy vétséggel létrehozott, vagy büntett és vétség elkövetésére szolgáló tárgyak elkobzás alá esnek, ha a tettes vagy részes tulajdonai; ha pedig a tárgyak birtoklása önmagában véve tilos, akkor is elkobzás alá esnek, ha nem tulajdonai a részesnek vagy tettesnek.

A Kbt. 25. §-a szerint ugyanezek az elvek irányadók az elkobzásra kihágások elkövetése esetén.

A csendőrségi nyomozás során az elkobzás alá eső tárgyak őrizetbevételének szabályait a Szut. 444—451. pontjai tartalmazzák.

Vizsgálva most már az elkobzás feltételeit, azt találjuk, hogy kihágás esetén a gépjármű nem a kihágás által jött létre, birtoklásuk nem tilos önmagában véve; rendszerint tehát egy feltétele áll meg az elkobzásnak, t. i. hogy a gépjármű kihágás elkövetésére szolgált.

Az 57.100 B. M. 1910. sz. rendeletbe ütköző, a gyakorlatban legtöbbször előforduló kihágás gondatlanságból ered. Kétségtelenül ez vezetett a rendőri büntetőbíróságok ama gyakorlatára, hogy a kihágás elkövetésére szolgáló gépjárműveket nem kobozzák el. Az állandóan követett bírói gyakorlat elfogadta jogszabály szerint, hogy a gondatlanságból elkövetett bűncselekmények esetén nincs helye elkobzásnak.

Abban az esetben pedig, amikor a kihágás szándékos, az esetek túlnyomó részében ez a gépkocsi valamely alkatrészére vonatkozik, s ily esetben feltűnő méltánytalanság lenne ekkora vagyoni kárral sújtani a kihágás elkövetőjét. Arról nem is szólunk, mekkora nehézségeket és bonyodalmat jelentene a gyakorlatban gépkocsiknak és más motoros-járműveknek hatósági őrizetbevétele és kezelése.

Mindez természetesen épen nem zárja ki azt, hogy adott esetben a motoros járművet a maga egészében hatósági őrizet alá vegyék, ha szükséges az igazságszolgáltatás érdekében, mert a lefoglalt motoros jármű bizonyítékként felhasználható. Annak sincs természetesen semmi törvényes akadálya, hogy esetleg a gépkocsi valamely alkatrészét leszerelve hatósági őrizetbe vegyék a bizonyító eljárás céljaira (hamis viteldíjmérő, szabálytalan jelzőtábla stb.).

A csendőrségi nyomozás során tehát az legyen az irányadó elv, hogy a gépkocsik és más motoros járművek hatósági őrizetbevétele általában mellőzendő, a gépkocsik részben vagy egészben való őrizetbevétele csak akkor megokolt, ha ezt fontos érdek kívánja (ha esetleg az elkövetett kihágás vagy gondatlan testisértés és emberölés bizonyítása forogna kockán).

Ha a csendőr a nyomozás során megállapítja hiven a helyszínén talált állapotot, a motoros jármű külsejét, az őri-

zetbevétel mellőzésével semmi esetre sem követ el mulasztást, annál kevésbbé, mert az ítélkező bíróságnak vagy a kir. ügyészségnek még mindig módjában van a lefoglalás végett az eljárás befejezéséig intézkednie.

135. Kérdés. *A városhan székelő kerékpárkereskedő cég megállapodik egy falun lakó egyénnel kerékpároknak bizományba átvétele és eladása végett a kereskedő számlájára. Szükséges-e a bizományosnak iparigazolvány vagy hatósági engedély eme működéséhez?*

Válasz. Az illető falusi egyén bizományosi minőségében nem önálló kereskedő vagy iparos, nem is ügynök, hanem az őt megbízó cég alkalmazottja s ezzel szolgálati viszonyban van. A bizományos tulajdonképpen ebben az esetben a cég részére érkező megrendeléseket veszi át, kezeli esetleg a cég részére befolyt összegeket, avagy általában a cég részére ügyleteket köt. E minőségében tehát a cég kereskedelmi meghatalmazottja s mint ilyen a cég jogán jár el, iparigazolványra vagy engedélyre szüksége nincsen.

136. Kérdés. *Lehetséges-e önálló magánvadászterület alakítása akkor, ha a vadászati törvény megkívánta 200 hold több tulajdonos területéből áll?*

Válasz. Az önálló magánvadászterület törvényes elismerésének feltétele a vadászati törvény 2. §-a szerint a tulajdoni viszony egysége, a terület egysége és megszakítatlan összefüggése, valamint a legalább 200 holdnyi terjedelem.

Világos ebből, hogy több oly tulajdonos, akinek egyéni tulajdonában levő földbirtoka 200 holdon alul van, nem alakíthat magánvadászterületet e célra való egyesülés által, ha az egyesülés folytán a vadászterület legalább 200 holdnyi és megszakítatlan összefüggésű is lenne. A tulajdoni viszony egységének feltétele azt is kizárja, hogy az a tulajdonos sem alakíthat önálló vadászterületet, akinek egy tagban van 195 hold földje s a hiányzó, bár földjével összefüggő öt holdat pedig másokkal közös tulajdonul bírja.

Viszont nem akadály a önálló magánvadászterület megalakításának, ha a legalább 200 holdnyi terjedelmű földbirtok többek közös tulajdonában van, mert ily esetben a tulajdonjog maga egy és oszthatatlan.

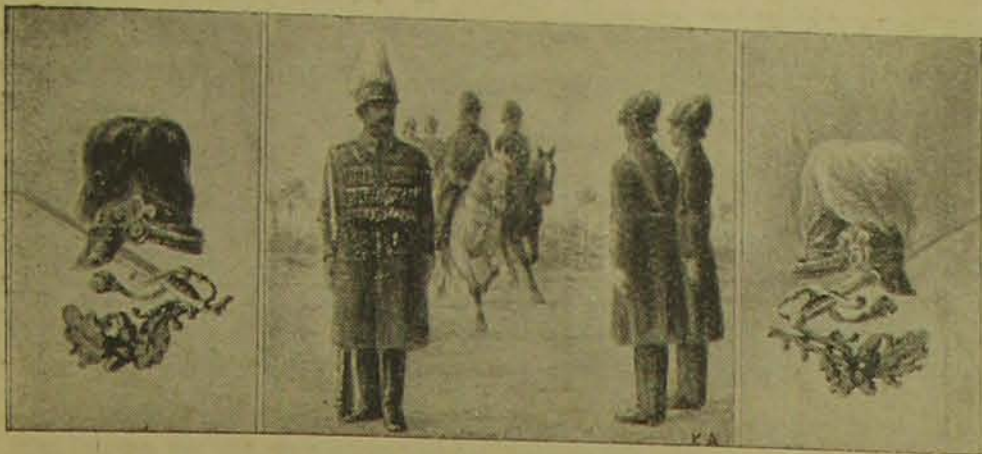
A terület egysége és megszakítástalan összefüggése már nem esik ilyen szigorú értelmezés alá. A főfeltétel, hogy a vadászás az összefüggő területen idegen területre való átlépés nélkül legyen gyakorolható, tehát az összefüggés lehetőségét biztosíthatja egy még olyan keskeny magánút, vagy az is, hogy a telkek csak egyetlen ponton, egy-két méternyi szélességben érintkeznek egymással.

137. Kérdés. *A sértett selyemhernyó-tenyésztő telepén megjelenik két látogató. Ezek egymással összeverekednek. Dulakodás közben leverik az állványra helyezett gubókat és összetapossák. A sértett kára több, mint 10 pengő. Büntetendő cselekményt követett-e el a két látogató a selyemgubók összetaposásával?*

Válasz. A két verekedő szándéka nem irányulván a sértett selyemgubóinak, minl idegen ingó vagyonnak megsemmisítésére, cselekményük csak véletlen kártétel s így nem vonható a Btk. 418. §-a alá. A sértett a magánjog szabályai szerint természetesen kártalanítást követelhet.

A legkeresettebb erény a társadalomban az egyformaság. Az önállóság utálat neki. Nem szereti a realitásokat és a teremteteket: csak neveket és szokásokat szeret.
Emerson.

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művészek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(3 közlemény.)

B) Légiótól légióhoz.

Csendőröknek és gárdistáknak saját óhajra való áthelyezése a kérelmet előterjesztő légió parancsnokának hozzájárulásával a körlet tábornoka által rendelendő el, kinek hatásköre alá a kért egység tartozik.

Csendőröknek és gárdistáknak kölcsönös áthelyezése a légió és különítmény parancsnokok kölcsönös hozzájárulásával az érdekelt tábornok körletparancsnok által rendelendő el. Meg nem egyezés esetén az ügy a miniszternek terjesztendő elő.

Ugyanez vonatkozik a maréchal des logis chef-ek, az adjutant-ok és adjutant chef-eknek saját kérelmükre a légiók közötti áthelyezésére nézve, mikor is az áthelyezés csak hasonrangúak kicserélésével történhetik. Mindamellett némely kivételes esetekben (súlyos egészségi és családi okok stb.) kölcsönös áthelyezés nélkül is elhatározandó s a miniszter által rendelendő el.

A csendőrség legénységi állományú egyéneinek a légiótól való áthelyezése, történjék az a szolgálat érdekében vagy fegyelmi okokból a miniszter által rendelendő el.

II. RÉSZ.

Hazahelyezés.

17. pont. Algériában, Tuniszban vagy Korzikában hat évi megszakítás nélkül teljesített szolgálat után azon csendőrök és gárdisták, kik Franciaországba az anyaországba való visszahelyezésüket kérik, hazarendelendők anélkül, hogy ehhez illetékes légió parancsnokságuk hozzájárulása szükséges volna.

Hasonló idő letelte után a maréchal des logis chef-ek, adjutant-ok és adjutant chef-ek, kik rendfokozatukat két éve viselik, kérelmükre kicserélés nélkül is hazarendelendők.

Minden ily körülmények közt visszahelyezett altisztnek elsőbbségi joga van egy állomáshely kiválasztására, amennyiben a létszám s a helyek üresedése azt megengedik.

Az előrebozsátott feltételeken kívül nem jogosít fel más a hazahelyezésre, csupán az indokolt egészségi ok, mely lehetetlenné teszi, hogy az illető a francia anyaországon kívül teljesítsen szolgálatot.

III. RÉSZ.

Lovas altisztek gyalogosítása és gyalogos altisztek lovasítása.

18. pont. Egy lovas altiszt gyalogosítása csak kivételes esetben egészségi okokból történhetik s a légióparancsnok által rendelendő el.

Egy gyalogos altisztnek lovasítása hasonló körülmények között az érdekelt kérelmére rendelhető el.

IV. RÉSZ.

Elöléptetés.

19. pont. Maréchal des logis chef-i és adjutanti rendfokozatokra való előléptetésnek a brigádok (örsök) kereteiben légióként vagy különítményekként van helye és pedig külön a gyalogos csendőrök és maréchal des logis chef-ek és külön a lovas csendőrök és maréchal des chef-ek részére.

Adjutant chef-i rendfokozatra s a különleges alkalmazások rendfokozataira és szolgálati helyeire, parancsnoksági vagy számvivőségi írnokká való előléptetésnek helye van gyalogos, vagy lovas adjutant-ok részére (a brigádok kereteiben vagy csoportonként (a különleges keretekben) a következő csoportoknál:

1. az anyaország megyei csendőrségénél és a rajnai hadsereg légiójánál;
2. az algériai és tuniszi megyei csendőrségnél;
3. a marokkói csendőr légiójánál;
4. a párisi köztársasági gárdánál;
5. a mozgó köztársasági gárdánál;
6. minden gyarmati különítménynél.

A rendfokozatok elosztása a szolgálati helyekre.

20. pont. Az előírt szolgálati létszám a miniszter által minden év január hó 1-én állapíttatik meg:

A légióknál a maréchal logis chef-ek és adjutantok részére a brigádok kereteiben;

A 19. pontban elősorolt csoportok között az adjutant chef-ek részére a brigádok kereteiben, azonkívül a maréchal des logis chef-ek és adjutant-ok részére a különleges alkalmazásúak kereteiben.

A brigádok kereteiben a miniszter meghatározza azon örsök kimutatását, melyek kötelezőleg egy adjutant vagy adjutant chef által vezetendők.

A különleges alkalmazásnak kereteiben a szolgálati helyek csendőrök vagy gárdisták, maréchal des logis chef-ek, vagy adjutant-ok által töltenek be. A légió-parancsnok írnok minden alkalommal egy adjutant legyen.

Az előléptetés feltételei. Maréchal des logis chef-ek közvetlen felvétele.

21. pont. A maréchal des logis chef-i rendfokozat csendőrök és gárdisták részére adományoztatik, kik a törvény által előírt bizonyos szolgálati időhatárt elérték és a minősítési táblázatban alkalmasnak vannak leírva. Mindamellett minden évben meghatározza a miniszter ezen rendfokozat szolgálati helyeinek számát az erre pályázó katonai személyek részére, kik a folyamodás évének december 31-én legalább 25 s legföljebb 35 évesek és a következő csoport-hoz tartoznak:

1. Tényleges sergent chef-ek vagy maréchal des logis chef-ek valamely csapattestnél, ha a folyamodás évében már legkevesebb 4 éve altiszt rankor tartoznak.
2. Csendőrségi katonai állományú egyének, kik a háborúban valamely csapattesthez tisztnek vagy adjutant-nak ki-nevezettek.
3. Csapattestek tartalékos tisztjei vagy a csendőrség katonai állományú egyénei, kik a csapatjukhoz való felvétellük tartalekos tisztnek voltak.

Adjutanti vagy adjutant chef-i rendfokozatra való előléptetés maréchal des logis chef-ek és adjutant-ok részére adományoztatik, ha a törvény által előírt szolgálati időt betöltötték és a minősítvényi táblázatban előléptetésre alkalmasnak vannak leírva.

Elöléptetési táblázat.

22. pont. Az előléptetési táblázatok a különböző rendfokozatok részére és az alkalmassági lajstromok a külön-

leges szolgálati helyekre minden évben a meghatározott határidőre mindig a miniszternek terjesztendők elő.

A maréchal des logis chef-ek és adjutantokra vonatkozó táblázatok a légió vagy kikülönített csapattest parancsnokai által szerkesztendők meg alárendelt tisztjeik javaslatai alapján. Ezek a tábornok felügyelő által visszatartandók. azon egységekhez tartozó egyének táblázatai pedig, melyek a felügyelő hatásköre alá nem tartoznak a miniszter által.

A brigádok kereteiben adjutant chef-i rendfokozatra való, valamint a különleges szolgálati alkalmazások keretének különböző rendfokozataira és szolgálati helyeire vonatkozó javaslatok hasonló körülmények közt szerkesztendők meg. A tábornok felügyelők, ezeket a körlet tábornokok közvetítése útján a miniszternek terjesztik elő, ki összefoglalja azokat s a hivatalos lapban (Journal officiel) közzéteszi.

Az előléptetési táblázatokban beállott időelőtti üresedés esetén a kiegészítő táblázatok hasonló körülmények közt az év minden szakában megszerkesztendők és előterjesztendők.

A hatóság, hová az előléptetési táblázatok befutnak kimondja a bejegyzett katonai személyek törlését is hátrányos magaviselet, alkalmatlanság vagy saját kérelem alapján.

Kinevezés.

23. pont. A jelöltek az érdemek szerint sorolva a táblázat rendje szerint nevezendők ki.

1. A miniszter által az adjutant chef-i rendfokozatba és a különleges keretek rendfokozataira és hivatalaiba.

2. A miniszter megbízásából a légió vagy különítmény parancsnoka által minden egyéb más rendfokozatba.

A kinevezések nem vonnak maguk után változást a megbízatásban csak amint a megadott rendfokozat és a szolgálati szükség azt megköveteli.

V. RÉSZ.

Eltávozások és elbocsátások. Alapelvek.

24. pont. A nyugdíjazások, változtatások a fegyvernemben, leköszönések és elbocsátások a törvény és különleges szabályzatok által vannak rendezve.

Ha a szolgálat érdeke vagy a fegyelem szüksége megkívánja a miniszter egy bizonyos meghatározott napig elhalaszthatja a leköszönés iránti ajánlatok és az aránylagos szolgálati időhöz mért nyugdíjba helyezés iránti kérelmek elfogadását. Különösen nem fogadhatók el ezek háború vagy háború veszélye esetén.

A kitöltött teljes szolgálati idő alapján történt nyugállományba helyezés iránti kérelem teljesítése csakis háború esetén halasztható el.

Ez okból követő helyzetekben a csendőrség katonai személyei nem hagyhatják el fegyverüket és szolgálatukat mielőtt kérelmüknek, melyet e célból szerkesztettek, elfogadásáról értesítést ne kaptak volna, mert e hiba esetén szökevényeknek nyilváníthatnak. Ezen értesítés nekik a kérvény benyújtása utáni három hónapi idő letelte után megadandó, Franciaországon kívül, hozzászámítva a távolság miatt szükséges haladékot.

A csendőrség katonai személyei, kik fegyvernemiiktől eltávoztak, oda újból fel nem vehetők.

Szolgálati idő betöltésével járó nyugdíj és aránylagos nyugdíj.

25. pont. A határidő csendőr tisztek részére a nyugdíj elnyeréséhez ötvenöt évben van megállapítva anélkül, hogy ezen időig szolgálatot teljesíteni jognak lenne tekinthető.

Tizenöt évi szolgálat után egy aránylagos nyugdíj illeti meg azon katonai személyeket, huszonöt évi szolgálat után pedig nyugdíj a betöltött szolgálati idő után,

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy betöréses lopási eset kiderítése.

Írta: CZINKA JÁNOS tiszthelyettes (Hetes).

1926 február hó elején őrsparancsnok hiánya miatt én vettem át és vezettem ideiglenesen a kaposszekcsői őrsöt. Alig pár napi őrsparancsnoki működés után, február 9-én 8—9 óra között megjelent az őrsön Dárdás Elek dombóvári lakos és előadta, hogy Kaposszekcső községhez tartozó gólyavári bérelt villáját ismeretlen tettesek feltörték és onnan nagyobb mennyiségű ruhaneműt, mintegy 3000 pengő kárértékben elloptak. Az ellopott ruhaneműekről egy jegyzéket nyújtott át.

Előadta, hogy még 1925 november egyik napján a villából anyósához Dombóvárra költözött, nélkülözhető ruházati cikkeit a villában visszahagyta, a villát lezárta és időközönként ment ki azt kiszellőztetni. Bemondta még sértett azt is, hogy villáját 9600 pengőre biztosította a budapesti gazdák biztosító szövetkezeténél betörés ellen; gyanúja kóbor cigányokra van, ezen gyanúját pedig különösen arra alapozza, hogy a konyhában álló vizescsőbörben emberi ürüléket talált, ami az ő tudomása szerint cigányok babonás szokása a betörések színhelyén.

A panaszt feljegyezve, Szabó Gyula törzsőrmester, Bong Zsigmond és Bánovics József csendőrökből állott járőrrel a helyszínre mentünk, ahol a szemlénél jelen volt a sértett is, rajta kívül pedig két bizalmi egyén.

Az udvar felőli ajtón, amelyen át tetteseknek a hálószobába kellett hatolniuk, láb- vagy egyéb nyomokat felfedezni nem tudtam. Az ajtózáron sem találtam külső erőszak nyomát. Önként vetődött fel az a gyanú, hogy a tetteseknek hamis vagy álkulcs használatának segítségével kellett a lakásba jutniuk, amelyet a lopás véghezvitele után vagy nem akartak, vagy elfelejtettek lezárni. Ezután a hálószobát vettem szemügyre, hol két feltört ruhaszekrényt találtam, az ágynemű és egyéb szobaberendezési tárgyak szanaszét voltak dobálva és az is megállapítható volt, hogy egyes tárgyak nem állnak rendes helyükön, hanem erőszakkal lettek egy másik helyre állítva. A szoba padlózatát szőnyeg borította, azon semmiféle nyom felfedezhető nem volt.

A feltörtnek látszó ruhaszekrényeket vettem most vizsgálat alá, mert azokon betörés, illetve feltörés nyomai voltak láthatók. Az egyik ilyen »feltört« ruhaszekrény ajtajának zárjában megpillantottam annak rendes kulcsát is. Ez megerősítette titokban táplált azon gyanúmat, hogy a tettes nem más, mint maga a panaszos. Persze egyelőre gyanúmnak nem adtam kifejezést. Az esetet továbbra is, sőt most még inkább betörésnek tüntettem fel s csak annyit kérdeztem tőle, hogy a szekrényben lévő kulcsot ismeri-e? Igennel válaszolt.

A hálószobában befejeztem a szemlét, a szekrény kul-

csát magamhoz vettem és a konyha átvizsgálásához fogtam, ahol mindenféle konyhaedényeket szétszórva találtam. Egy zománczott csöbörben emberi ürülék állott. Mert a helyszíni szemle reggeltől az esti órákig tartott, sértett unatkozva azt kérdezte tőlem, hogy nem lehetne-e haza hivatalába, mivel elintézendő hivatalos dolgai vannak, melyeket nem igen halaszthat el, a lakás kulcsait természetesen nálunk hagyja és megadja a jogot, hogy a lakásában tetszés és belátás szerint tovább nyomozhassunk.

Sértett eltávozása után a jelenlévő csendőrbajtársaimmal azon vitatkoztam, vajjon miért piszkíthatta be tettes a szóban forgó zománczott konyhaedényt? Csakugyan hasonlít-e az eset ahhoz a bizonyos cigány szokáshoz?

En meg voltam arról győződve, hogy jelen esetben a lopáshoz kevés köze van cigánynak s ezen feltevésemet alátámasztandó, egy műveletet végeztem egy hirtelenjében előkerített cigánnyal és pedig a következőt: A vízzel összevegyült bélsárt egy erre alkalmas vékony vászondarabban átszürettem s ezen nem kellemes művelet közben felfedeztem, hogy a bélsárban a víztől már megtisztítva finomra vágott sárga zöld és piros színű paprikaszemek vannak. Ezeknek a paprikaszemeknek átvizsgálása után azon megállapításra jutottam, hogy ilyen finomra szeletelt paprikát cigány nem igen ehetett. Ez persze még inkább megszilárdította gyanúmat, hogy a betörést csakis a sértett rendezhette azon célból, hogy a biztosítási összeget megkaphassa.

A talált paprikaszemeket többször megmosattam, teljesen szagtalanítottam és egy papírba téve megőriztem. Gondoltam, hogy a nyomozás során még szükségem lesz erre a különös, nem mindennapi bűnjelre.

Tudtam, hogy sértettnél időzik annak két fiatal gimnazista sógora, ezektől fogom megkérdezni, hogy előző este mit vacsoráztak.

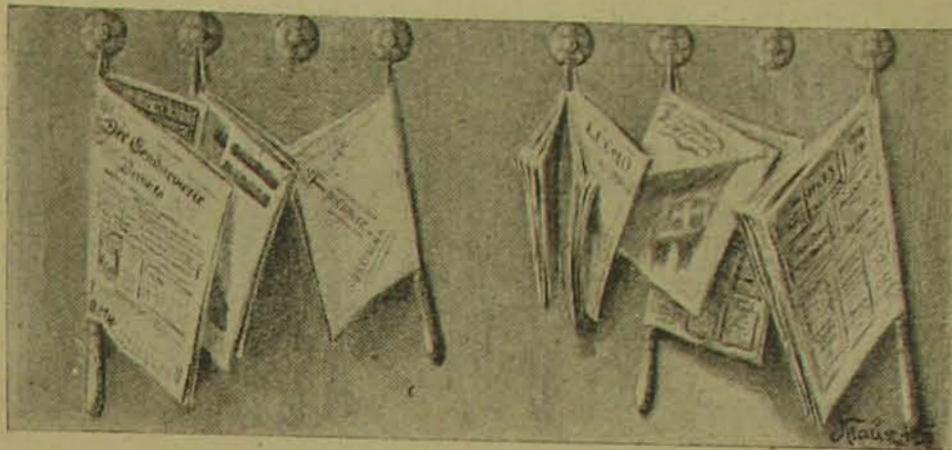
A két fiút tanuk jelenlétében külön-külön kikérdeztem, kik egybehangzóan előadták, hogy a kérdéses este borjusületet és gyalult savanyú paprikát vacsoráztak. Mivel a leszűrt és megmosott paprika színe alig változott, a fiúknak megmutatva, megkérdeztem, hogy ilyen színű paprika volt-e az, amit ettek. A fiúk mondták, hogy: igen. Ezután a feltört ruhaszekrény kulcsát mutattam fel s kérdeztem, hogy ismerik-e a kulcsot? A fiatalabb fiú ráismert ebben sógora kulcsára, a nagyobbik azonban tagadta, hogy a felmutatott kulcs a sógora tulajdona lenne. Később azonban ez is odanyilatkozott, hogy igenis a kulcs mégis előtte is úgy rémlik, mintha valóban sógora kulcsa lenne.

A szekrénykulcs és paprika felismerése után sértett anyósánál bizalmi egyének jelenlétében tartottam házkutatást, de az idő alatt a fiúkat a község házában felügyelet alatt tartattam, nehogy sógorukkal a lefolyt eseményeket megtárgyalhassák és összebeszélhessenek.

A házkutatásnál elsősorban is a finomra szeletelt paprikának üvegjére gondoltam, amit az éléskamrában meg is találtam és őrizet alá vettem. Ezután pedig az volt az igyekezetem, hogy oly ruhaneműfelét találjak a házkutatás során, amely az ellopott dolgok jegyzékébe fel volt véve. Nem kellett sokáig keresni. Látszott, hogy a sértett vagy anyósa egyáltalában nem voltak elkészülve a házkutatásra. A jegyzékbe felvett ruhanemű kevés híján előkerült a sértett, azaz most már gyanúsított lakásán.

Mikor ezen dolgokról a sértett (gyanúsított) tudomást szerzett, tagadás nélkül beismerte, hogy a jegyzékben felsorolt ruhaneműt gimnazista sógoraival apránként hordatta haza Dombóvárra. A betörést ő maga rendezte, hogy a biztosítási összeget felvehesse. A konyhában visszahagyott ürülékkel bizton számított arra, hogy a nyomozás cigányok ellen indul majd meg és semmiesetre nem terelődik ő reá.

Csalódott.

LAPSZEMLE.

(Olaszország.) La Fiamma fedele.

1929. június.

Az előszó figyelmezteti az előfizetőket, hogy augusztusban nem jelenik meg a lap.

A júniusi füzetnek a rendőrség technikáját illető oly érdekes tartalma van, hogy nemcsak az előfizetők várták nagy türelemmel, hanem az összes szakkörök. A füzet nem tartalmazza a teljes anyagot, hanem kb. csak egy tizedrészét annak a tudománynak, amely az állami élet legérzékenyebb részének — a közbiztonságnak szolgálatában áll.

A bevezető rész csak általános áttekintést nyújt a következő anyagról: pénzhamisítás, titkos tinták, mérgek, titkos társulatok, a Camorra (Kamorra — titkos egyesület Itáliában). Az anyagot két hírneves szakember állította a csendőrség rendelkezésére: Grassini (Grassini) Ricardo dr. írta az első három fejezetet, a másik kettőt Frosali Luigi (Froszáli Luidzsi) nyug. rendőrigazgató.

Titkos társulatok. Hogy büntetteket nagyban végrehajthassanak, útonállást, lopást, zsarolást, rablást és gyilkosságot könnyebben végezhesék, a gonosztevők társaságokat szerveznek. A megalakulás rendszeren a börtönökben történik. Írott szabályaik rendszeren nincsenek. A főlv az árulás büntetése, ami majdnem kivétel nélkül — halál. Itáliában két ilyen társaság működik nagyban: a Camorra és a Maffia. A Camorranak írott alapszabályai és szolgálati rendje van. A Maffiának nincsenek alapszabályai, de rettenetesen szigorú törvényei, amelyek hagyományyszerűen szállanak tovább egyik tagról a másikra. Amerikában is van egy, saját törvénynyel és programmal rendelkező titkos társaság: A fekete kéz.

A lap mind a hármat ismeretelni fogja. A jelen füzet a Camorra célját, szervezetét, szokásait és furcsaságait írja le 42 oldalon. Helyszüke miatt most mellőznünk kell az ugyan rendkívül érdekes, de túl hosszú cikk ismertetését. Elég róla annyit tudni, hogy a Camorra az egész olasz társadalmat átható rákfene. Tagjai a legalsó néprétegek között épp úgy találhatók, mint a legfelsőbb hivatalos és társadalmi polcokon, — minden gonosztetre kaphatók, bátrak és merészek. Ez mutatja, hogy mily tökéletes a szervezet és hogy a lehető legveszedelmesebb.

—O—

(Spanyolország.) Revista Tecnica de la Guardia Civil.

1929. július.

A címkép egy csendőrkártya eligazítását mutatja.

Michavila (Mikavila) parancsnok összehasonlító tanulmányt ír a csendőrségnél szokásos büntetések arányáról a vétség és a büntetés között. Szerinte túlságosan szigorú következményei vannak a fegyelmi büntetéseknek, mert könnyen az illető csendőr mellőzését eredményezik az előléptetésnél, ami 4 évi kihatással még a legalacsonyabb fokú fizetés és pótdíj mellett is 960 peséta (pezéta — 83 fillér) veszteséget okoz. A mai gazdasági viszonyok között — különösen nő csendőrök kis háztartásában — ily nagy veszteség érzékeny hiányt jelent és nem áll arányban az elkövetett fegyelmi kihágás jelentőségével.

I. O. P. az alkoholizmus következményeiről ír. Ugy állítja

Távol a piactól és dicsőségtől teljesedik minden nagy dolog: öröktől fogva távol a piactól és dicsőségtől laknak az új értékek feltalálói.

Nietzsche.

be a dolgot, mintha részeges elődök ivadékai nem volnának felelősek az őket terhelő rettenetes szenvedélyért, mert nem képesek az ivásnak ellenállani. Azonkívül ugyancsak önhibájukon kívül rendszerint epileptikusak (nyavalyatörősek). — Szerző leírja a rendőrskola növendékeivel a madridi cellafogházban tett látogatást. A vezető *Blanco* (Blanko) dr. két különös esetet mutatott be a szerinte »felelőtlen« alkoholisták közül. Az egyik egy javíthatatlan tolvaj, aki folyton lop, hogy ihassék. Mindegy, hogy mit, csak szesz legyen. A felelősége is agyonította magát. Öt fia és egy leánya született; — néhány halva, a többi rövid idő múlva meghalt. Egy másik öreg alkoholista részegségében minden előzetes szóváltás nélkül szíven szúrta fiatal, csinos leányát, »nehogy valaki elcsábíthassa«, — mert többen udvaroltak neki.

A *törvényhozási rovat* a következő törvényeket ismerteti: Tutajozás a folyóvizeken, katonai szállítmányok elszámolása, hullák szállítása.

Osuna (Ozuna) csendőr alezredes »Élet és halál között« cím alatt leírja egy csendőr hőstettét. Fuencarral faluban három munkás a bíró udvarán lévő trágya- és pócegödörben dolgozott és mind a három rosszul lett a mérges gázoktól. Az egyiknek sikerült kivergődni az udvarra, ahol összeesett, a másik kettő elvesztette eszméletét. Az udvaron lévő asszonyok kiáltozására elősietett a szomszédos laktanyából *Arroyo* (Arrójo) őrsparancsnok-helyettes, meglátta a földön fekvő embert és mesterséges légzéssel magához térítette. Csak akkor értesült, hogy még két ember van a gödörben. Rögtön kötelet hozatott és felesége rimánkodása dacára lebozsátkozott a gödörbe és saját élete veszélyeztetése mellett egymásután felhozta a két élettelen testet. Maga is meg volt győződve, hogy már későn jön a segítség, — de kötelessége — ugymond — a lehetetlent is megkísérelni.

A *jogi rovat* azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy büntetett előéletű pályázók milyen feltételek mellett vehetők fel felesketett örtestületekbe?

Gallardo Francisco Arias (Francziszko Ariász) a *Torredonjimeno-i* (Torredonhimenó) őrs tagja tanulmányt írt a vidéki csendőrörsök személyzetének különös kötelességeiről. — tekintettel a portyázó szolgálatra.

Figyelmet érdemel a vegyes rovatban leírt mód az *intelligencia fokának megállapítására*. Az ötlet az angol Terman-tól származik. Abból indul ki, hogy minden írott bizonyítványnál jobban bizonyítja az intelligenciát az, amit az illető tényleg tud. Összeállított tehát kb. 15.000 olyan szót, amelyek manapság rendszeren előfordulnak, és csoportokba osztotta aszerint, hogy gyermekek között, a mindennapos életben, magasabb társadalmi rétegekben, újságokban, könyvekben gyakrabban vagy ritkábban fordulnak elő. Minden csoportból 10—10 szó van egy táblán felsorolva, — a szavak jelentősége mindig nehezebb, — egy táblán 10 csoport van, vagyis összesen 100 szó. A próba vagy vizsga abból áll, hogy a jelölt, kezdve a legkönnyebb szavaknál, mint pl. »alma«, egészen végig minden szónak adja meg a magyarázatát, — lehetőleg röviden és velősen. Egész természetes, hogy az, aki 100 szóból 80-at ért meg, intelligensebb, mint aki csak 50—60-at ismer. Cikkíró nagyon ajánlja ennek a módszernek a bevezetését a csendőrszolgálatok felvételi vizsgájánál, azzal a megjegyzéssel, hogy nem volna helyes az angol táblákat egyszerűen lefordítani, hanem a spanyol életben ritkán, vagy egyáltalán elő sem forduló fogalmakat oly szavakkal kell helyettesíteni, amelyek a spanyol nép életében használatosak, tehát ismeretesek.

—O—

(Ausztria.) Der Gendarmeriebeamte.

99. szám.

Az osztrák csendőrségnek egy *jóléti intézménye* az 5 évi működéséről szóló jelentésében többek között megemlíti, hogy 1927-ben sikerült a kormánynál egy a nyugdíjba is beszámító szolgálati pótdíjat (a mi csendőrségi pótdíjunk) kieszközölnie.

»A mi készülségi szolgálatunk« című cikk hosszasan fejtegeti, hogy a múlt évi nagy, pártpolitikai felvonulások után a kormány megígérte, hogy a csendőrség részére »készülségi pótdíj«-at rendszeresít; mire azonban a kérdés megoldódott, csak a megszakítás nélkül 24 órán keresztül teljesített »ügyeleti szolgálat«-ért lett egy méltánytalanul kicsi pótdíj (altiszteknek 2.40 S., r. n. s. h.-nak 3.50 S.) engedélyezve.

»*Kulcsok és azok másodpéldányai*«. Igen részletesen ismerteti az egyszerű és a — nálunk Wertheim címen ismeretes — komplikáltabb rendszerű lakatokat, a hozzájuk tartozó kulcsokat és álkulcsokat.

Statisztika a Steyermark tartományban 1927. és 1928-ban

előfordult *tüzesetekről*. A számszerű adatokon kívül érdekesek a köralakban szerkesztett grafikonok, amelyek 1. ok, 2. idő (külön-külön, hónap, nap és óra szerint összeállítva), 3. hely szerint mutatják ki az előfordult tüzeseteket. A legnagyobb a gondatlanságból okozott tüzesetek száma. A tavaszi és nyári hónapokban — vasárnapokon — a délutáni órákban fordul elő a legtöbb tüzeset. A városokban és nagyobb helységeken sokkal több a tüzesetek száma, mint a kisebb községekben. Külön grafikon tárgyalja a gyújtogatásokat hónapokra és napokra elosztva.

»A csendőrség munkában«. E rovatban az elmúlt két hét alatt előfordult érdekesebb 24 nyomozati ügy kivonatos ismertetését hozza.

»A *gleichenbergi parasztfelkelés*«. Mikor Jugoszlávia 1919 tavaszán az előtte már ismeretes új határokig előre tolt hadserege egyes osztagait, ezt az alkalmat arra használta fel, hogy itt-ott az új határokon túl is előnyomuljon Ausztria területére. A gleichenbergi parasztek egy szép napon megelégték a »győzelmes« előnyomulást s minthogy hivatalos körök a fegyverszüneti szerződésben vállalt kötelezettségekre való hivatkozással — akárcsak nálunk — nem küldtek segítséget, ahogy tudtak, felfegyverkeztek s maguk tartóztatták fel a hódítókat. Szívszorongva gondolt azonban mindenki arra, hogy mi lesz, ha egyszer a lelkes parasztek nem tudnak tovább ellentállni. Nagy volt tehát az öröm, amikor egy napon egy zászlóalj úgynevezett népiőrség (Volkswehr) érkezett Gleichenbergbe. Az öröm azonban nem tartott sokáig, mert a derék népiőrök ahelyett, hogy a határra igyekeztek volna, a helységben — láthatóan hosszabb időre — beszállásolták magukat. A csalódás mihamar vendéglői összetűzésben, majd pedig a legények és a katonák közötti utcai harcokban robbant ki. Ezt a veszedelmes helyzetet végül is a szomszéd községbeli csendőrszolgálat parancsnoka — két csendőr és 3 pótcsendőr segítségével — szüntette meg, aki a legényeket — jó szóval — a harc befejezésére s a katonákat pedig — parancsnokságuk útján — jobb belátásra bírta. A zászlóalj egyébként rövidesen elkerült Gleichenbergből, a legények pedig néhány hét múlva, harmónikaszóval, katonás rendben meneteltek a törvényszéki tárgyalásra.

1929. július 1.

A *vezércikk* Salzburg városnak és környékének szépségeit, lakóinak hazafiasságát, józan, keresztény gondolkodását méltatja, s öszinte szavakkal mond köszönetet az ott szolgáló csendőrbajtársaknak azért, a meleg fogadtatásért, amelyben a csendőr szakegyesülés ezévi közgyűlésén megjelenteket részesítették. Hálásan emlékezik meg a cikkíró azokról a feledhetetlen szép napokról, amelyeket az összegyűlteken ebben, a kereszténység szempontjából történelmi nevezetességű városban eltöltöttek.

A vezércikket követő cikkben a fent említett csendőr szakegyesülés közgyűlésének lefolyásáról találunk részletes ismertetést. Ezzel a témával ezúttal azért tartjuk érdemesnek foglalkozni, mert a közgyűlés szónokainak előadásából figyelemreméltóan domborodik ki az a körülmény, amely ennek a csendőr szakegyesülésnek életrehívását szükségessé, sőt kívánatossá tette. A több oldalra terjedő (s egyelőre még csak a felszólalók beszédének egy részét tartalmazó) cikkből érdekesen állapítható meg, hogy az osztrák csendőrség eme szakegyesületét végeredményben az elnyomás elleni védekezés hívta életre. Az Ausztriában — főleg Wienben — ezidő szerint még hangadó szerepet vivő s az osztályharc alapján álló szociáldemokrácia, a testi munkások egyeduralmát akarván elérni, minden más egyént, pl. szellemi munkásokat, közhivatalnokokat stb. minden ténykedésével elnyomni igyekszik. Ez ellen, az élni akarás jelszavának az elnyomók felé való harcias odakiáltása érdekében, alakult meg ez a csendőrszakegyesület, amely a tekintélytisztelt és kötelességteljesítés hirdetése mellett a létért való *politikamentes* küzdelmet tűzte ki céljául.

»A csendőrség 80 éves fennállásának emléknapija.« A cikk megemlékezik arról, hogy 1929. június 8-án töltötte be fennállásának 80-ik évét az osztrák csendőrség. Minthogy 1924. évben országos ünnepség keretében ülték meg az osztrák csendőrség 75 éves fennállásának évfordulóját, az idén csak házi ünnepségeket rendeztek e napon minden tartományi csendőrség székhelyén. Az alsóausztriai tartományi csendőrség emlékünnepe Wienben tábori misével kezdődött, majd a tartományi csendőrség parancsnoka a hősök emlékművét koszorúzta meg, s az egész ünnepség a megjelent előkelőségek jelenlétében lefolyt díszmenettel végződött.

»A wieni államrendőrség fennállásának 60 éves évfordulója.« A Hősök-terén rendezett nagyszabású díszszemle kere-

tében ünnepelte meg a wieni államrendőrség 1929. június 15-én fennállásának 60 éves évfordulóját. Az ünnepség tábori misével kezdődött, zászlóavatással folytatódott s egész Wien lakosságának örömmujjongása között lefolyt díszmenettel végződött.

Fuchs Lajos járásparancsnok (a mi szakaszsparancsnoknak felel meg) dióhéjban összefoglalja az osztrák csendőrség 80 éves történetét. 1849. június 8-án Bach miniszterelnök előterjesztést tett Ferenc József császárnak azirányban, hogy a lombardiai csendőrség mintájára osztrák csendőrség szerveztessék. A császár még ugyanazon a napon kiadott legfelsőbb elhatározásával Dr. Pipitz államtitkár elnöklete alatt működő bizottságra bízta a kérdés megoldását. Ugyanezen év júliusában *Lichtenstein* tábornok már megbízott a csendőrség szervezésével. Rövid idő alatt 16 csendőrezred működött az akkori monarchia területén. A cikkíró ezután a kimagaslóbb csendőrfelügyelők tevékenységéről emlékezik meg, majd pedig a csendőrség önzetlen, önfeláldozó és nehéz szolgálatát világítja meg, minl amellyel ez a testület az egész lakosság osztatlan háláját és elismerését kiérdemelte.

»A csendőrség munkában« c. rovatban ismét 31 kimagaslóbb bünesetet találunk leírva, amelyeket a csendőrség az utolsó két hét alatt kinyomozott.

Gutmann József (rendfokozata nincsen feltüntetve) az érvényben lévő ügyviteli szabályzat felesleges, ismétlést okozó rendelkezéseinek felsorolása mellett felveti a kérdést, nem volna-e helyénvaló, hogy végre a mai kor követelményeinek megfelelő új ügyviteli szabályzat összeállítása mérlegelés tárgyává tétessék. A cikkből kitetszően a régi ügyviteli szabályzat rendelkezésein csak 1927. évben lett némi módosítás elrendelve, az is csak a külszolgálatok előírása tekintetében jelentett egyszerűsítést. Cikkíró pl. a szolgálati könyv célszerűbb vezetésére is konkrét javaslatot tesz. Így pl. a csendőrlégénység megbízhatóságára való hivatkozással azt ajánlja, hogy a kivezenylés megkötés nélkül a következőképen történjék: »X. Y. 1929. május 1-én 1 órától május 2-án 12 óráig portyázni tartozik a II. őrzőjáratban.« Tereptárgyak előírását, a megjelenés igazolását stb. elhagyni javasolja.

—O—

(Németország.) Der Gendarm.

18. szám.

A pénzügyminisztérium egy rendelete értelmében azok a csendőrök, akik a fürdőidény alatt az északi és a keleti tengerpartok különösen drága *fürdőhelyeire vannak vezényelve*, a vezénylés harmadik hetétől kezdődően szeptember 30-áig a szabályszerű vezényeltetési illetményeken felül legfeljebb napi három márka külön pótdíjban részesülhetnek, ha beigazolják, hogy illetményeik a vezényeltetési költségekkel együtt sem elegendők a megélhetésükre. A kérvényhez az élelmiszerek napi áraitól részletes jegyzéket kell csatolni.

A *badeni rendőrtisztviselők egyesülete* Konstanzban gyűlést tartott, amelyen egyesek felszólalásukban sérelmezték, hogy a badeni kormány a csendőrségről jobban gondoskodik, mint a rendőrségről, pedig a csendőrség ma már »túlhaladott álláspont« s azt előbb-utóbb a vidéken is a rendőrség fogja felváltani. A kormány képviselőjében megjelent *dr. Barck* miniszteri tanácsos válaszában tévesnek minősítette ezt az állítást és azt fejtegette, hogy a városi és vidéki szolgálat különbözősége miatt csendőrségre mindig szükség volt és lesz és hogy a csendőrség jelentőségét a rendőrség fejlődése sohasem csökkentheti.

A *badeni csendőrség* százéves fennállásának évfordulójára ez év szeptember 7-étől 9-éig Konstanzban nagy ünnepségeket rendez, amelyre a többi csendőrségek tagjait a lap útján meghívja. Az ünnepségeket — amelyek úgy az állam, mint a város a legmesszebbmenően támogatni fog — egyúttal a csendőrség mellett való nagyszabású propagandára is fel fogják használni. Kifejezetten kérnek mindenkit, hogy egyenruhában jelenjék meg.

A *német hadseregben* fennállása óta összesen 209 olyan tisztt volt, akik a tiszti vizsga letétele után altiszti rendfokozatokból léptek elő tisztekké. Ezek közül a múlt év végéig 104-et nyugdíjaztak úgy, hogy jelenleg az egész német hadseregben még csak 105 ilyen tiszt szolgál, ebből 54 századosi rendfokozatban.

Egy *Dujardin* nevű volt pótcsendőrt 1923-ban egy földbirtokos meggyilkolása és kirablása miatt életfogytiglani fegyházra ítélték. Az újrafelvételi eljárás során őt a legfelsőbb törvényszék a múlt év folyamán felmentette és az államot kártérítés fizetésére ítélte. A csendőrség lapja a napisajtó híreivel szemben megállapítja, hogy az illető sohasem volt tényleges csendőr, csak pótcsendőr, akkor azonban,

amikor a gyilkosság gyanúja miatt elfogták, már a pótcsendőri szolgálat alól is fel volt mentve.

A lap még a következő kérdésekkel foglalkozik: a közbiztonsági szervek küzdelme a csatornák és vízvezetékek vízének bemocskolása ellen. Árúsítás az üzleti záróra után fürdőhelyeken. A belügyi költségvetés tárgyalása a porosz országgyűlésen.

19. szám.

A lap részletesen ismerteti azt a javaslatot, amelyet a német államok értekezlete (Länderkonferenz) által kiküldött bizottság a német birodalom egységesítése tárgyában kidolgozott. A javaslat nagy általánosságban ellenzi a túlzott centralizációt s az egyes államoknak helyi jelentőségű és vonatkozású ügyekben széleskörű autonómiát javasol. Önálló államok gyanánt — Poroszországon kívül — csak Bajorországot, Szászországot, Württenberget és Badent említi. A kisebb államok szempontjából célszerűbbnek látja, ha azok az őket környező nagyobb államokba beolvadnak. A javaslat részletesen felsorolja az egyes közigazgatási, igazságszolgáltatási stb. ügyeket, amelyek a birodalom hatáskörébe lennének utalandók és külön azokat, amelyeket az egyes államok a maguk autonómiája keretében intéznének.

A szász belügyminisztérium azon *csendőrök* részére, akik engedélyt nyertek arra, hogy szolgálatban a *saját kerékpárjukat* használják, havonta utólagosan 5 márka átalányt engedélyezett. Nem illetékes az átalány arra az időre, amely alatt a csendőr bármilyen okból nem teljesít szolgálatot.

Cikkek: Az altiszt a világháborúban. Külföldi mezőgazdasági munkások foglalkoztatása Poroszországban. (A nagy munkanélküliség miatt Németország minden eszközzel azon van, hogy az idegen munkásokat az ország területéről kiszorítsa. 1928-ban Németország területén összesen 201.500 külföldi munkás dolgozott, ebből 99.834-nek volt úgynevezett igazolványi lapja. Az igazolványi lappal bírók 89.8 százaléka mezőgazdasági munkás volt. Az elmúlt évben Németországban csak egynegyedrészt annyi külföldi munkás dolgozott, mint a háború előtt, ezek is főleg Csehszlovákiából és Lengyelországból kerültek ki s csak egészen kis százalék a többi országokból. A német mezőgazdasági munkásoknak a gyárakba való özőnlése miatt idegen mezőgazdasági munkások alkalmazását teljesen elkerülni nem lehet, a kormány azonban arra törekszik, hogy a mezőgazdasági szükségletet is német munkásokkal fedje. Új munkaalkalmat külföldi mezőgazdasági munkások Németországban nem igen találhatnak, még nehezebben kapnak természetesen munkavállalási engedélyt.)

Életünk védelme.

Az előző »Életünk ellenségei« című cikkben láttuk, hogy legdrágább kincsünket, az egészségiinket állandóan a különböző betegségeket hozó sérülések, mérgezések, a bacillusok, az élősdiék milyen óriási tömege fenyegeti. A mindössze csak 70 évre szabott életnek mintegy harmadrésze 24 év alvásban múlik el. Az első 15 év az alkotó életből még kiesik, az utolsó 10 év nagyon sokszor már csak tengődés. A fent maradót 20—22 év pedig telítve van a létért való örökös küzdelemmel. Mindezekhez járulnak a már említett betegségek, amelyek ezt a rövidre szabott életet is annyi-szor és sokszor hosszú időig elkeserítik, megrövidítik azáltal, hogy korai halált idéznek elő.

A mai magas kultúra, az ipari centrumok, a nagy városok növekedése, a lakosság összezsúfolása, az óriási

géptömegek bevezetése mind magával hozza a tömérdek sérülés lehetőségét és a fertőző betegségek fellépését, mert a közlekedési központok egyúttal a fertőző betegségek központjai is. A városi lakosságnál az egyes egyénekre nézve szinte minden a munkafelosztás alapelveire van felépítve, ez még szép és jó volna. De éppen a munkafelosztás miatt óriási tömegek kénytelenek éjjel-nappal egy tömegben élni. Jó levegő, jó víz, olcsó és jó táplálkozás, élvezeti szerek, szellemi izgalmak és különféle élvezetek kellenek a mai kulturált embereknek. Ezen kívül szükség van az élet és vagyonbiztonságra, olcsó közlekedési eszközökre. Sajnos, a kellemes, vig élet ezen fenti rendelkezései mellett majdnem mindenki megfelel a betegség védelmére, pedig jó egészség nélkül mit érnek az elsorolt kellemes dolgok.

Ha az emberi szervezet már magában véve is nem tudna védekezni a sok külső baj ellen, továbbá, ha a találmányok, felfedezések, az emberi elme hihetetlen találékonysága mind-mind nem sietne az emberi élet segítségére, akkor annyi ellenséggel szemben az embernek tényleg alul kellene maradnia.

Ha a testünkbe jutott minden fertőző bacillus betegséget okozna, akkor már nem volna egyetlen élő ember és állat, akkor minden légvétel, étel és ital gyilkos méreg volna és nem volna egyetlen jól gyógyult seb. Csakhogy itt is igaz az a közmondás, hogy nem eszik a levest olyan forrón, mint ahogy azt főzik. Az bizonyos, hogy a természetes, tehát az öregség következtében eljövő halál ellen nincs segítség. De már a természetellenes, a korai halál igenis van. A természetellenes halált okozzák: 1. a sérülések és mérgezések, 2. a bacillusok és élősdiek (paraziták), 3. daganatok, 4. elmebajok. Ezekon kívül a cukorbetegség, vérszegénység, vészes vérszegénység. Valamennyi ok közt a túlnyomó halálesetek számát a bacillusok rovására kell írni.

A természetellenes korai halál ellen elsősorban védekezik maga az emberi test. A második védelmi tényező pedig maga a társadalom, amely az orvostudományt küldi harcba, hogy a saját korai halálát elkerülje. Mai cikkünk keretében a saját testünk, a saját szervezetünk ezen védekezésével fogunk megismerkedni.

Tudjuk, hogy majdnem minden embernek hajlama van valamilyen betegségre. Ez a betegségre való hajlam főleg akkor jelentkezik, ha valami változás történik velünk vagy körülöttünk pl. nagy hideg, meleg, kifáradás, éhezés tartós szomjúság mind kiválthatnak valami betegséget. Nem lehet tagadni, hogy egyesek, sőt egész családok hajlamosak a köszvényre, az angolkórra, a tüdőbajra stb. Közismert dolog, hogy sokan bőrbaj, bélhurutot, fejfájást, stb. kapnak bizonyos gyümölcsöktől. Szerencsére az egy-két hajlam mellett igen sok az olyan betegség, amelyekre nemcsak hogy »nem hajlamos« a testünk, sőt ellenkezőleg nagyon is sikeresen védekezik azok ellen. Ezt a védekezési képességet, mint a hajlam ellentétét, *ellenálló erőnek* nevezzük. Szerencsénkre a

hajlam az ellenálló erőhöz képest olyan kicsi, mint a bacillus az elefánthoz.

A betegségre való hajlammal szemben viszont igen gyakori eset, hogy valaki »nem fogékony« bizonyos betegség iránt. Már az ősidőkben is tudták, hogy ha valaki bizonyos fertőző betegséget (kanyaró, himlő, vörheny) szerencsésen kiállt, hogy akkor azt többé nem kapta meg. Innen ered azon ősrégi kínai szokás, hogy a himlőben lévő gyerek ingét ráadták az egészséges gyerekekre, tehát mintegy beoltották őket himlő ellen. Tehát, ha valaki pl. kanyaróban súlyosan megbetegedik és nem halt bele, akkor ebből az következik, hogy a teste megküzdött a fertőzéssel, hogy az a test valami olyan ellenmérget készített, amely legyőzte a kanyarót. Ez az ellenmérgefőlöslég továbbra is benne marad a szervezetben és ha újabb kanyarófertőzés érne ezt a testet, akkor a már készen váró ellenmérget rögtön elpusztítja az új fertőző anyagokat. Így lesz valaki saját akarata nélkül *tisztán a teste önálló munkája révén »nem fogékony« (immunis) bizonyos betegségekkel szemben.*

Ez az önmaga készítette immunitás is hatalmas védőfegyvere az emberi testnek. Ezért örülnek a szülők, ha a gyermekek már áttestek a veszedelmes ragályos betegségeken.

Az emberi test saját legnagyobb védőeszköze minden betegséggel szemben a láz. A láznak a hasznos voltát már Kr. e. évezredekkel is ismerték anélkül, hogy az okát tudták volna. A nagy egyiptomi Pharaók idejében az orvosi kezelés paragrafusokban volt előírva, amelyeknek egyike így szólt: »Egy heveny lázas betegség első három napján a betegnek semmiféle gyógyszert nem szabad adni«.

Ma már tudjuk, hogy a láz azt jelenti, hogy testünkbe bacillusok jutottak bele, amelyek ott óriási mértékben elszaporodtak, miközben mérgeket (toxinokat) termeltek, amelyekkel testünket megfertőzték. A láz tehát valamilyen fertőző betegség fellépését jelenti. A láz nem azért támad, hogy nekünk »jelentsen« a fertőzést, hanem ezzel védekezni akar a bacillusok mérgei ellen. Hallottuk, hogy a rossz bacillusok legnagyobb része 36—37 fok körül szeret és tud legjobban élni. De azt is hallottuk, hogy ezen bacillusok legnagyobb része 40—42 foknál már elpusztul. De tegyük fel, hogy nem pusztulnak el, egy azonban biztos: 40—41 fokos láznál a bacillusok nem képesek szaporodni, táplálkozni és egyelőre beszüntetik a méreg (toxin) további termelését, erre pedig megáll a testnek a további fertőzése is, ami már fél nyereség. Ilyenkor siet az orvostudomány az emberi test segítségére, hogy orvosi beavatkozással azt a másik félnyereséget is megszerezze. Lázas állapotban igen nagy mértékben fokozódik a testünk anyagcsere forgalma. Különösen nagy a fehérjék szétesése, ami viszont fokozottabb, erősebb szív és tüdő munkát követel. Ezért pl. 39 fokos láznak 100, 40 fokosnak pedig 120 pulzus és szapora légzés felel meg. Magas lázaknál néha öntudatelhomályosodás, nagy nyugtalanság, félrebeszélés stb. fordul elő. Különösen és legtöbbször alkoholistáknál. Érdekes dolog, hogy ha valakinél ütés vagy esés következtében nagy bőr-alatti vérzése támadnak, ilyenkor is szokott láz fellépni, pedig itt nem történt fertőzés. Ennek oka az, hogy az ütéstől megszakadt erekből a bőr alá kiömlött vér szétesik, elbomlik és felszívódik. Ilyenkor a vér épp olyan idegen anyagnak számít, mintha pl., ha tejet fecskendeztünk volna a bőr alá. Ennek a most már idegen anyagnak számító saját vérnek a felszívódása okozza a lázat.

A hosszabb ideig tartó láz ellen később azonban mégis védekeznünk kell, mert a nagy anyagcserevesztés a fokozott szív- és tüdőmunka túlságosan legyengítené a szervezetet. De különben hangsúlyozzuk, hogy a fertőzés első napjaiban fellépő magas láz a legnagyobb védőeszköze a szervezetünknek.

A tiszték személyes kiszolgálására rendelt katonákat csak 1853-tól nevezték tisztiszolgának (Offiziersdiener), Azelőtt a százados és a nála magasabb rangú tisztak legényének Fourierschütz, az alantas tisztak szolgáinak pedig Privatdiener volt a neve. Az előbbi tetszés szerint öltöztethette a gazdája, míg az utóbbi a közlegénység ruházatát viselte és táborozásoknál fegyverrel kellett szolgálatot teljesítenie. Az egységesen rendszeresített tisztiszolga öltözete 1853—1894-ig vörös sávval díszített világoskék tányérsapkából, lehajtott gallérú világoskék kabátból és ugyanilyen színű pantallóból állott. Később a tányérsapka helyett rendes tábori sapkát adtak. Majd 1894-től a tisztiszolgák a csapattest egyenruháját viselték, jobb karukon vörös csikból álló jelvénnel. A törzstiszteknek mindvégig meg volt engedve, hogy tisztiszolgájukat tetszésük szerint öltöztessék. A magyar honvédségnél a tisztiszolga a rendes honvédszabványhoz és sapkához kékszürke pantallót viselt.

Szervezetünk legcsodálatosabb védőfegyverét, rendőrségét, csendőrségét mégis a vérben lévő fehérvérsejtek alkotják. A fehérvérsejtek önálló mozgással bíró vérsejtek, amelyek a véráramban úszva a test legkisebb részeibe is eljutnak. Valami csodálatos tulajdonságaik, eszközeik segítségével azonnal meglátják, megérzik, ha a közelükben valami nem rendes dolog történik. Figyeljük meg és kövessük a fehérvérsejteknek a küzdelmes harcát akkor, ha pl. üvegcserep sebezte meg a kezünket. Az üvegcsereppel a megsérült helyen bacillusok jutottak be a sebzésbe. A bacillusoknak a testünk sebje a legkitünőbb táptalaj, tehát ők ott azonnal vig életet kezdenek, rohamosan szaporodnak és megindul a mérgek (toxinok) termelése. Csakhogy a fehérvérsejtek is azonnal a sérülés után munkához látnak. Jó katonák módjára tömegesen rohannak a sebzett hely felé és azt sánc módjára körül fogják, hogy a sebzésbe bejutott bacillusok tovább jutását megakadályozzák. A felsorakozott fehérvérsejtek tömegesen vetik magukat a sebzésben lévő bacillusokra, hogy azokat felfalják. Innen a nevük: *falósejtek* (*phagociták*). Ezen harc közben sok fehérvérsejt hősiiesen elesik, elpusztul. Ezek az elesett fehérvérsejttömegek képezik a geny legnagyobb részét. Tehát a geny a valóságban nem egyéb, mint a hősi halált halt fehérvérsejt tömegeknek a megmérgezett hullái. Az egyre szaporodó bacillusokra újabb és újabb érkező fehérvérsejtek vetik rá magukat. Mivel a fehérvérsejtek kis számuknál fogva nem bírnak a bacillusokkal, ezért a seb körül az erek kitágulnak, hogy a tágult erekben több vér és így minél több harcoló fehérvérsejt is tudjon a veszélyeztetett helyre jönni. Ezért lesz piros minden seb környéke. A seb körül tehát fokozottabb lesz a tágult erekben a vér áramlása, innen van az, hogy a seb környéke lüktet és forróbb, mint a szomszédos nem beteg testrész. A seb körül őrt álló, sáncot képező nagytömegű fehérvérsejtektől a seb környéke megdagad és keményebb lesz, amit minden kis kelésnél magunk is érezhetünk. Ha pl. finom hegyes tűske szúrta meg a kezünket, azt akkor mindjárt néha észre sem vesszük. Csak órák múlva a jelentkező lüktetés, pirosság, fájdalom hívja fel a figyelmünket a bajra. A fájdalmat a seb körüli sánc okozza azáltal, hogy a kemény, dagadt szövetek a bennünk fuó idegeket összenyomják. Legkeservesebb példa erre a foggyenyedéskor fellépő kegyetlen fájdalom. A sebben lévő csatatéren azonban tovább folyik a harc. Egyre újabb és újabb fehérvérsejtek avatkoznak bele a harcba, amit az jelez, hogy a seb környéke egyre pirosabb és dagadtabb lesz. Az újonnan érkező harcosok a sebzésben lévő fehérvérsejt hullákat a bacillusokkal együtt kiszorítják a sebzésből. A geny tehát azért olyan veszedelmes, mérges, mert a bacillus mérgeitől megmérgezett fehérvérsejtek holttesteiből és magukból a mérges bacillusokból áll. Szervezetünknek ezt az istenien csodálatos védőberendezését, a harcoló katonák módjára viselkedő fehérvérsejtek munkáját mindnyájan ismerjük, akiknek valaha kelésük, pattanásuk, bőrsérülésük vagy egyéb sebzésük volt. Természetesen sokszor előfordul, hogy ha késsel, borogatással, vagy egyéb eljárással nem sietünk a fehérsejtek segítségére, akkor a bacillusok győznek és vérmérgezés formájában megölik az embert.

Az örökös bacillus veszedelemmel szemben az előbb felsoroltakon kívül még egyéb és sokkal egyszerűbb védőeszközökkel is rendelkezik az emberi test. Erre óriási szükség is van, mert a fertőzések forrásai szinte megszámlálhatatlanok. A tuberculosis, influenza, tifusz, kolera, gyermekágyi láz, az orbánc, stb. fertőző csirái ott lehetnek a lehámló bőrünkön, a ruháinkon stb. Az örökösen ideoda mozgó ember maga a legjobb fertőzések terjesztője. Az utcán, boltokban, kocsikban, vasúton; a székekkel, kislincsekkel, lépcsőkorlátokkal, kézfogással, stb. való érintkezés a legjobb terjesztője a bacillusoknak. A helyzetünk

azonban a bacillusokkal szemben mégsem olyan súlyos, mint amilyennek látszik, mert külső védőeszközökkel is el vagyunk látva.

Az érzékszerveink szinte felbecsülhetetlen értékű szolgálatakat végeznek az egészségünk védelmében. Szemeinkkel már messziről meglátjuk az utunkba kerülő veszedelmeket. A hallás figyelmeztet sok közelgő bajra pl. a mérges rovar, a sziszegő kigyó közeledtére. Szaglásunk révén már messziről megérezzük az ételeknek és italoknak a rothadt szagát. Ha a romlott anyagnak nem volna szaga, akkor a lenyelés előtt megérezzük az étel ízén, hogy ehetetlen. És végül a hallás, látás, ízlés, szaglás mellett ott van a valamennyit felülmúló fájdalomérzés, amely figyelmezteti, megóvjá, védelmezi hangos szavával a testünket. Gondoljuk csak el, hogy mi minden történhetne velünk, mi mindent lehetne velünk csinálni, ha fájdalomérzés nem volna! Azért kell elaltatni, érzésteleníteni az operáció előtt, mert a fájdalom óriási védekező ereje különben sokszor lehetetlenné tenné minden orvosi segítséget. Összes érzékszerveink és a fájdalomérzés hatásából lesznek a tapasztalatok. Ezeket az érzékszervek működése által szerzett tapasztalatokat évezredek át gyűjti és felhasználja az ember a fenyegető veszedelmek elhárítására.

Valósággal páncél módjára védi testünket a bőrünk, amelyen a bacillusok milliárdjai tanyáznak, de rajta mindaddig áthatolni nem tudnak, amíg meg nem sérül. Tudjuk, hogy a bőr sérülése helyén a bacillusok számára azonnal készen van a testünk belsejébe vezető kapu és a sérülés helyén kelés, pattanás, genyedés stb. keletkezik. Ezenkívül a bőrünk tömérdek jaggyúmirigy révén állandóan zsíros is. Ez az állandó zsírréteg még külön is védő páncélt alkot a testen.

Az orrvilások a beszívott levegőt előzőleg megtisztítják, egyenesen megszűrlik. Az orrcsatorna kanyargós volta, a benne lévő szőrök és a tapadós nyálkahártya mind arra szolgál, hogy a beszívott levegőben esetleg jelen lévő tisztátalanságok, a por, kiküszöböltessenek. Teljesen hasonlóan védekeznek a tüdők és a légcsőben és a kisebb légcsővekben ugyancsak jelenlévő csillószőrök és tapadós nyálkahártyájuk segítségével.

A közismert fertőző betegségek azonban nagyon sokszor halálos kimenetelűek. Tehát nagyon kétélű fegyver a szülők számára, ha a gyermek valakitől elkapja a ragályos bajt. Önként adódott tehát a kérdés; nem volna okosabb dolog az embereket már előre beoltani a járványok ellen. Pasteur francia orvos, az öt világrész legnagyobb jóltevője (a veszettség, a tetanus elleni szérum feltalálója is ő volt) kísérletezett ezzel a kérdéssel. Ő és tanítványai végig próbálták az összes ragályos betegségek elleni oltóanyagok előállítását. Sajnos azonban, hogy biztosan segítő szérumot csak a himlő, a tetanus, a difteria és újabban a kolera ellen tudtak előállítani. Az oltóanyag hatásának a magyarázata a következő: ha valaki himlőbe esik és életben marad, akkor — mint előzőleg mondtuk — azért nem halt meg, mert az illető betegnek a teste ellenmérgeket készített, amely ellenmérgek legyűrték a himlőmérget a mérgező hatását. (A testbe jutott mérgeket toxinoknak, az ellenmérget antitoxinnak nevezzük.) Azt is tudjuk már, hogy a különféle bacillusokat éppúgy lehet tenyészteni, mint akár a búzát. A difteriánál pl. a kitenyésztett tiszta difteriabacillusokkal beoltjuk a lovat. Himlőnél pedig a tehenet. Himlő elleni oltásoknál magával a himlőméréggel oltjuk be az embert. E célra azonban csak éppen olyan kevés mérget használunk, amennyi csak kisfokú megbetegedést vált ki. A betegség alatt, mint tudjuk, ellenmérgeket (antitoxint) készít a szervezet. Bizonyos idő múlva újra beoltjuk a kérdéses egyént, de megint csak kis adaggal, ami által még több ellenmérget készül az emberben, aki tehát

egyrészt mintegy hozzászokik a himlőfertőzéshez, de másrészt meg állandóan himlő ellenmérég tömeget hordoz a testében. Ha az ilyen beoltott ember himlős beteggel érintkezik, azért ő rá is ráragad ugyan a himlő, de már az ott leselkedő ellenmérég azonnal el is pusztítja azt. Ezért nem kap a himlő ellen beoltott ember himlőt (orvosi nyelven ez aktív immunizálás).

Vannak azonban olyan súlyos fertőző betegségek is, amelyeket nem lehet csak úgy egyszerűen beoltogatni az emberbe, mert halálra vezetne, ilyen pl. a tetanus, a difteria és a kolera. Ezek ellen a következőképen védekezik az ember: itt is kitenyésztjük a tetanus, a difteria, kolera, stb. bacillusait és ezekkel a bacilusokkal nem magát az embert, hanem pl. a hatalmas szervezetű lovat oltjuk be. Pl. a difteria bacillusokkal beoltott ló súlyosan megbetegszik, de nem pusztul el, mert nem a halálos adagot oltottuk bele. Tehát meggyógyul. Miért? Mert a saját teste több ellenmérget (antitoxint) tudott termelni, mint amennyi mérget (toxint) a beoltott bacillusok termeltek. Mikor a ló teljesen egészséges, akkor újra beoltjuk. És ezt az oltást többször is megismételjük. Most tehát a ló vére tele lesz difteria ellenmérég tömeggel és az ellenmérég által megfogott, legyűrt difteriacillusok tömegével. Ezután ebből a lóból vért veszünk és a vérből megfelelő eljárással kivonjuk a bacillusokat és az így kapott lóvérsavóban már csak tiszta ellenmérég (szérum) marad vissza. Ezt az ellenmérget légmentesen beforrasztott kis injekciós-üvegcsékbe (fiola) teszszük és a patikában árulják. Ugyanígy készül a tetanus elleni szérum is, amikor difteriacillusok helyett tetanus-bacillusokkal oltjuk be a lovat.

Ezekben az üvegcsékben (fiolákban) tehát már teljesen kész ellenmérég (szérum) van, amelyet szükség esetén rögtön injekció formájában a bőr alá oltunk be (kolera, tifusz, tetanus oltások a háborúban). Ez esetben tehát nem maga a testünk készíti az ellenmérget, hanem azt már készén kapja. Ezért nem is olyan tartós az ilyen oltás hatása. Ezért kellett a háborúban a szérumoltásokat annyszor megismételni. Mint aki magam is sokfelé jártam Keleten, emlitem fel a következőket: A vad négerek a hihetetlenül mérges kobra kígyó fejét a napfény mellett kiszáritják. Amikor már a fej száraz, kemény tömeggé lett, akkor azt porrá törik és ezt a port ugyancsak erős napfény mellett még jobban kiszáritják. Ekkor a lábukon mesterseges sebet csinálnak és ezt a sebet behintik a fenti száritott kígyóporral. Utána megbetegszene. Ha nem betegszene meg, akkor addig ismétlik ezt a kígyópor-hintést, amíg sikerül megbetegedniök. Mindez nem más, mint az előbb leírt és tudományosan megokolt és alkalmazott aktív immunizálás (himlőoltás).

A fakírok, dervisek nagy nimbuszát kell, sajnálatomra, megtépázni a következő dologgal: ha keleten valakit pl. a kobra kígyó megcsípett, akkor azonnal rohannak a fakírhoz, aki a csípés helyén bemetszést végez a lábba és ezután lehasal a megmart láb elé és szívja-szívja a vért. Ha ez a kiszívás gyorsan történik a csípés után, akkor a szerencsétlen kígyómarásos ember élete meg is marad. Ha azonban nem a fakír, hanem más próbálná a sebet kiszívni, az már maga is meghalna, mert az ajkak apró repedéseinek át fertőznék magát. Miért tudja ezt csak a fakír? Azért, mert a fakír akár kígyóporral, akár valami más módon már régen immunizálta magát. Ő bátran táncoltatja a mérges kígyót, mert vére ellenméréggel van tele. Szinte csodálatos, hogy a legműveletlenebb vademberek már réges-régen alkalmazták azt az aktív immunizálást, amit a világhírű Pasteur csak az 1880-as években fedezett fel. Mindig igaz marad tehát az a keleti közmondás, hogy: »Semmi sem új a nap alatt«.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Tej.

A városligeti pavillonban katonazene játszik. Fiait, nagyobb részt még tejképi fiúk jűjják a nagy rézkürtöket. Azután leint a karmester, — a zene elhallgat. Tíz perc szűnet. A zenészek odátámasztják a hangszereiket a kottaállványokhoz és sietve, sokan közöttük futólépésben mennek egy kis sátor felé. Utánuk nézek. A sátorban pasztörizált tejet mérnek. Csellós, fagottos, cimbállyáros, meg a többiek, minél tejet isznak. Egy pohárral gyorsan lehörpintenek, legtöbbjük megduplázza.

Emlékeket idézek. Vig gimnázista majálisok képe rajzik a szemem előtt. A legidősebb is közöttünk fiatalabb volt, mint ezeknek a katonazenészeknek a legfiatalabbika. De mi nem ittunk tejet. Mi söröket hörpintgettünk már diákkorunkban. Nem azért, mintha a jó, hűs, lefőlözetlen édes tej nagyon rossz, a kesernyész, fanyar sör pedig nagyon jó lett volna, hanem azért, mert resteltünk volna olyan italt inni, ami szópósgyerekeknek való.

Most, ahogy így itt ezeket a felnőtt, egészséges piros arcú katonákat tejet inni látom, egyszerre mintha arra jönnek rá, hogy talán még sincsen nekünk olyan nagyon sok okunk arra, a sötét pesszimizmusra, ami el-elfogja az embert a mai időkben. Nem tudom egész pontosan megjelölni azt a helyet, amelyet ez a pasztörizált tej a logikus gondolatjűzéseink láncszemeiben elfoglal, de kétségtelenül világossá lesz előttem, hogy mégsem volt minden jó, ami volt és nem minden rossz, ami van.

Ezek a tejivó zenészek a jövőt hozzák eléem s ez a jövő nem is olyan tulságosan fekete. Mi már persze sohasem fogjuk megszokni, hogy pl. valamelyik bárban egy exotikus táncosnő táncprodukcióját egy pohár yoghurt mellett élvezzük végig, de a fiaink talán már nem fogják a szórakozások elválaszthatatlan tartozékának tekinteni a koantrót és sampuszt. Belénk már belénk gyökerezett az a csalóka meggyőződés, hogy jönni-menni, mulatni, szórakozni, ünnepelni, ünnepeltetni csak bor, sör, pezsgő mellett lehet. Amint azonban ezek a tejivó fiúk sejtetni engedik, fiaink már nem fogják feltétlenül osztani ezt a meggyőződést és annak dacára, hogy aludt-tejet fognak inni, — aligha lesznek álmosabbak mint mi a hétfő reggeleken.

De nemcsak ez ígér biztatást. Nemcsak ez kever rózsaszínű árnyalatokat a sötétlátásba. A népjóléti minisztériumból sűrűn érkeznek rendeletek, amelyek a jövőre nézve sok széppel, jóval kecsegtetnek, főleg pedig — ami a legfontosabb nekünk, gyomorhajos és tüdővésztes magyaroknak — egészségesebb nemzedéket ígérnek. Most pl. a fővárosban kötelezővé tették, hogy az iskolás gyermekek a tízórai szűnetben tejet kapjanak. Naponként két deciliter tejet fog egy-egy gyermek kapni; egy heti tejfogyasztás 72 fillérbe kerül; a szegény gyermekek ingyen kapják. Az akció egyelőre csak a fővárosban indult meg, reméljük azonban, hogy rövidesen áttérrelődik a vidékre is, hiszen kisvárosokban és faluhelyeken bőségesen áll tej rendelkezésre és ott is elég tbc-re hajlamos, sápadt arcú gyermek van. A falusi gyermeknek — ha hihetetlenül hangzik is — talán még inkább volna szüksége a tejre, mint a városinak, mert a falu alacsonyabb kultúrszintje, különösen a higienia iránti érzék fogyatékos-sága a város javára billenti az általános egészségügyi mér-

leget. Falun meg egyébként is szörnyű módon lenézik a tejet. Ahol sok van, a malac issza. A gyermekek lakzik, aratóbálok, kukoricafosztások stb. alkalmával pálinkát isznak. Tizenkét-tizennégy éves korukig cukorral, azután 30-ig cukor nélkül, 30-on jelül pedig, hogy »igen gyenge« ne legyen, — egy kis paprikával. Ezért, azaz helyesebben ezért is, nincs mit csodálkozni azon, hogy faluhelyen az emberek 90 százalékát a legszebb férjkorban viszik a temetőbe.

Pálinka — tej! — Mióta ezeket a zenészeket láttam a városligeti tejeskannák körül tolongani, azóta tudom, hogy a kettő már komoly harcban áll.

Én rendületlenül bízom az utóbbi győzelmében. (-ö.-)

—O—

Vértanuinak emlékünnepe. Július 21-én múlt tíz éve, hogy a kommunizmus véreskezű hóhérai a Fery Oszkár utcai tanítóképző intézet pincéjében kegyetlenül meggyilkolták a m. kir. csendőrség volt felügyelőjét, Fery Oszkár altábornagyot, továbbá Menkina János és Borhy Sándor csendőralezredeseket. Az évfordulóról kegyeletteljes ünnepség keretében emlékezett még a m. kir. csendőrségnek Budapesten állomásozó tiszti- és altisztikara, amely ezt a napot nemcsak e három vértanu emlékének szentelte, hanem a csendőrség összes vértanuinak emléknapijává avatta. A Fery Oszkár utcai tanítóképző intézet udvarán dr. Hász István táborigazlakos püspök fényes segédlettel táborigazlakos misét celebrált, melyhez az egyházi zenét a 2. honvéd gyalogezred zenekara szolgáltatta. A misén megjelentek a vértanuk hozzátartozói, a m. kir. belügyminiszter képviselőjében dr. Issekutz Aurél h. államtitkár, a honvédség főparancsnokának képviselőjében dálnokfalvi Bartha Károly vkszt. ezredes, továbbá Pekár Gyula államtitkár vezetése alatt a Fehér Ház júniusi bajtársak szövetsége és végül Schill Ferenc tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének vezetése alatt a Budapesten állomásozó csendőrigazlakos tiszti- és altisztikar teljes számban. Evangélium után dr. Hász István táborigazlakos püspök magasszárnyalású beszédben méltatta a csendőrigazlakos soha el nem múló érdemeit, példaképpül állítva őket az utódok és különösen a kötelességtudásban mindig kiváló csendőrigazlakos számára. Mise után Pekár Gyula államtitkár mondott megrázó erejű emlékbeszédet. Megemlékezett arról, hogy tíz évvel ezelőtt ő is együtt szenvedett vértanu bajtársaival a kommunisták fogóságában s velük együtt élte végig mindazokat a lelki szenvedéseket, amelyek az ő mártirhalálukat megelőzték. »Ezek az emlékek — mondotta — minden magyar ember lelkében erőssé teszik a fogadalmat, hogy azoknak a gazdaságoknak, amelyeket ezelőtt tíz évvel az alélt nemzettel szemben elkövettek, soha többé megismétlődniök nem szabad.« Az ünnepség után Schill Ferenc tábornok megkoszorúzta a Fery Oszkár utcai épület falában lévő márvány emléktáblát, majd az ünneplők kíséretében a Böszörményi-úti csendőrigazlakos tanyába vonulva, kegyeletes szavak kíséretében koszorút helyezett el a laktanya udvarán lévő vértanu-emlékszoborra is. Az ünnepség egyes mozzanatairól mai számunkban több felvételt mutatunk be olvasóinknak.

Cs. Hindi Szabó Katalin festőművész ajándéka a budapesti csendőrigazlakos tiszti kaszinó számára. A budapesti csendőrigazlakos tiszti kaszinó elnöksége felkérte dr. Csépay Károlyné egyetemi magántanár nejét, hindi Szabó Katalin úrnőt, néhai hindi Szabó József ny. tábornok, volt csendőrigazlakos parancsnok leányát, a Párisból nemrég hazatért neves festőművésznőt, hogy az újonnan átalakított tiszti kaszinó számára egy csendőrigazlakos képet fessen. A művész, akit mint csendőrigazlakos meket kedves emlékek fiiznek a csendőrigazlakoshoz, készséggel tett eleget az elnökség kérésének s a kaszinó számára a mai számunkban bemutatott hatalmas, művészi festményt festette. A rendkívül értékes festményért a művész nem fogadott el tiszteletdíjat, hanem azt a kaszinónak ajándékozta. A tiszti kaszinó elnöksége megleghangú levélben kö-

szönte meg a kiváló művésznő értékes ajándékát, amelyet a tisztikar mindig kedves emléke gyanánt fog megőrizni.

Motorkerékpár verseny. Orendi Norbert százados a székesfehérvári »Pannonia Automobil Club« által folyó év július hó 21-én Székesfehérváron rendezett motorkerékpár ügyességi versenyen a 2-ik helyezést érte el és Wolf László föld-birtokos tiszteletdíját nyerte.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrigazlakos felügyelője Nagy Ambrus a debreceni VI. kerület állományába tartozó alhadnagyot, mert 28 évet meghaladó csendőrigazlakos szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban általában, valamint őrs- és szakaszparancsnoki minőségében a legénység nevelése, oktatása és vezetése, nemkülönben államrendőrigazlakos területen az azzal való szoros együttműködés biztosítása terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; Magyar András a debreceni kerület állományába tartozó alhadnagyot, mert 28 évet meghaladó csendőrigazlakos szolgálati ideje alatt őrs- és szakaszparancsnoki minőségében a közbiztonsági szolgálat kezelése és a legénység oktatása és nevelése igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; Füredi László a debreceni kerület állományába tartozó tiszthelyettes, mert hosszú csendőrigazlakos szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban általában, valamint őrs- és szakaszparancsnoki minőségében a legénység célirányos nevelése, oktatása és vezetése körül igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, dicsérő okirattal látta el. — A m. kir. debreceni VI. csendőrigazlakos parancsnoka Tanics Péter alhadnagyot, mert hosszú csendőrigazlakos szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban általában, valamint szakaszparancsnoki minőségében alárendelt legénysége nevelése vezetése és oktatása, nemkülönben államrendőrigazlakos területen a csendőrigazlakos és államrendőrigazlakos közötti szoros együttműködés biztosítása érdekében igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; Mandits Imre g. tiszthelyettes, mert hosszú csendőrigazlakos szolgálati ideje alatt általában, de különösen a gazdasági ügyek, illetve a raktár kezelésével járó teendők elvégzése körül minden alkalommal kiválóan buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; Kocsis Gábor őrmestert, mert a vadászati kihágások üldözése, ellenőrzése, valamint nyolc orvvadász ártalmatlanná tételével az orvvadászat megakadályozása terén, nemkülönben 13 darab engedély nélkül tartott fegyver felkutatásával és elkobzásával igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, dicsérő okirattal látta el; Som János törzsőrmestert pedig, mert 16 évet meghaladó csendőrigazlakos szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban minden alkalommal igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, nyilvánosan megdicsérte.

Elöléptek: A m. kir. székesfehérvári II. csendőrigazlakos területben törzsőrmesterré: Polgár Mihály és Fekete Bertalan őrmesterek. Őrmesterré: Tilhof Rafael, Király János, Ravazdi János, Erdélyi Bálint, Sándor Ernő, Fülöp Károly és Németh György II. csendőrigazlakos. — A m. kir. szombathelyi III. csendőrigazlakos területben törzsőrmesterré: Chapó Imre és Laskó József őrmesterek. Őrmesterré: Rédei Mihály és Bicsák Ferenc csendőrigazlakos. — A kir. pécsi IV. csendőrigazlakos területben őrmesterré: Práda János, Toldi János és Györ János csendőrigazlakos. — A m. kir. debreceni VI. csendőrigazlakos területben törzsőrmesterré: Kiss Miklós és Bereczki Lajos őrmesterek. Őrmesterré: Erdős Ignác, Csató József, Nagy Tamás, Balogh Lajos, Faragó József és Szegedi Imre csendőrigazlakos.

Házasságot kötöttek: A m. kir. szombathelyi III. csendőrigazlakos terület állományában Csizmás Páskál tiszthelyettes Veress Julianna özvegygel Sarkadon. A m. kir. pécsi IV. csendőrigazlakos terület állományában Berecz Dénes tiszthelyettes Esztergályos Erzsébettel Alsóságon; Szöcs József II. tiszthelyettes Molnár Irénnel Kaposváron; Kovács László II. oszt. altiszt Horváth Annával Kaposváron. A m. kir. debreceni VI. csendőrigazlakos terület állományában Balogh István II. törzsőrmester Gyüre Erzsébet özvegygel Fényeslitkén és Gergely Márton törzsőrmester Czina Zsuzsannával Debrecenben.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligéből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megadni.

san megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekkszámlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Turán. A kérvényét beadhatja az igényjogosultsági igazolvány nélkül is és jelentse benne, hogy az igazolványt csak 1929. november 18-án lesz módjában beszerezni és akkor azt utólag be fogja terjeszteni.

Balaton. A hivatkozott rendelet érvényben van, ha tehát ön minden állami ellátási igényéről lemond, kötelezőjének letelte előtt is leszerelhet. Az erre vonatkozó kérelmet szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni. Hogy a leszerelése mennyi idő alatt történhet meg, azt nem tudjuk, de 1—2 hétnél hosszabb időt aligha vesz igénybe.

Rába. 1. A gazdasági hivatal előjegyzést köteles vezetni azokról a legénységi állományú egyégekről, akik a katonai szolgálati jelre igényt szereztek s ezeket időszaki beadványban a kerületi parancsnokságnak hivatalból, tehát az érdekelt kérelme nélkül köteles bejelenteni. Miután azonban Önnek a szolgálati jel már januárban illetékes lett volna s még mindig nem kapta meg, nincs kizárva, hogy a gazdasági hivatal előjegyzése körül történt valami tévedés. Jelentse az ügyet őrsparancsnokának és kérje, hogy azt a gazdasági hivatalnak jelentse be. 2. Az ujjas vállgallért vagy csak teljesen felöltve, vagy pedig a hordszallagjainál fogva a vállra akasztva szabad viselni, a vállra terítve nem.

Drávavölgyi. Vitéz dr. Damaszy Farkas őrnagy címe Budapest, I., Attila-utca 69. szám, csendőrfelügyelőség.

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

A legjobb gyártmányu

GYERMEKKOCSIK

a legdúsabb választékban

HOCHMANN LAJOS-nál

Budapest, VII., Erzsébet körút 4.
Telefon: József 418-90.

Ugyanott: réz, vas és kerti butorok, matracok, paplanok, stb. Vidékre megrendelést azonnal elintézzük. — Képes árajánlat díjtalan. Legelőnyösebb fizetési feltételek.

Optima ÓRÁK arany- és ezüstárak megbízható szállítója

PETŐ EMIL Budapest, V. kerület, Falk Miksa utca 12.

Véglegesített csendőröknek előnyös részletfizetési könnyítések.

Az „Optima” svájci óragyár magyarországi egyedárusítója.

BÜTORHITEL

ÚJ ALAPON,

késpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác bútórúháza Budapest, VI., Dessewffy-utca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező-u. között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

A világmárkás német

„REX” kerékpárok

és a legkiválóbb német **Central-Bobbin** varrógépek egyedi magyarországi főelárusító helye:

REX Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalat Budapest, IV. ker., Petőfi Sándor utca 6. szám, félemelet.

Véglegesített csendőröknek a legelőnyösebb részletfizetési kedvezmény.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

A csendőrség véglegesített tagjainak kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

Hidasnémet. Hogy a földbérlet után három éven keresztül nem fizettek hasznobért, s hogy a becslés alkalmával az elmaradt hasznobért tartozás fejében sem mutatták ki, a közgazdálkodás régi tagjainak a hibája volt s ők tartoznak ennek a mulasztásnak az anyagi következményeit is viselni. Minden részes az elmaradt hasznobért csak attól a naptól kezdve köteles viselni, amellyel a közgazdálkodás tagja lett, akit tehát 1928. szeptember 30-án helyeztek oda, az csak 1929. október 1-étől kezdve. A fennmaradó tartozást a közgazdálkodás volt tagjai egyedül kötelesek viselni, mert a hasznobér nélküli föld jövedelmét is ők élvezték. Az osztályparancsnokság engedélyével az 1928. szeptember 30-i becslést meg is ismételték úgy, hogy abba az elmaradt hasznobértartozást ennyivel kevesebb alaptökét kell majd befizetniök. A kérdést mindenestre ajánlatos az osztályparancsnoksághoz előterjeszteni, mert Önök egymás között aligha fognak tudni megegyezni, különösen azokkal a volt részesekkel, akiket az örsről már áthelyeztek s akiknek most utólag majd fizetniök kell.

Lomnici csúcs. Az illetmények egységesítése már régebben tervezve van, de hogy a végleges döntés mi lesz, azt most még nem lehet tudni. 2. Csak rendfokozat nélkül léphet át, az előlépés meglehetősen bizonytalan, mert a megüresedő helyek számától függ. 3. Igen, de alacsonyabb, mint a csendőrségnél.

Veszelyi hidi csárda. A tevékenységi naplóba minden egyes bűncselekményt be kell vezetni, amelyet az illető csendőr, mint járőrvezető, vagy mint járőrtárs nyomozott, tekintet nélkül arra, hogy a nyomozást hivatalból vagy pedig felhívásra, — esetleg az őrsparancsnok parancsára — indította meg.

Balaton. Amint az áthelyezésére vonatkozó parancsot megkapta, az átköltözködési átalány — az Ön esetében három havi zsold — azonnal illetékes, tekintet nélkül arra, hogy a családját is tényleg átköltöztette-e vagy sem. Ha tehát a családját egyelőre nem szándékszik átköltöztetni, akkor az átköltözködési átalányt nyugta felterjesztése mellett a gazdasági hivataltól előlegképpen igényelje. Az átalányt a gazdasági hivatal mindaddig az Ön kincstári tartozása gyanánt kezeli, amíg az utazási számadással el nem számolja, vagyis amíg tényleg át nem költözködik. Ha a családját egyáltalán nem akarja átköltöztetni, akkor az utazási számadásban csak a saját személyére nézve illetékes szabályszerű átköltözködési költségeket és az átköltözködési átalányt számolhatja el.

Zuzmarás tél. Természetes, hogy ha a nőtlen legénység nincsen otthon, akkor nem kötelesek a legénységi szobát sem fűteni azért, hogy a nők ott foglalkozhassanak. E kérdés azonban még nincsen rendezve. helyesen tennék, ha szolgálati úton döntést, illetve intézkedést kérnének a belügyminisztériumtól.

1900. A Szut. elvileg csak az eltávozási engedélyt ismeri s nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy az őrsparancsnok a gazdálkodásvezetőnek bevásárlás végett a rendes eltávozáson kívül is engedélyezhetne eltávozást. A bevásárlásokat a gazdálkodás tagjai rendszerint alkalmilag és felváltva szokták eszközölni, mert ilyen címen a gazdálkodásvezetőnek külön eltávozás nem engedélyezhető. Sokszor előfordul, hogy az őrs egyik-másik tagja a részére illetékes eltávozást nem veszi igénybe, egy kis jóakarattal és megegyezéssel tehát a bevásárlás kérdését is közösen meg lehet oldani.

Nézőhegy. Az ügyben folytatott tárgyalások elvi ellentétek miatt megszakadtak, a megvalósításra egyelőre nincsen kiállítás, de remény van rá, hogy egy-két éven belül valamilyen formában mégis megoldáshoz lesz lehetséges majd jutni.

Csalódás. A Károlyi-féle forradalom és a kommunizmus ideje alatti távolléte nem számít megszakításnak, katonai szolgálati idejét tehát külön kérés nélkül is be fogják a nyugdíjába számítani.

Köszegvár. Attól függ, hogy az illető tiszthelyettes az őrsparancsnokképző vizsga letételének napján melyik fizetési fokozatban állott, ezt nem írta meg. Ha az előző alacsonyabb fizetési fokozatban legalább két évet már eltöltött, akkor az őrsparancsnoki vizsga letétele napjával a következő magasabb fizetési fokozatba lép elő, de nem visszamenőleges hatállyal, mert az 1927. március 4-én kelt 121.679—eln. VI. c. 1927. számú rendelet kimondja, hogy az ilyen tiszthelyettesek, akik az őrsparancsnoki vizsgát le nem teszik, magasabb fizetési fokozatba nem sorolhatók mindaddig, amíg ezt a mulasztást nem pótolják. Világos tehát ebből, hogy a mulasztás pótlása, vagyis jelen esetben az őrsparancsnoki vizsga letétele esetén sem számíthatnak arra, hogy a magasabb fizetési fokozatba visszamenőleg soroltassanak, hanem csak a vizsga letételének napjától kezdődően. Ha tehát Ön — amint sejtjük — a vizsga letétele előtt, 1923-tól 1928-ig a 3. fizetési fokozatba volt sorolva, akkor 1928. november 1-től a 2-ik és nem az 1. fokozatba sorolható.

Orgovány 69. Csak teljes névvel és állomáshellyel aláírt levélre válaszolunk. Levelében nevét nyugodtan aláírhatja, mert mi a kérdezők nevét senkivel sem közöljük.

KIRÁLYI BÉRPALOTA

HALÁSZ GYULA

m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete
BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. SZÁM, (félémelet).

Telefon: Automata 833—39.

HALÁSZ GYULA

József főherceg Ő kir.

ALAPITVA:

fensége udvari szállítója

1915. ÉVBEN

M. KIR. EGYENRUHÁZATI INTÉZETE ÉS CSENDŐRTISZTI FELSZERELÉSI CIKKEK ÁRUHÁZA

A Honvédelmi Minisztérium által kiosztott szövetanyagokból I. osztályú munkával készülő ruhadarabokat a következő árakon készítem el:

Köpeny	P 64.—	Szalón nadrág	P 24.—
Zubbony	P 48.—	Lovagló „	P 32.—
Bocskai sapka 5.60			

A csomagból hiányzó anyagokért a következő árakat számítom:
KÖPENYNÉL: bársonygallér, szegélyposztó, parolin, nagy- és kisgombok, köpenycsatló P 13.60
ZUBBONYNÁL: főtiszti, valódi nikkell aranyozott sujtás, parolin, csillag, nagy- és kis gombok P 8.—
ZUBBONYNÁL: törzstiszti P 10.—, tábornoki P 16.—

Felhívom a Tiszt urak figyelmét, hogy a nálam készülő ruhákat ne méltóztassanak összetévesztetni az esetleg olcsóbb árakat számító alkalmi ruhakészítő alakulatokkal, mert nálam minden ruhadarabot szakemberek készítenek el, akiknek a szakmában már évtizedes gyakorlatuk van.

Nagy raktár speciális sapkáiban. — Dús választék angol zubbony és lovagló nadrág anyagokban, valamint **úri divatszövetekben** és fehérneműekben.

F. J. Családtagoknak polgári kórházban történt ápolásából felmerült költségek megtérítését a belügyminiszter úrtól kell kérnie. Csakolni kell egy orvosi bizonyítványt, amelyben igazolva van, hogy az illető családtagnak polgári kórházba való beszállítása sürgős volt, vagy pedig, hogy olyan különleges gyógykezelésre volt szüksége, amelyre a katonai kórház nincsen berendezve. Egyébként olvassa el az 1925. évi 8. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 155.675—VI. b. 1925. számú rendeletet.

Sziget. Kérelmét közöljük, a másik kérdésre a lekszikoronatunkban kap választ.

Marcali örs. 1. A kitüntetési szalagsávok szélessége 1.5 cm, ha két sorban vannak, a két sor közötti távolság szintén 1.5 cm. Egysorban legfeljebb négy szalagsávot lehet viselni. 2. Olvassa el a mai számunkban a »Rába« jeligéjű üzenetünk 2. pontját.

Szatmár. 1. Igen, ha próbaszolgálatra felveszik, akkor közvetlenül is átléphet. 2. Akinek 4 középiskolai végzettsége van, az tisztviselői állásra jogosító igazolványt kap, míg aki-nek ez nincs meg, csak altiszti állásra jogosult. 3. Folyamodni csak akkor lehet, ha valahol üresedés van és pályázatot hirdetnek. Kísérje figyelemmel a Csendőrségi Közlönyben, vagy a Budapesti Közlönyben megjelenő pályázatokat, azokban mindenikben meg van mondva, hogy a kérvényt mikor és hova kell benyújtani és hogy mit kell hozzá mellékelni. 4. Így látatlanban nehéz tanácsot adni, mert hiszen a kérdés részleteit csak kivizsgálás során lehet megállapítani. Ahogy leírta a dolgot, azt hisszük, hogy a házasság engedélyezésének nem lesz akadálya, ha az illető erkölcsi tekintetben is kifogástalan.

Körmöcbánya. Az említett vallások egyike sem képez akadályt abban a tekintetben, hogy a házasságot engedélyezzék, feltéve természetesen, hogy egyéb akadály sem áll fenn és hogy a házasság megkötése a csendőrré nézve anyagilag előnyös.

Eger. Csendőrök, őrmesterek és törzsőrmesterek szolgálaton kívül jelenleg csak zsávolynadrágot viselhetnek, fehér vagy u. n. Pejacevics-nadrágot nem. A kérdés egyébként újabb rendezés alatt van s valószínű, hogy a fehér nadrág viselése is meg lesz engedve. Pejacevics nadrágot csak tiszt-helyettesek és alhadnagyok viselhetnek.

Dunántúli. Gyermektelen özvegyek a nősülési engedély szempontjából a nőtlenekkel egy tekintet alá esnek, Önnek tehát — miután még nincsen 40 éves — nem lehet kilátása arra, hogy soronkívül nyerjen nősülési engedélyt.

M. K., 15. Csak teljes névvel és állomáshellyel aláírt levélre válaszolunk.

Vajdahungad. Belátjuk, hogy nehéz helyzetben van, de segíteni nem lehet a dolgon, mert a vonatkozó rendelet pontosan előírja, hogy kiknek szabad soronkívül nősülési engedélyt adni. Az, hogy Önnek az édesapját kellene eltartania, olyan magánügy, amely a soronkívüli engedély elnyerését nem indokolja. Hogy a nősülési kérvények beadása mikor lesz újra megengedve, azt most még nem lehet tudni. Az időpont kerületenkint változó lesz, aszerint, hogy egyik vagy másik kerületnél, mikor csökken le a nők száma az előírt 20 százalék alá. Mi azt hisszük, hogy lesz olyan kerület, ahol a kérvények beadását már a folyó évben is meg fogják engedni.

Látótető. Igaz, hogy Önt a bíróság csak havi 12 pengő gyermektartási költség fizetésében marasztalta el, de az ítélet, — mint írja, — 1928-ban volt, a folyó év június 1-éig tehát Önnek már egy bizonyos tartozása keletkezett a nővel szemben azokból a 12 pengőből, amit eddig az illetményeiből nem lehetett levonni. Mindaddig tehát, amíg az 1928. évtől (nem írta meg melyik hónaptól) 1929. június 1-éig elmaradt részleteket is le nem fizeti, a gazdasági hivatal jogosan vonja le az illetményeinek egyharmadát. Ha majd az elmaradt részletek le lesznek törlesztve, akkor csak havi 12 pengőt lesz szabad levonni.

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészetesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

ZENITH
ÉS DOT

angol motorkerékpárok árban és minőségben utólérhetetlenek

DOT villanyvilágítással **1140 PENGŐTŐL**

Vezérkép-viselet: **DEMÉNYI ÉS FIA**

BUDAPEST, VI. kerület, Király-utca 85. szám.
Modern javítóműhely és alkatrész raktár.
Igen kedvező fizetési feltételek.

BUTOR RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénz-
árban, megbízható minőség-
ben. **ROYAL butorcsarnok**

VIII. kerület, Baross-utca 34 és 42. — Közalkalmazottak állandó szállítója.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb	
slapára, méterje	— — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — 17. — „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus	
kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt	7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert	

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-ndvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon : József 321—78.

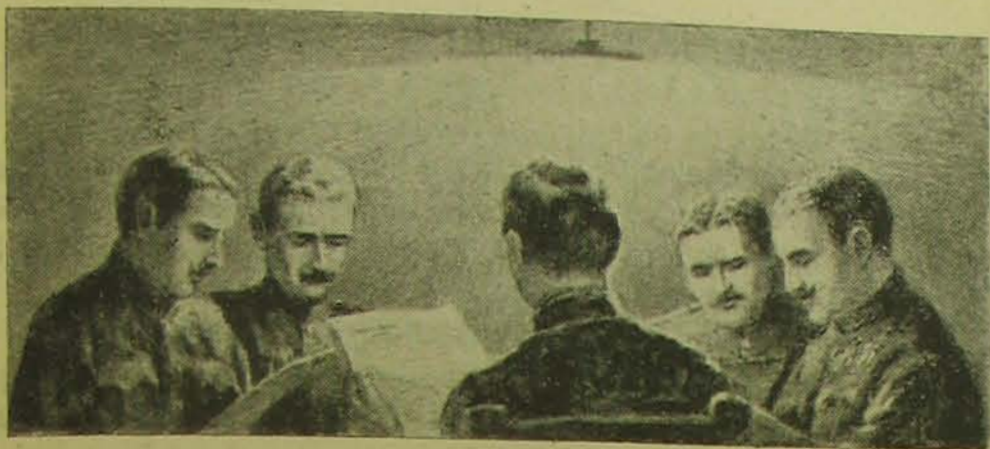
Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

SÁRGAJÁNOS
EKSZERÉSZ.ÓRÁS.MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDV. SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA: 1895.
KOLOZSVÁR

BUDAPEST. IV. KIRÁLY-UTCA 5.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

Dunaszéli tüzek.

Irta: KILIÁN ZOLTÁN.

(3).

A kék lángnak idefent nyoma sem volt. Elámult Jancsi, ezt nem gondolta volna. Mi lesz most? Mi mutatja meg az elásott kincs helyét, ha az az imbolygó, csalogató kék tűz nem jelentkezik?

Várt kis időt.

Nem jelentkezett a pénzlisztulás helye.

Erre találomra neki fogott az ásásnak az egyik fal tövében.

Javában hányta kupacra a kiemelt földet, amikor a pár lépésre levő úton elsuhant valaki.

Nekcsei Jani rákiáltott:

— Állj meg! Hol a kincs?

Az elsuhanó alak futni kezdett. A molnárinas szédülő ijedelemmel nézett utána: szoknya volt rajta és a futó lép-teiről is nőnek tetszett.

Inge újjával letörölte verejtékét a homlokáról. Leült az ásó mellé.

A tücskök biztatón cirpelték azonban a rejtelmes alak elfutása után is.

— A kísértet megszaladt! - mondta hangosan a fiú.

A tücskök egyre csak azt telették:

— Kincs... kincs...

Igy értette a szavukat a fiú és újra belekapott az ásásba.

Szuszogva hányta a földet és a kísértetek formáján gondolkozott, Másmilyennek képzelte őket, nem szoknyásnak. Nem is asszonynak.

Jókora távot felásott már a fal mellett, amikor elébe toppant megint egy emberi alak.

Ez az emberi alak azonban térdreesik, hányja magára a keresztet az inas előtt.

Nekcsei Jani megismerte tüstént az éjszakában is. Kakas Imre volt, a szőlőcsősz.

— Meg ne ijedjen tőlem, Imre bácsi! A Nekcsei Jani vagyok.

Nagynehezen szólalt meg a csősz.

— Nem kísértet vagy? - remegett a hangja.

A gyerek fölényes bátorsággal korholta az öreget:

— Nem szégyenli magát így gyáváskodni csősz léte? Micsoda ember maga?!

Az öregbe kezdett visszaszállni a mersz erre a szidalomra

— Mu... mutasd a lábad!

— Nekcsei Jani nevetve tette a lábát elébe.

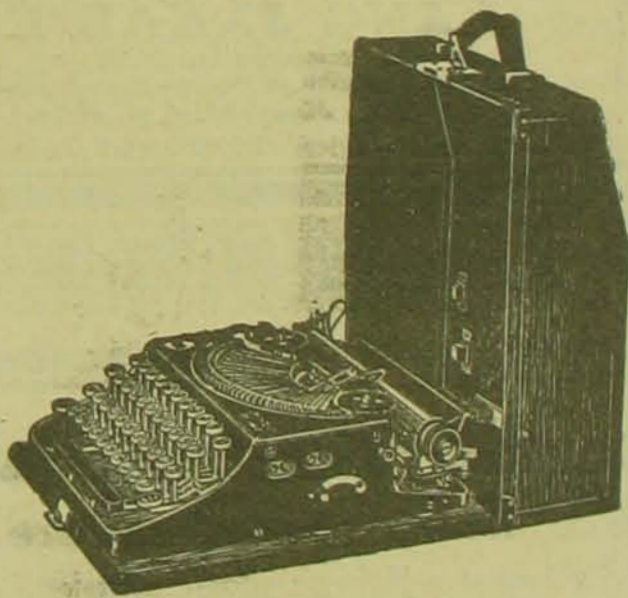
Most már megbizonyosodott Kakas Imre, ráismert a mor-nárgyerekre teljesen.

— A lisztlopó kölykit! De nagyon ráijesztettél... Azt hittem, valami vörösbarát nézett vissza a másvilágról.

GÉPÍRÁS

ÉS

GYORSASÁG

nem állanak egymással ellentétben, sőt . . .

A gépirás csak akkor előnyös, ha a szép munkán kívül gyors is. Mindenújírógép szépen ír, de nem mindegyikkel lehet gyorsan írni.

A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP szépen és tisztán ír és amellet a legnagyobb gyorsaság érhető el rajta. Egy váltós billentyű beosztása révén azt az előnyt is nyújtja, hogy aki ezen a gépen tanulja meg a gépirást, minden más modern írógépen azonnal írhat.

A REMINGTON PORTABLE ÍRÓGÉP kis helyet foglal el, könnyű, fáradtság nélkül bárhova szállítható.

A csendőrség tagjai részére minden nagyobb anyagi megerőltetés nélkül akarjuk beszerezhetővé tenni, ezért a legolcsóbb áron, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett bocsátjuk rendelkezésre. — 18 havi részletfizetésre is szállítjuk. — Érdeklődőknek díjtalanul küld ismeretést és ajánlatot.

vitéz OLASZTELEKY KÁROLY

REMINGTON Írógép Rt.

Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 12.
Telefon: Automata 12-85 és Automata 218-09.

— Ne tartson attól! Kisértet nincs.
 — Akkor miért hisznek benne az emberek?
 — Aki kitanult, az nem hisz. Hanem mondja, Imre bácsi, nem látta azt az asszonyt, aki az előbb erre szaladt?
 Kakas Imre felemelte a fejét.

— Asszonyt?
 — Hát. Asszonyformájú volt bizonyosan. Arra aláfelé futott.

— Az volt akkor a kísértet! — mondta a csösz határozottan. — Miért nem vágtad fejbe az ásóval?

— Maga biztat, mikor azt sem tudta, hogy imádkozzék az előbb?

— Az más. Én vörösbarátnak néztelek, azt pedig elevenkorában sem fogta a fegyver, nemhogy kísértet formájában. Asszonyban a kísértet is gyöngébb, azt fejbe lehet vágni.

— Már akár gyöngébb, akár erősebb, a kincs itt a fontos, mert azt ásom. Jöjjön, aztán segítsen! Magáé lesz a fele, ha maga is dolgozik.

— Ebben a földben van a kincs?

— Ebben hát! Fogja az ásót, oszt' hányja!

Az öreg csösz bizonytalanul nézett a fiúra, hanem azért csak megfogta az ásonnyelet,

Hol a fiú ásott ettől fogva, hol Kakas Imre.

Jani dolgozott éppen, amikor egyszerre megakadt az ásó. Odanyúl: valami köféle.

Feszegetik, túrják körülötte a földet, a gyerek fület érez. Fazékfület. Ránt egyet rajta. A fazék körül meglazul a föld. Elkaparja. A fazékba dugja a kezét.

Érzi, kiáltja:

— Pénz! Imre bácsi, pénz!

A csösz reszkető kézzel nyúlt a fazékba.

— Pénz! — rebegte. — A kincs!

És azon melegiben letérdelt megint Kakas Imre, dunajegenyési szőlőcsösz az alsórévi határban. Bár meglehetősen sok hézaggal és akadozással, de mégis elmondott hálából három Miatyánkot.

Nekcsei Jani boldog elégtétellel simogatta a fazekat.

— Ássunk tovább, — mondotta Kakas Imre, hogy a hálaadó imádságot befejezte. — Ez még csak az apraja! Itt kell lenni az öregjének is!

Ástak buzgón még.

Hiába dohogott azonban Kakas Imre bácsi, hogy hét fazék pénzt egyszerre kell elásni, az a kincselrejtési regula, nem került elő több fazék már.

Nekcsei Jani elegendőnek találta a hasztalan fáradozás láttán az eredményt.

— Hagyjuk abba, Imre bácsi, mert még ránk hajnalodik, akkor aztán sok emberrrel kell majd osztzkodnunk!

Ez az okos szó hatott a csöszre.

— Az ám! Akkor pedig mi jut egyre?! Borítsd ki fiam a pénzt!

Kiborították a fazék tartalmát a gyepre, kiszámolták a felezést; egyet ide, egyet oda. Csillogott a szemük az örömtől.

Nekcsei Jani odaadta Kakas Imrének a fazekat. A maga részét az ingébe kötötte, úgy szaladt haza csupasz felsőtestére húzva kabátját.

Előbb azonban elbúcsúztak még szépen és titoktartást fogadtak örökre.

33 év óta a világot uraló **eredeti angol**
The Champion kerékpárokat
masszív katonai utigépeket

5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk.
kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányu kerékpárhoz.
nagybani, eredeti gyári árban külső gummik 6.50, belsőket 2.10 pengőtől.
 Kerékpárok
 130 P.-tól feljebb.

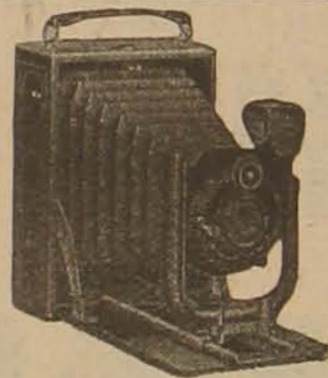
LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és gumminagykereskedők.

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete.

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részlet-
fizetésre készpénzáron, ellenőriz-
hető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. sifont, zefireket, és egyéb abroszokat, kötött és szövött és függönykelméket uj, gyá-
 Miniszterium által rendszere- vászonárúkat, női s férfi- árút, kötött gyermekgarnitu- rilag sterilizált ágytollat és
 sített egyenruha szöve- fehérneműeket készen és rát, keztyűt, harisnyát, kész pelyheket, paplanokat, min-
 ket, bélésárúkat, vásznat, rendelésre, törülközőket, kötött kabátokat, függöny dennemű mosókelméket,
 selymeket, valamint disz párnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. kerület, Üllői-út 14. szám.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

Német és eredeti
 stájer gyártmányu

KERÉKPÁR

Részletek a vásárlást
 követő hónap 1—5-ike
 között fizetendők.

Herrmann Gyula Magyar Kosárfonó Rt.

Budapest, V. kerület, Lipót körút 15. szám

előleg nélkül, havi **13.— pengős** vagy heti **3.— pengős**
 részletre, teljes csendőrségi felszereléssel **240.— P.**

IV.

Reggelre megjött a vizsgálóbíró Jegenyésre.

Bolgáry tiszthelyettes azonnal jelentést tett neki, el nem hallgatva semmi gondolatát.

— Meggyilkolt nagybátyámmal a nyomozás eddigi adatai szerint én beszéltem utoljára a büntetett előtt. A déli harangszókor jöttem el tőle. Megállapításunk szerint a büntetett négy-öt óra körül követhették el. Jelentenem kell egy másik jelenséget is: végrendelet a legnagyobb valószínűség szerint nincs, mert nagybátyám irtózott a végrendeletirástól. Ebben az esetben pedig én vagyok az egyetlen örökös, a »kinék használ?« nyomozási elv tehát rám mutat.

A vizsgálóbíró figyelmesen végighallgatta a tiszthelyettest.

— Jelentette mindezt az előljáróinak is? — kérdezte végül.

— Még az este jelentést tettem a szakasziparancsnoknak, aki azonnal továbbította a jelentést a szárnyparancsnokság útján az osztályhoz.

— Akkor a dolognak ezt a részét rendben levőnek látom. Most arra kérem, hogy mondja el apróra a nyomozás minden eddigi tényét.

Bolgáry beszámolt mindenről.

— Végző feltevésünk a rablógilkosság, melyet a tettes a szőlők felől behatolva kö-

vetett el, az asztalfiók pénzének magához vétele után ugyancsak a szőlők felé távozhatott a gyilkos.

— A szőlőket átkutatták?

— Egy járőrt kivezényeltem a szőlők leportyázására. Ennek a munkája azonban az éjszakában nem sok eredménnyel biztathatott. A szőlők igen nagy kiterjedésűek, a tettesnek viszont négy-öt órája is rendelkezésre állott a menekülésre. Sajnos, hogy sem a szomszédos örsök, sem a vasúti és hajóállomások nem találtak eddig semmi gyanusát. Bukó törzsörmeisterrel most a szőlőcsöszöket kérdeztetem ki.

A vizsgálóbírónak nem volt új ötlete a nyomozás irányítására, jóváhagyta az örsparancsnok eddigi intézkedéseit és a hullaboncolást siettetette, mert egy más községben is volt még mára kiszállása.

A községi orvos megtalálta szegény salátás Bolgáry testében a haláltokozó két pisztolygolyót. Hét milliméteres Browning ismétlőpisztolyból való volt mind a kettő, az egyik a szívet járta át ferdén és egy hátcsigolyában akadt meg. Ez a lövés feltétlenül halálos volt.

Bolgáry, János testének a boncolás után már csak egyetlen várni valója volt még az emberektől: az eltemettetése.

Az örsparancsnokéknál a fejetetején állt minden. Még a lakással sem készültek el egészen, most rájuk szakadt mint családi kötelesség, a Bolgáry János végtisztességéről való gondoskodás, mint hivatalos kötelesség pedig a Bolgáry János gyilkosságának lankadatlan buzgalma keresése.

Sok teendő ez, de szerencsére a tiszthelyettesné okos és önálló természetű asszony volt; minden családi vonatkozású teendőt levett az ura válláról. Bolgáry Gábor hálás volt ezért és készségesen hagyott nem csendőri teendőket feleségére. Meghatotta, hogy élete legsúlyosabb feladatában; ennyire megérti és ennyire melléje áll az asszony, anélkül, hogy sokat kellene neki magyarázni.

Bolgáry Gábor tisztában volt teljesen azzal a ténnyel, hogy ez a nyomozás az eddig oly boldog kis Bolgáry-család erkölcsi életét vagy erkölcsi halálát jelenti. Az emberek még akkor is irigyek és nyelvüket akkor is mások befekettetésére használják, amikor semmi külső okuk nincsen reá. Hát még ilyenkor?!

Nyiltan nem hangzott volna el senki szava. De Bolgáry

Gábor a mindig makulátlan csendőr, látta előre a jelentős összenézéseket, hallotta a »nono!«-kat és az »én nem szólok semmit, de...«, meg a »különös, ami különös...« elharapott mondatokat, melyek kigyóként bujkálnak nek és amelyeknek nem lehet a gazdájukra találni soha.

Csendőrmultjának egész tisztességét fenyegették itt tények véletlen halmozódásai; becsületérzésének ki nem védhető veszedelmét jelenthette a nyomozás sikertelensége.

Eleinte arra gondolt, hogy a boldogtalansorsú nagybátyjáról rászarmazó vagyont nem fogadja el. Legyen az állam az örökös. Ezzel bezárja mindenki száját és megmarad életének legfőbb kincse, a maga és családja nyugalma.

Apai érzése azonban hamarosan tiltakozott az örökség el nem fogadása ellen. Hetvenhárom hold föld, szállás-kert a Felső-tónál, kertes ház, mind e tekintélyes vagyon a gyermekeié is, a Bolgáry-család továbbvivője. Van-e joga az apának arra, hogy egy bár nemes okokból fakadó gesztussal örökre megfossza őket a jobb élet lehetőségétől, sőt bizonyosságától? Micsoda segítség a vagyon az induló emberi élet mellett! A fiú már nem kezdi olyan alulról, mint az édesapja, mehet, jobban szárnyalhat fel a magasba!

— A törvény mellettem van, az igazság és a becsület csorbitatlanul az enyém! — nyugtatta meg magát a tiszthelyettes. — Bizonyos, hogy János bátyám erőszakos halála nélkül a vagyona sohasem lehetett volna az enyém; különösen nem, ha újra megnősül és felesége fiát örökbe fogadja. Az Isten azonban másképpen rendelte és vajjon melyik sugdosódó nem fogadná el a helyemben?!

A tiszthelyettesné nem aggódott a bizonyosan eljövő mende-mondák miatt.

— Ki kell nyomozni a tettet, fiam! — mondta nyugodt és tiszta lelkével. — Meg is fogod találni, én bízom a te eszedben és ügyességében.

— Csakhogy néha a legtüneményesebb ész és a legbámu-

A csösz reszkető kézzel nyult a fazékba . . .

latosabb nyomozóügyesség sem leli meg az eredményt! — akarta felelni az őrsparancsnok, de inkább csak sóhajtott egyet. — A baj nem jár egyedül és a sikertelenség mindig akkor jelentkezik, amikor a legnagyobb szükség volna a sikerre.

Atment az őrsirodába, ahol újra átgondolta az egész bűncselekményt. Megpróbálta rekonstruálni a gyér adatok alapján.

A telefon csilingelése zavarta meg.

A főjegyző kérette, hogy egy különös ügyben, amely minden valószínűség szerint bűnügy lesz, jöjjen át tüstént a községházára.

— Még csak ez hiányzott! — haragudott Bolgár és felkötötte kardját. — Mit akarahat a főjegyző?

V.

Deregett már a molnárinas házaérkezésekor. —

Nekcseiné, aki özvegyasszony volt, nagy nyugtalanságban várta a fiát, mert tudta, hogy ezen az éjszakán nem sors a gyerek a malomban. Alig aludt valamit.

— Hol kórászolta, Jani? — kérdezte szemrehányóan, mikor a fiú betoppant.

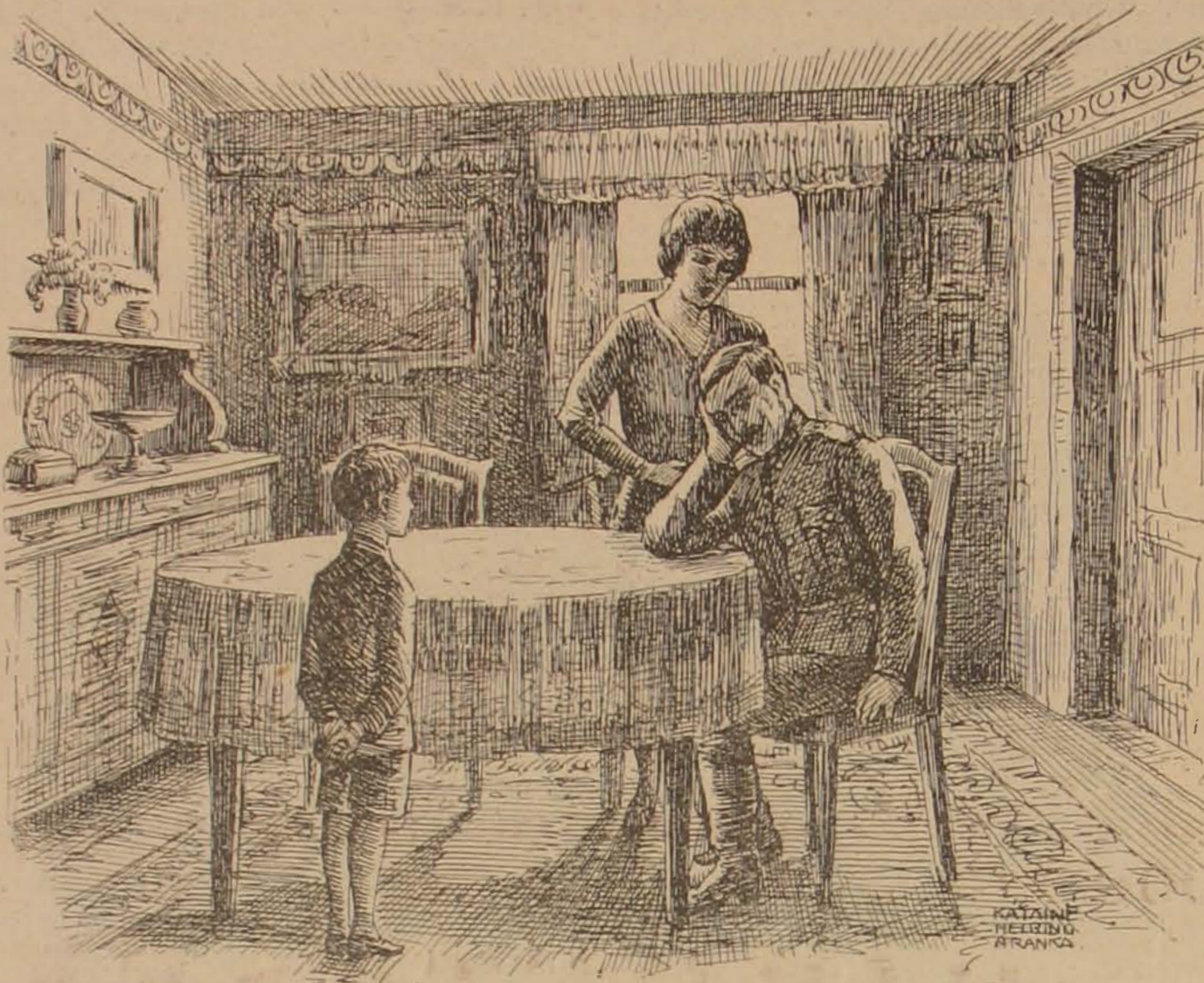
— Maga nem alszik, édesanyám?

— Hogy aludnék, amikor majd meghaltam az aggodalomtól?

— Értem ne aggódjon soha, szülém. Dologban voltam.

— A malomban?

— Nem a malomban.

A tisztelhetetlen nem aggódott...

anyja elé az ingét. — Tapogassa meg, ha bolondnak gondol!

— Mi ez? Mi ez, fiacskám?

Kérdésén már érződött az a bizonyosság, hogy tudja, mi van az ingben.

— Kincs! — vágta ki Nekcsei Jani büszkén. — Kincs!

— Kincs?

— Mit néz no? Kincs. A vörösbarátok elásott kincse. Az éjszaka ástam ki Kakas Imrével.

Nekcsei Jánosné ugyanazt tette most, amit a szőlőcsész odafent a hegyen, amikor rábukkantak a fazéokra: imádkozni kezdett.

(Folytatjuk.)

Kinek van igaza?

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

Mónus Antal toronyújfalusi földmíves folyó évi június hó 13-án megjelent az őrsön s panaszolta, hogy 1926. júniusának valamelyik napján a szérűskertjéből ismeretlen tettes egy negyven pengő értékű süldő sertését ellopta. Egyben előadta, hogy a lopás felfedezése után feljelentéssel azért nem élt, mert házitolvajra gyanakodott, s nem akarta családját, különösen felnőtt fiait, kellemetlen helyzetbe hozni.

Jó anyagi viszonyok között élve, a dologról már meg is feledkezett. Most két hete azonban névtelen levelet kapott, amelyben azt állították, hogy a lopást annakidején egyik cselédje követte el. A cselédet kérdőre vonta s az tettét beismeri azzal, hogy a lopott sertést nagybátyjának, Elek Jánosnak adta el, aki 20 pengőt adott érte, bár tudta, hogy lopásból származik. Kérte, hogy ne tegyen feljelentést, mert a kárt megtéríti, azaz beleegyezik abba, hogy a 20 pengőt a júniusi járandóságaiból levonja. Ő a 20 pengőt június hó 1-én le is vonta.

Tegnap azonban a cseléd, aki egy hosszabb fuvarból jött haza, 20 pengő hijával számolt el, kijelentve, hogy az 1-én levont 20 pengő fejében tartotta meg az összeget, mert

— Hanem?

— Ne faggasson, mert úgyse mondom meg.

— Nekem nem, az édesanyádnak?

— Nem lehet.

Az asszony felkelt az ágyból, odalépett a fiához.

— Vigyázz Jani, mert úgy képen váglak, hogy karikát hány a szemed!

— Kit? Engem?

— hördült fel a gyerek — engem, akitől a kísértet is megijedt?

— Kicsoda?

— A kísértet, a vörösbarátok temploma helyén!

— Jézus Máriám, miket beszélsz össze gyerek...

— Azt beszélem, ami történt. Ugy iszelelt, mintha motorbicikli vitte volna. Azt hiszi talán édesanyám, hogy félek?

— Te gyerek!

— Gyerek

gyerek! ezt nézze meg, ha nem hiszi. — kiáltott az inas mérgesen és diadallal odavágta

unokatestvére, aki három évig csendőr volt, azt mondta, hogy az ügy már elévült, s úgysem lehet semmit csinálni.

Alig hagyta el Mónus Antal a laktanyát, megjelent az őrsön Elek Péter, a cseléd és feljelentette Mónus Antalt, mert tőle a fuvardíjból jogosan visszatartott 20 pengőt fia segítségével erőszakkal elvette, — mint mondja — elrabolta.

Kinek van igaza, ki ellen és miért kell eljárni? A választ az eset megvilágítása mellett alaposan meg kell indokolni. Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. A legjobb választ lapunkban közöljük. Szerzőjét egy szép bőrtárcával jutalmazzuk. Határidő augusztus 20. A pályázat eredményét a szeptember 1-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapest, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.